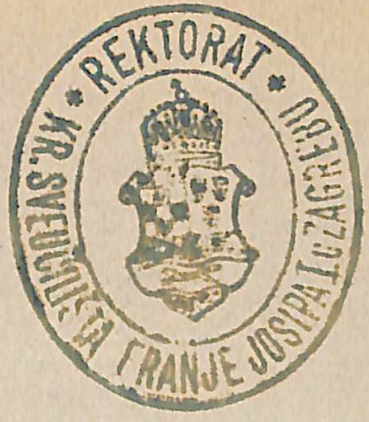

A large, ornate gold floral ornament is centered on the cover. It features a central vertical stem with a small bell-shaped element at the top and a similar one at the bottom. From these stems, two horizontal lines extend outwards, each ending in a decorative arrowhead. The ornament is adorned with intricate scrollwork, leaves, and small flowers, particularly concentrated on the left side.

AKADEMIČKI PROPISI.

AKADEMIČKI PROPISI

ZA

PORABU SLUŠALACA

U
KR. HRV. SVEUČILIŠTU FRANJE JOSIPA I.
U ZAGREBU.

IZDAO
AKADEMIČKI SENAT

DOZVOLOM KR. HRV.-SLAV.-DALM. ZEMALJ. VLADE, ODJELA ZA BOGOŠTOVLJE I NASTAVU, OD 13. KOLOVOZA 1898. BR. 10.489.

TREĆE IZDANJE.

(Popunjeno i preinačeno prema sveučilišnom zakonu od 6. listopada 1894. i naknadnim naredbama.)

ZAGREB 1898.
TISAK KRALJ. ZEMALJSKE TISKARE.

Sadržaj.

	Strana.
Glava prva:	Imatrikulacija i upis 1
„ druga:	Predmeti i nastavni red 7
„ treća:	Polazak predavanja, potvrda frekventacije i kolokviji 11
„ četvrta:	Praznici 13
„ peta:	Prošnje i tegobe slušalaca 14
„ šesta:	Odlazak sa sveučilišta 15
„ sedma:	Posebne ustanove za slušaoce bogoslovlja . . . 15
„ osma:	Naukovina 18
„ deveta:	Postupak kod oprosta od naukovine 20
„ deseta:	Disciplinarni red 23
„ jedanaesta:	Teoretički državni ispiti pravnika 26
„ dvanaesta:	Ispiti kandidata za gimnaz. i real. učiteljstvo . . 43
„ trinaesta:	Predispiti slušalaca staroklas. filologije i historije 71
„ četrnaesta:	Strogi ispiti 74
„ petnaesta:	Naučna osnova i ispitni red farmaceuta 87
„ šestnaesta:	Statuti o ustrojstvu seminarara 93
„ sedamnaesta:	Vjerezakonske dužnosti slušalaca 110
„ osamnaesta:	Habilitacija privatnih docenata 111
„ devetnaesta:	Nastrifikacija doktorata 115
„ dvadeseta	Polazak sveučilišta i ispiti slušalaca iz Austrije . 116
„ dvadeset prva:	Promocije na doktorat 117
„ dvadeset druga:	Promocije sub auspiciis Regis 118
„ dvadeset treća:	Promocije na magisterij farmacije 123
„ dvadeset četvrta:	Poraba biblioteke 124
„ dvadeset peta:	Iskaznice sveučilišnih slušalaca 130
„ dvadeset šesta:	Pogodnosti za jednogodišnje dobrovoljce 131

Propisi, sadržani u glavi prvoj do uključivo glave osme, poredani su u paragrafe pod tekućim brojem; na koncu svakoga paragrafa dodan je kratak citat, pokazujući, iz kojega je izvora dotična ustanova crpena. Kratice kod citata protumačene su niže. U glavi devetoj i u svim slijedećima, uključivo do glave dvadeset i šeste, sadržane su naredbe kr. zemalj. vlade, odjela za bogostovlje i nastavu, bud u nepromjenjenom redu, kako su izašle u Zborniku zakona i naredaba, valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju, bud u izvadku.

Kratice.

- Z. 1. = zakon o ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu od 5. siječnja 1874. (br. 3. „Zbornika“ od god. 1874.).
- Z. 2. = zakon od 6. listopada 1894., kojim se preinačuju, odnosno nadopunjuju neke ustanove zakon. članka od 5. siječnja 1874. o ustrojstvu sveučilišta (br. 63. „Zbornika“ od god. 1894.).
- n. = naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade od 5. rujna 1874. br. 3715., kojom se izdaje naputak za provedbu zakona od 5. siječnja 1874. o ustrojstvu sveučilišta (br. 48. „Zbornika“ od god. 1874.).
- d. = naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. travnja 1876. br. 2012., kojom se popunjuje provedbena naredba od 5. rujna 1874. br. 3715. glede nekih dužnosti slušalaca sveučilišnih (br. 48. „Zbornika“ od god. 1876.).

Glava prva.

Imatrikulacija i upis.

A. Općenite ustanove.

§. 1. Slušaoci su ili redoviti ili izvanredni. Redoviti upisani su u maticu sveučilišnu i imenik fakultetski, izvanredni pako samo u imenik fakultetski (§. 37. z. 1.).

§. 2. Slušaocce upisuje u imenik fakultetski dekan onoga fakulteta, u koji slušalac stupa. Radi upisa ima svaki u vrijeme zakonom opredijeljeno osobno doći k svomu dekanu i predati svoje svjedodžbe i svoj potpuni, vlastoručno potpisani nacional u dva primjerka kao i indeks, odnosno prijavnicu (§. 9. n.).

§. 3. U nacionalu treba da navede:

- a) svoje ime i prezime;
- b) svoje rodno mjesto i dobu;
- c) svoj stan;
- d) ime, stališ i prebivalište oca;
- e) ako otac ne živi, ime, stališ i prebivalište zastupnika njegova;
- f) učilište, iz kojega prelazi na ovo sveučilište;
- g) da li je stipendista, ako jest, kakov stipendij uživa, u kojem iznosu, kad mu je podijeljen i po kojoj oblasti;
- h) dokazala, iz kojih izvodi pravo na upis;
- i) nauke, koje želi slušati nastajućega semestra i imena učitelja (§. 10. n.).

§. 4. Ako se upisu ništa ne protivi, kazati će dekan slušaocu, da je primljen, i potvrditi to na onom primjerku nacionala, koji se vraća slušaocu; drugi ostaje kod dekana, da se u

sveučilišnoj pisarni sastavi glavni imenik za redovite i izvanredne slušaocce fakulteta (§. 11. n.).

§. 5. Kod upisa treba dekanima na to paziti:

a) da ne upišu onih slušalaca, koji su iz svih sveučilišta za uvijek isključeni, ili koji su iz ovoga sveučilišta za neko vrijeme otpravljeni, a vrijeme ovo nije još minulo;

b) da ne upišu slušalaca, koji su za isti semestar već upisani kod drugoga fakulteta; nu prosto je svakomu slušati kolegije ne samo na onom fakultetu, u kojem je upisan, već i na svakom drugom.

Protuzakoniti, prevarom stečeni upis smatra se ništetnim (§. 12. n.).

§. 6 Potrebne tiskanice za upis, kao što su nacional, indeks predavanja i prijavnice te sve ostale vrsti tiskanica dobiti će slušaoci uz naknadu štampe i vezanja, koje će ustanoviti senat akademički, kod pedela ili fakultet. podvornika (§. 13. n.).

§. 7. Slušaoci imaju vlastoručno ispuniti u indeksu odnosno prijavnici slijedeće rubrike: ime i rodno mjesto, ime i stališ oca, predavanja, koja žele dotičnoga semestra slušati uz oznaku imena dotičnih učitelja i broja nedjeljnih ura.

Docenti potvrđuju u indeksu odnosno prijavnici, da li se je pojedini slušatelj kod njih prijavio, te da li je polazio dotična predavanja, kvestura pako, da li je kod nje upisan te platio naukovinu ili od nje oprošten.

§. 8. Nakon što se je slušatelj upisao kod dekana, ima se prijaviti kod kvesture, pridonesav joj po dekane vidimovani nacional i indeks (prijavnicu).

Predmeti, koje slušatelj slušati namjerava, treba da su u nacionalu te u indeksu odnosno u prijavnici onako označeni, kako se iskazuju u redu predavanja.

§. 9. Kvestor ima ispitati, da li je nacional valjano popunjen, da li se naznačena predavanja slažu s onima, koja se u indeksu odnosno prijavnici navode. Ako ovo suglasje postoji, te ako je slušalac odmah uplatio naukovinu, onda će potvrditi prijavljena predavanja u indeksu odnosno prijavnici svojim potpisom, i pridržav nacional uputiti slušaoca, da se predstavi onim docentima, kojih je predavanja prijavio.

Da je to učinjeno, potvrđuju docenti svojim potpisom u

dotičnoj rubrici prijavnice, uputiv slušaoca, da u listinu za to određenu upiše svoje ime, prezime i rodno mjesto.

Istom osobnom ovom prijavom kod docenta obavljen je valjano upis u kolegije.

Od propisa, da se slušalac osobno ima prijaviti za upis, ne dozvoljuje se pod kakovom mu drago izlikom nikakova iznimka (§. 16. n.).

§. 10. Ako je dvojbeno, ima li se koji slušalac upisati ili odbiti, o tom odlučuje dotični zbor profesorski (§. 39. z. 1.).

§. 11. Slušaoci upisuju se kod dekana, a kod učitelja prijavljuju obično prvih osam dana svakoga poljeća.

Samo iz važnih razloga može tečajem slijedećih osam dana zbor profesorski dopustiti, da se slušalac naknadno primi (§. 46. z. 1.).

Kasnije prošnje, ako su podnesene najdulje 6 tjedana iza početka svakoga poljeća, rješava senat akademički, koji samo onda dozvoljuje upis slušaocu, ako dokaže, da nije kriv, što se je prekasno prijavio. Proti rješidbi senata nema utoka (§. 46. z. 2.).

B. Redoviti slušaoci.

§. 12 Među redovite slušaoce mogu se samo oni upisati, koji su:

a) gimnazijske ili realno-gimnazijske nauke s dobrim uspjehom svršili i ispit zrelosti načinili; a u matematičko-prirodoslovne struke mudroslovnoga fakulteta mogu se kao redoviti slušaoci upisati i oni, koji su s dobrim uspjehom načinili ispit zrelosti u realci;

b) ili su već na ovom ili drugom kojem sveučilištu kano redoviti upisani bili; ili su

c) kano redoviti upisani bili na učilištu, kojim se nadomješćuje sveučilišni koji fakultet, kano što su bogoslovni biskupski zavodi ili pravoslovne akademije, pak ako su ti slušaoci kano gimnazijalci ispit zrelosti podnijeli (§. 39. z. 1. i z. 2.).

§. 13. Inostranci mogu se upisati na ovom sveučilištu, ako su po propisima svoje države pripravne nauke svršili, ili ako došavši iz inostranoga sveučilišta pokažu dovoljnu sveučilišnu svjedodžbu (§. 42. z. 1.).

§. 14. Za upis u maticu sveučilišnu plaća se kod kvesture upisnina od 2 for. na korist zaklade sveučilišne i 50 novč. bilje-

govine za matičnu svjedodžbu (toč. 1. §. 51. naputka za kvesturu); nu imatrikulovani slušalac kojega fakulteta, prelazeć na drugi fakultet ovoga kr. sveučilišta, nema platiti po drugi put upisnine, već samo biljegovinu (§. 1. d.).

Redoviti slušaoci bogoslovnoga fakulteta, koji su po sveučilišnom zakonu oprošteni od plaćanja naukovine, nisu dužni platiti upisnine od 2 for., nego imaju namiriti samo biljegovinu od 50 novč. za matičnu svjedodžbu (naredba kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 4. veljače 1875 br. 181.).

§. 15. Obavljena imatrikulacija ostane u kreposti, dok

a) slušalac ne ostavi sveučilišta, ili

b) ne pređe u drugi sveučilišni fakultet, ili

c) nauke u dotičnom fakultetu ne prekine dulje nego jedan semestar (§. 44. z. 1.).

§. 16. Slušaoci, koji mogu biti oprošteni od naukovine, upisuju se privremeno u kvesturi i kod docenata načinom ustanovljenim u §. 68. ovih propisa.

§. 17. Kad mine rok upisu, ureći će rektor dan, kojega će se sakupiti svi u maticu sveučilišnu novo upisani slušaoci, da im se predadu svjedodžbe matične, po rektoru i dotičnom dekanu potpisane.

Da se odstrani svaka bludnja i sve naknadne reklamacije, imadu docenti jedan dan prije i dva dana poslije minuloga redovitoga upisnoga roka pročitati imena svih kod njih upisanih slusalaca, da se upis, ako ustreba, još za doba naknadno obaviti može.

C. Izvanredni slušaoci.

§. 18. Među izvanredne slušaoce upisuju se oni, koji ne mogu biti upisani kano redoviti, ako su:

a) navršili barem 17. godinu života, i

b) ako se o pripravnim naucima na toliko iskažu, da se uzmože uzeti, da će im predavanja korisna biti (§. 40. z. 1.).

§. 19. Izvanredni slušaoci dobiti će od dekana prijamnicu na posebnom papiru štampanu, a kod pedela ili fakultetskoga podvornika mjesto indeksa prijavnicu, koja će valjati za dva semestra; ova prijavnica imati će rubrike, koje ima indeks za redovite slušaoce izim rubrika za imatrikulaciju; u tom se arku

ima slušalac naročito označiti kao izvanredni. Upis izvanrednih slušalaca biva kod kvesture i kod dotičnih docenata onim istim načinom, koji je propisan za redovite (§. 18. n.).

§. 20. Izvanredni slušaoci mogu se upisati pod gore naznačenim uvjetima za koje god nauke onoga fakulteta, u kojega su imenik uvršteni, za nje dakle nema nikakvih obligatnih nauka, niti reda, po kojem da slušaju naučne predmete.

Oni mogu istina iskati, da jih učitelji svršetkom poljeća ispitaju iz nauka, koje su polazili, i da jim uz taksu od 3 for. a. vr. izdadu privatne svjedodžbe, ali državnim ili ispitima strogim podvrći se ne mogu (§. 61. z. 1.).

§. 21. Onaj đak, koji na ispitu zrelosti nije proglašen zre-
lim za fakultetsku nauku, može se kao izvanredni slušalac upi-
sati u ona predavanja na ovom ili onom fakultetu, za koja
dokaže gimnazijalnim*) svjedodžbama, da si je pribavio dovoljno
predznanje; nu imade mu se naročito opaziti, da mu se dotični
semestar neće u nijednom slučaju uračunati u akademičko nje-
govo naučno vrijeme (§. 2. d.).

D. Držanje slušalaca u očevidnosti.

§. 22. Kvestura će u očevidnosti držati redovite i izvan-
redne slušaoce sveučilišta. Ona ima svaki semestar slijedeće
imenike sastaviti:

1. glavni imenik upisanih slušalaca za svaki fakultet;
2. glavni imenik, koji sadržaje sve redovite i izvanredne
slušaoce sveučilišta. (§. 19. n.).
3. imenik slušalaca, koji polaze seminare.

§. 23. Ove imenike sastaviti će na temelju nacionala pri-
držanih kod upisa, uporabom imenika prošloga semestra.

Rubrike ovih imenika jesu:

- a) ime, prezime, doba, vjerozakon i stan slušaoca;
- b) domovina i rodno mjesto;
- c) ime stališ i prebivalište oca i ako ovaj više ne živi,
njegova zastupnika;
- d) sve kolegije, što ih je prijavio;
- e) broj nedjeljnih ura;
- f) imena docenata (učitelja);

*) realno-gimnazijalnim.

- g) potvrda polaska kolegija;
- h) stipendij ili zaklad, koji uživa slušalac;
- i) podijeljeni oprost od plaćanja naukovine;
- k) propis i
- l) uplata naukovine;

m) opaske; u ovu potonju rubriku ima se ubilježiti:

1. da je slušalac možda u posljednjem semestru na drugom sveučilištu polazio predavanja;

2. datum i broj sveučilišne svjedodžbe, koju bi uzeo, da ostavi sveučilište;

3. da li je proti njemu poveden disciplinarni postupak, i kojim uspjehom, pozivajuć se na zapisnik, koji se je o tom vodio;

4. razlog, zašto mu je uskraćena polazna svjedodžba;

5. ako je naknadno primljen, dan, kad se je kod kvesture prijavio, dan i broj odluke akademičke vlasti, kojom se naknadni prijam dozvoljuje. (§. 20. n.).

§. 24. Iza sastavljenih ovih imenika imati će kvestura za svakoga dekana sastaviti:

- a) jedan istopis imenika slušalaca imatrikulovanih i upisanih;
- b) jedan istopis slušalaca izvanrednih cijeloga sveučilišta;
- c) po obrascu glavnoga imenika imenik onih redovitih slušalaca, koji su na drugim fakultetima imatrikulovani, nu koji slušaju predavanja na fakultetu stojećem pod njegovom upravom. (§. 21. n.).

d) imenik slušalaca, koji polaze seminare dotičnoga fakulteta.

§. 25. Ako se dekan iz tih imenika uvjeri, da koji imatrikulovani slušalac njegovoga fakulteta u nijedan kolegij upisan nije, imati će ga nakon saslušanja otpraviti iz sveučilišta: ako pak na fakultetu, u kojem je imatrikulovan, ne sluša nijednoga predavanja, ili ako se inače primjeti, da na drugi fakultet spada, imati će ga na taj fakultet uputiti. (§. 22. n.).

§. 26. Šest tjedana prije nego mine semestar, ima kvestura svakomu docentu predati imenik slušalaca za svaki njegov kolegij valjano upisanih, i to:

- a) redovitih;
- b) izvanrednih i ujedno ubilježiti, da li su posvema ili djelomice oprošteni od plaćanja naukovine.

Glava druga.

Predmeti nastavni i red.

§. 27. Svaki slušalac, koji hoće da dovrši nauke kojega fakulteta, mora kroz stanovito vrijeme polaziti kolegije u dotičnom fakultetu: u bogoslovnom, pravoslovnom i državoslovnom i mudroslovnom po četiri, a u liječničkom pet godina. (§. 47. z. 1. i z. 2.).

§. 28. Naučna godina ima dva poljeća, zimsko i ljetno. Početak i trajanje naučne godine i pojedinih poljeća ustanovljuje se naredbenim putem. (§. 48. z. 2.).

§. 29. U pojedinim fakultetima predavat će se ovi predmeti:

A. U bogoslovnom fakultetu.

I. godina.

- a) Opći dio dogmatike;
- b) Uvodne znanosti u sv. pismo uopće, a stari zavjet napose;
- c) Tumačenje svetoga pisma staroga zavjeta iz vulgate i izvornoga teksta;
- d) Jezik hebrejski.

II. godina.

- a) Posebni dio dogmatike;
- b) Uvod u novi zavjet napose;
- c) Tumačenje novoga zavjeta iz vulgate i iz izvornoga teksta.

III. godina.

- a) Povijest crkvena;
- b) Moral bogoslovni.

IV. godina.

- a) Bogoslovlje pastirsko u užem smislu;
- b) Liturgika;
- c) Homiletika;

- d) Kateketika;
- e) Metodika;
- f) Pravo crkveno.

B. U pravoslavnom i državoslovnom fakultetu:

- a) Filozofija prava;
- b) Enciklopedija prava i državoslovnih nauka;
- c) Pravo rimsko s poviješću rimskoga prava i s rimskim građanskim parbenim postupkom;
- d) Opća pravna povijest;
- e) Hrvatsko-ugarsko privatno pravo;
- f) Crkveno pravo katoličke i grčko-istočne crkve;
- g) Građansko pravo;
- h) Građanski postupnik s postupnikom u neparbenim pravnim poslovima;
- i) Mjenbeno pravo;
- k) Trgovačko pravo;
- l) Pomorsko pravo;
- m) Rudno pravo;
- n) Kazneno pravo;
- o) Kazneni postupnik;
- p) Sveopće i hrv.-ugar. državno pravo s osobitim obzirom na austrijsko državno pravo;
- q) Međunarodno pravo;
- r) Upravna nauka i upravno pravo;
- s) Narodna ekonomija;
- t) Financijska znanost i financijsko pravo;
- u) Opća statistika i statistika austro-ugarske monarhije s osobitim obzirom na statistiku kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije;
- v) Sudstveno liječništvo;
- w) Državno računoslavlje.

C. Na liječničkom fakultetu.

I. godina.

- a) Opisujuća anatomija, oba poljeća;
- b) Mineralogija;

- c) Zoologija;
- d) Botanika;
- e) Kemija, oba poljeća;
- f) Liječnička fizika.

II. godina.

- a) Psihologija, oba poljeća;
- b) Farmakognosija;
- c) Sveopća patologija;
- d) Topografična anatomija, oba poljeća;
- e) Nauka o kirurgičnim oruđima i zavojima;
- f) Farmakologija i receptiranje;
- g) Nauka o životinjskim pošastima i veterinaro redarstvo.

III. godina.

- a) Patološka anatomija, oba poljeća;
- b) Sudbena medicina;
- c) Posebna liječnička patologija, terapija i klinika, oba poljeća;
- d) Nauka o kirurgičkim oruđima i zavojima;
- e) Liječničko redarstvo;
- f) Posebna kirurška patologija, terapija i klinika.

IV. godina.

- a) Posebna liječnička patologija, terapija i klinika, oba poljeća;
- b) Posebna kirurška patologija, terapija i klinika, oba poljeća;
- c) Nauka o kirurgičkim operacijama, oba poljeća;
- d) Primaljstvo.

V. godina.

- a) Posebna kirurška patologija, terapija i klinika;
- b) Okulistika, oba poljeća;
- c) Sifilis i dermatologija;
- d) O cijepljenju boginja.

D. U mudroslovnom fakultetu:

- a) Teoretička i praktička filozofija s poviješću filozofije;
- b) Posebni filozofički nauci;
- c) Pedagogika;
- d) Opća povijest;
- e) Hrvatska povijest s osobitim obzirom na austrijsku i ugarsku povijest;
- f) Pomoćne znanosti povijesti s osobitim obzirom na domaću povijest;
- g) Arheologija;
- h) Povijest umjetnosti;
- i) Geografija;
- k) Slavenska filologija;
- l) Hrvatski ili srpski jezik i književnost;
- m) Klasična filologija latinska;
- n) Klasična filologija grčka;
- o) Živi jezici: mađarski, njemački, slavenski, talijanski, francuski, engleski;
- p) Matematika;
- q) Fizika;
- r) Zoologija;
- s) Fiziologija;
- t) Poredbena anatomija;
- u) Botanika;
- v) Mineralogija;
- w) Geologija i paleontologija;
- x) Kemija;
- y) Astronomija;

Ustrojenje novih profesorskih stolica za predmete, koji nisu u ovom §. navedeni, određuje Njegovo ces. i kr. apostosko Veličanstvo kralj na predlog kr. zemalj. vlade. (§. 49. z. 1. i z. 2.).

§. 30. U bogoslovnom fakultetu imadu se svi predmeti navedeni u §. 29. pod A. slušati onim redom, kojim su tamo navedeni.

Uz to imadu se u rečenom fakultetu predavati jezici sirska, kaldejska i arapska.

U fakultetu pravoslovnom i državoslovnom biti će za slušatelje obvezni svi predmeti, koji se pitaju na državnim ispitima.

Da li će uz ove predmete biti obvezni još ini, i kojim će se redom ti predmeti imati slušati, odredit će vlada, saslušavši profesorski zbor, naredbenim putem. (§. 50. z. 2.).

§. 31. U sveučilištu osnovat će se prema potrebi za razne nauke seminari (§. 51. z. 2.) (Vidi Glavu XVI. o ustrojstvu seminara.).

§. 32. Svaki slušalac mora slušati u bogoslovnom fakultetu najmanje 18, a u svim ostalim fakultetima najmanje 20 ura na tjedan. (§. 52. z. 2.).

§. 33. Svaki je pravnik dužan tečajem prvih triju poljeća slušati jedan kolegij o praktičnoj filosofiji, i jedan o hrvatskoj povijesti, a tečajem svih osam poljeća još jedan historički kolegij. (§. 53. z. 1.).

§. 34. Svi će se nauci na ovom sveučilištu predavati hrvatskim jezikom, izuzima se samo bogoslovni i liječnički fakultet, na kojem se neki nauci mogu inim također jezikom predavati, i živi jezici, kojih se viši literaturni kolegiji mogu i dotičnim jezikom držati. (§. 54. z. 1.).

Na bogoslovnom fakultetu predavaju se latinskim jezikom slijedeći predmeti: dogmatika specijalna i fundamentalna, moral, crkveno pravo i liturgika (naredba kr. zemaljske vlade od 12. listopada 1874. br. 4331).

Glava treća.

Polazak predavanja, potvrda frekvencije i kolokviji.

§. 35. Slušaoci dužni su marljivo polaziti predavanja, za koja su se prijavili, jer će im se samo pod tim uvjetom dotični semestar uračunati u zakonito njihovo vrijeme sveučilišno ili fakultetsko. (§. 3. d.)

§. 36. Oko polovice svakoga semestra sazvat će dekan svakoga fakulteta sve profesore i privatne docente dotičnoga fakulteta na razgovor, da si međusobno priopće iskustvo, stečeno glede frekventacije.

Pokaže li se tom zgodom, da pojedini đaci nemarno polaze predavanja, imade ih dekan preda se pozvati, o tom saslušati, opomenuti ili ukoriti, ili pako stvar iznijeti pred profesorski zbor.

Radi postojane nemarnosti može se đak u svako doba otproviti sa sveučilišta. (§. 4. d.)

§. 37. Učitelji (docenti) dužni su tom prilikom kao i kod potvrđivanja frekventacije uopće savjesno uvažiti, što su o pohađanju svojih predavanja od strane slušalaca tečajem semestra saznali. (§. 5. d.)

§. 38. Pod svršetak semestra sazivlje dekan opet profesore i privatne docente, da se posavjetuju, da li se imade kojemu đaku uskratiti polazna potvrda i da li mu se ima minuli semestar uračunati u njegovo fakultetsko vrijeme ili ne.

Bude li ovo potonje, imati će dekan ubilježiti to u glavnom imeniku a dotični profesori u svojim ručnim imenicima. (§. 6. d.)

§. 39. Zadnjih osam dana svakoga poljeća imaju se svi slušaoci prijaviti kod dotičnih učitelja, da im potvrde polazak u indeks (prijavnicu), koji zatim dekan vidira. (§. 55. z. 1.)

§. 40. Ako je proti kojemu đaku tečajem poljeća izrečena disciplinarna kazna, ima se to kod vidiranja u indeksu (prijavnici) pripomenuti pozivom na dotični zapisnik. (§. 7. d.)

§. 41. Niti jednomu slušaocu ne smije ni jedan docenat potvrde o polazu predavanja dati, dok ne vidi u indeksu odnosno prijavnici potvrde od strane kvesture, da je dotičnik platio naukovinu, ili da je sasvim oprostjen. (§. 8. d.)

§. 42. Sve potvrde u indeksu odnosno prijavnici o polazu predavanja imadu se za svako poljeće biljegovati biljegom od 15 nvč.

Slušalac imade sam obaviti valjano biljegovanje pojedinih strana indeksa ili prijavnice. (§. 9. d.)

§. 43. Svaki slušalac može na svršetku semestra, a za zimski semestar jošte i početkom ljetnoga, dok ne počmu predavanja, iskati od docenta, kojega je predavanje slušao, da ga ispita iz dotičnoga predmeta i da mu izda svjedodžbu o njegovu napretku, koja će se u svakom obziru smatrati privatnom.

Ispit takov (colloquium) moraju položiti barem dobrim uspjehom oni slušaoci, koji uživaju štipendij kakav ili žele biti oprostjeni od plaćanja naukovine, i to pravnici iz dva glavna predmeta,

od kojih se najmanje po četiri ure na tjedan predavanja drže. (§. 10. d.)

Pravnici III. i IV. godine dužni su položiti ove kolokvije tako, da jedan bude iz glavnoga predmeta juridičke, a drugi iz glavnoga predmeta državoslovne struke. (Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 6. ožujka 1881. br. 926).

Redoviti slušatelji mudroslovnoga fakulteta, koji uživaju stipendij kakov ili žele biti oprošteni od plaćanja naukovine, imadu svakoga poljeća položiti kolokvije iz kolegija, koji u poljeću iznose ukupno bar osam sati predavanja na tjedan, a tiču se glavne ili što glavne što sporedne ispitne struke slušateljeve. (Naredba kr. zemalj. vlade od 28. rujna 1889. br. 7196).

Redovitim slušateljima staroklasične filologije i historije, koji su dužni polagati predispite iz arheologije, staroklasičnih jezika i staroklasične historije, vrijedi svjedodžba o svakom predispitu, ako je učinjen s izvrsnim ili dovoljnim uspjehom, koliko kolokvijalna svjedodžba o kolegiju, koji se u poljeću predaje po četir ure na tjedan. (Naredba kr. zemalj. vlade od 17. travnja 1897. br. 4426).

§. 41. Tko se ovih propisa ne drži, neće mu dekan, ako je stipendista, vidimovati namire za slijedeći obrok stipendija; drugi pako koji slušalac ne će moći steći onih pogodnosti, za koje se pretpostavljaju s dobrim uspjehom i u vrijeme položena kolokvija.

Glava četvrta.

P r a z n i c i.

§. 45. Naučna godina traje od 1. listopada do zadnjega srpnja i sastoji od dva poljeća: zimskoga i ljetnoga; zimsko traje do četvrtka pred cvjetnicom, a ljetno počima u petak poslije uskrsnih blagdana po gregorijanskom koledaru.*)

*) Prema prijašnjoj ustanovi §. 48. sveučil. zakona od 5. siječnja 1874., nu po §. 48. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894. početak i trajanje naučne godine može se promjeniti naredbenim putem. (§. 28. ovih propisa).

§. 46. Da li će se izim nedjelja i blagdana još koji praznik pridržati pri razređivanju predavanja, odrediti će zbor profesorski. (§. 41. n.)

§. 47. Na dane od 24. prosinca uključivo do nove godine, zatim na posljednja dva dana poklada i na pepelnicu ne imadu se predavanja držati. (§. 11. d.)

Glava peta.

Prošnje i tegobe slušalaca.

§. 48. Kada slušalac ima kakovu prošnju ili pritužbu, morati će se najprije usmeno uteći dekanu; ovaj će mu usmeno odgovoriti ili uputiti ga, da predade pismeni podnesak zboru profesorskomu.

Ako se ne zadovoljava odlukom dekana ili profesorskoga zbora, prosto mu je — na koliko zakon naročito ne isključuje takova utoka — utok uložiti na akademički senat.

Nu takova se prošnja, kano i svaka pritužba na senat ili na kr. zem. vladu, na koliko je to dopušteno, ima svakako predati dotičnomu profesorskomu zboru, koji će ju svojim izvješćem dalje otpraviti.

Slušalac će po dotičnu odluku ili sam poći u pisarnu, ili će se odluka u istoj pisarni uručiti njegovu zastupniku, koj će morati dokazati dobiveni nalog. Da slušalac ima dobiti kakvu odluku u pisarni, to će se svaki put objaviti na crnoj ploči; samo u izvanrednim slučajevima dostavit će se odluka po slugi sveučilišnom ili fakultetskom.

Sve, što se od strane akademičkih oblasti na crnu ploču pribije, smatra se, da je proglašeno, kao što treba, ter je obvezno za sve one, kojih se tiče. (§. 24. n.)

§. 49. Ako više slušalaca sveučilišnih žele prinijeti usmeno kakovu tužbu ili molbu kojoj akademičkoj oblasti, imaju prije preko đvojice između sebe za to ishoditi dozvolu i označiti predmet tužbe ili molbe.

(Naredba kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 21. kolovoza 1875. br. 3626).

Glava šesta.

Odlazak sa sveučilišta.

§. 50. Ako hoće slušalac, odlazeći sa sveučilišta, da mu se izdade odlazna svjedodžba, mora ju iskati od dekana dotičnoga fakulteta. U tu svrhu ima mu predati svjedodžbu zrelosti, indeks i matičnu svjedodžbu.

Odlazne svjedodžbe izdavaju se zadnjih 14 dana svakoga poljeća, konačne pako t. j. absolutorija, koja se imadu izrično kao takova označiti, u pravilu koncem naučne godine. (§. 62. z. 1.)

§. 51. Slušaoci, koji žele dobiti absolutorij, mogu se za to prijaviti kod dotičnoga dekanata već tečajem posljednjega svoga naučnoga semestra, te imadu u tu svrhu prinijeti sve svoje naučne svjedodžbe (svjedodžba zrelosti, matična, indeks, svjedodžbe o ispitima svake vrsti) u izvoru ili duplikatu. (§. 13. d.)

§. 52. Za odlazne i konačne svjedodžbe plaćati će se izim propisane biljegovine od 1 for. još i pisarina u iznosu od jedne forinte.

Ista pristojba plaća se za otpravak duplikata indeksa, prijavnice, odlazne ili konačne svjedodžbe.

Za sve druge duplikate plaća se polovica napomenute pisarničke pristojbe.

Glava sedma.

Posebne ustanove za slušaoce bogoslovlja.

§. 53. U obziru pitomaca diecezanskih u sjemeništima, i u obziru vanjskih kandidata svećeničkoga stališa, koji su onim pitomcima usporedjeni i u koju biskupiju primljeni, a tako i glede klerika redovničkih družba, koji u bogoslovnom fakultetu nauke slušaju, valjati će slijedeće ustanove. (§. 25. n.)

§. 54. Kao redoviti slušaoci bogoslovlja imaju se upisati u maticu sveučilišnu samo oni, koji su ispit zrelosti položili; oni pako slušaoci bogoslovlja, kojima su ordinarijati dozvolili, da budu primljeni u bogoslovne nauke uz oprost od ispita zrelosti samo na temelju polugodišnjih svjedočaba 8. gimnazijalnoga razreda, imaju se istina bez zapreka pustiti u bogoslovne nauke na fakultetu, nu ne mogu se upisati u maticu sveučilišnu, nego će se smatrati kao slušaoci izvanredni, te ne će moći prelaziti u druge fakultete, niti polagati strogih ispita. (§. 26. n.)

§. 55. Radi upisa u maticu sveučilišnu morati će se svaki slušalac osobno prijaviti dekanu i predati nacional u dvostrukom primjerku, u kom ima navedeno biti, da li je slušalac, koji se želi upisati, seminarista, eksternista ili pitomac kojega reda; s toga treba da je nacional viđen od strane ordinarijata, odnosno od strane predstojnika dotičnoga reda ili njihovih zamjenika. (§. 27. n.)

§. 56. Bogoslovi diecezanski i redovnički imaju se također oskrbiti indeksom odnosno prijavnicom, nu ove dokaznice imati će izim običnih rubrika još jednu, u koju će se bilježiti razred napretka. (§. 28. n.)

§. 57. O početku svakoga semestra imati će slušaoci bogoslovlja, kojih je većina od plaćanja naukovine oproštena, prijaviti kolegije, koje će slušati, ne kod kvesture nego kod dekana.

Dekan vidimuje ovu prijavu u rubrici indeksa ili prijavnice, koja je inače određena za kvestora, i upućuje slušaoce, da se predstave pojedinim docentima (učiteljima).

Dekan će načiniti i predati kvestoru popis slušalaca svoga fakulteta redovitih i izvanrednih, koji su plaćanju naukovine podvrženi. Sve one, koji u ovom popisu nisu navedeni, smatrati će kvestor kao sasvim oproštene i posvjedočiti im u indeksu i prijavnicama ovaj oprost, pozivajući se na gore spomenuti dopis dekanata. (§. 29. n.)

§. 58. Da se uzmože sastaviti glavni imenik, sabirati će dekan nacionalne i predati kvestoru.

Priručni imenici za porabu profesora načiniti će se načinom gore naznačenim. (§. 30. n.)

§. 59. Za bogoslove neimatrikulovane ima se osnovati posebni imenik, i to tako, da se ovi ne navode u općem imeniku

slušalaca izvanrednih, nego da se imenik bogoslovaca dijeli u dva razdjela, redovitih i izvanrednih. (§. 31. n.)

§. 60. Kandidati stališa svećeničkoga dužni su četiri godine slušati predavanja, kao što su ona propisana u točki A. §. 29. ovih propisa. Od ostalih predavanja, koja slušati žele u bogoslovnom ili drugom kojem fakultetu, prosto im je izabrati, što ih je volja, nu dužni su za to pribaviti privolu ordinarijata odnosno predstojnika dotičnoga reda, i o tom pokazati njihov „vidio“, kad kolegije svoje prijavljuju.

Onima, koji su na kojem zakonito ustrojenom diecezanskom učilištu svršili bogoslovne nauke, može se po predbježnoj imatrikulaciji dozvoliti, da polažu stroge ispite i dobe čast doktorsku, ako su primljeni bili u nauke bogoslovne na temelju svjedodžbe zrelosti, što im valjano posvjedočiti treba. (§. 32. n.)

§. 61. Slušaoci iz svjetovnoga i redovničkoga klera imaju se iz obligatnih predmeta, propisanih u točki A. §. 29. ovih propisa, podvrći ispitima polugodišnjim ili godišnjim, kojih uspjeh ima se zabilježiti u indeksu ili prijavnici. U obziru drugih kolegija ima se s njima postupati po općenitim ustanovama. (§. 33. n.)

Bogoslovac, koji dobije na semestralnom ispitu drugi red iz više od dva predmeta, mora tražiti dozvolu za popravak od kr. zemaljske vlade. (Naredba kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. ožujka 1875. br. 1069).

§. 62. Naknadni ispiti ili ponavljanja ispita, da se popravi dobiveni nedovoljni red, mogu se držati samo tečajem prvoga mjeseca prvoga slijedećega semestra. — Slušaocu bogoslovlja, koji dobivenoga nedovoljnoga reda nije popravio u ponovljenom ispitu, ili nije načinio u opredjeljenom roku naknadnoga ispita, ne će se dotični semestar, ili pri cjelogodišnjem predmetu ni sav godišnji tečaj uračunati u vrijeme njegovih nauka.

U slučajevima osobita uvaženja vrijednim podjeljivati će kraljevska zemaljska vlada iznimku od te ustanove, imenito ako dotičnik dokaže, da je bolešću priječen bio zadovoljiti propisu zakona. (Naredba kr. zem. vlade od 28. svibnja 1877. br. 2742).

§. 63. Profesori bogoslovlja dužni su bditi, da slušaoci redovito polaze predavanja, za koja su upisani, i kad opaze u tom nemarljivost ili nehajstvo, porazumjet se s onim, komu je upravljanje njihovih nauka povjereno. Ako se bogoslovac otpravi iz sveučilišta, ima se o tom izvijestiti dotično duhovno poglavarstvo,

Kako su predavanja polazili, ima se posvjedočiti u indeksu ili prijavnici. (§. 34. n.)

§. 64. Svim slušaocima bogoslovnih nauka imadu se, kad ostavljaju sveučilište, ako zahtijevaju, izdati svjedodžbe sveučilišne ili otpusne uz oprost od pisarničke pristojbe od 1 for. U ovima treba da je naznačen red, koji su dobili prigodom polugodišnjih ili godišnjih ispita.

Glava osma.

Naukovina.

§. 65. U ime naukovine plaćaju na početku svakoga poljeća, u koliko nijesu ishodili oprost od toga plaćanja, redoviti slušatelji pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta 25 for., a redoviti slušatelji mudroslovnoga fakulteta 20 for.

Redoviti i izvanredni slušatelji bogoslovnoga fakulteta plaćaju toliko forinti na semestar, koliko ura na tjedan slušaju predavanja.

Oprost može se protezati ili na svu ili na polovinu, a podijeljuje ga kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odio za bogostovlje i nastavu, na predlog dotičnoga profesorskoga zbora.

Zakonito pravo, da se sasvim oproste od naukovine, imaju samo ovi učenici bogoslovlja :

a) od svjetskoga duhovništva ubogi pitomci biskupskih sjemeništa i oni eksterniste, koji su za biskupiju potrebiti, te su duhovništvu biskupije ili već utjelovljeni ili osigurani, da će biti u biskupiju primljeni.

Biskup će na početku svake godine imenik takovih učenika potvrdivši siromaštvo njihovo, poslati bogoslovnomu profesorskomu zboru.

b) od redovnog duhovništva svi pitomci uboških redova., (§. 64. z. 2).

§. 66. Naukovinu pobire kvestor. Iznos naukovine, uplaćen od slušatelja fakulteta pravoslovnoga i državoslovnoga i fakulteta mudroslovnoga otprema se kr. zemaljskoj blagajni, a iznos uplaćen u bogoslovnom fakultetu isplaćuje se dotičnim profesorima. (§. 65. z. 2).

§. 67. Kakve će pristojbe imati plaćati izvanredni slušatelji fakulteta pravoslovnoga i državoslovnoga i fakulteta mudroslovnoga, i u što će se one upotrebiti, ustanovit će vlada putem naredbenim. (§. 66. z. 2).*)

§. 68. Slušaoci, koji misle, da imaju pravo na oprost od plaćanja naukovine, imaju se, nemorajući odmah platiti naukovine, kod kvesture prijaviti, koja će ih privremeno ubilježiti i o tom im izdati potvrdu.

S ovom potvrdom prijaviti će se oni pojedinim docentima, da ih i ovi u imenik svojih slušalaca unesu. Potpis svoj dati će docenat (profesor) u indeks naknadno, kada slušalac dokaže, da je od naukovine oprostjen ili da ju je uplatio.

U kojem se roku imaju podnijeti molbe za oprost od naukovine, i pod kojim se uvjetima dobiva oprost, određuje Glava deveta ovih propisa na strani 20.

§. 69. Dekanati dotičnih fakulteta priopćiti će slušaocima riješenje molbenica na crnoj ploči uz poziv, da se najkasnije za deset dana definitivno upišu i u kvesturi i kod dotičnih docenata (profesora), dokazavši, da su od plaćanja naukovine oprostjeni ili da su ju već uplatili.

U protivnom slučaju izgubiti će krepost privremena prijava, te se dotičnik ne će pod nikakvim uvjetom više moći upisati za ono poljeće.

§. 70. O primljenoj naukovini ima kvestura izdati potvrdu. (§. 59. n.)

§. 71. Svaki podijeljeni oprost vrijedi samo za jedan semestar; kad ovaj semestar mine, imati će slušalac, ako misli, da ima i nadalje pravo uživati oprost, ponoviti molbu.

*) Naredbom kr. zemaljske vlade od 15. listopada 1894. br. 15.777 određeno je, da svi izvanredni sveučilišni slušaoci imaju plaćati naukovinu kao i redoviti slušatelji dotičnoga fakulteta. Oni izvanredni slušatelji ipak, koji slušaju samo po jedan predmet, plaćaju na poljeće pet forinti.

Glava deveta.

Postupak pri podnašanju i rješavanju molbenica za oprost od plateža naukovine.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogostovlje i nastavu u Zagrebu, od 24. srpnja 1898. broj 7222. (Kom. VII. Zbornika zakona i naredaba god. 1898.).

§. 1. Svaki redoviti slušalac pravo- i državoslovnog te mudroslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, koji kani zatražiti bud cjeloviti, bud polovični oprost od plateža naukovine, mora u neprekoračivom roku od 14 dana, (računajući od prvoga dana zakonitoga početka svakog semestra) predati svoju pismenu, valjano instruiranu molbenicu putem dotičnog dekanata odnosnomu profesorskomu zboru. Kasnije predane molbenice nemaju se primiti.

§. 2. Dotični profesorski zbor uzima nakon minolog roka, a mogućim pospješanjem podnesene mu molbenice u pretres, te ih rješava većinom glasova prisutnih članova, a predlaže ih što prije kr. zemaljsko-vladinom odjelu za bogostovlje i nastavu na konačnu odluku.

§. 3. Molbenice za oprost od plateža naukovine, podnesene po redovitim slušaocima pravo- i državoslovnoga i mudroslovnoga fakulteta moraju bezuvjetno obložene biti:

a) Svjedodžbama o uspjehu u naukama.

Oni slušaoci, koji započimlju nauke, imadu doprinijeti svjedodžbu o ispitu zrelosti s pohvalnom bilješkom o vladanju.

Oni pako slušaoci, koji nastavljaju nauke, imadu priložiti svjedodžbe o kolokvijama, odnosno o državnim ispitima, položenim barem s dobrim uspjehom.

Od pravnika se zahtijeva, da su učinili kolokvije iz dva glavna predmeta, od kojih se svaki najmanje 4 sata na tjedan predaje. Od kolokvija pravnika III. i IV. godine treba da bude jedan iz juridičke struke, a drugi iz državo-znanstvene položen.

Pravnici II. i III. godine imadu u zimskom poljeću mjesto kolokvijalnih svjedočaba priložiti svjedodžbe o prvom, odnosno drugom pravno-povjesnom državnom ispitu, položenom barem s dobrim uspjehom.

Od slušatelja filosofije traži se, da su kolokvirali iz kolegija, koji su iznosili ukupno bar 8 sati predavanja na tjedan. Kolo-kvijalna svjedodžba četverosatnoga kolegija može se zamijeniti svjedodžbom o predispitu iz arheologije, staroklasičnih jezika ili staroklasične historije, načinjenu s izvrsnim ili dovoljnim uspjehom.

b) Indeksom nauka.

c) Uredovnom svjedodžbom o obiteljskim i imućstvenim prilikama molitelja respective njegovih roditelja. Ova svjedodžba mora biti izdana u propisanom obliku, te ne smije biti starija od godine dana. U njoj se moraju navesti svi podaci i istaknuti sve okolnosti, na temelju kojih se mogu prosuditi imovinske prilike molitelja odnosno njegovih roditelja. Svjedodžba mora biti izdana od općinskoga poglavarstva, a osim toga potpisana još i po nadležnoj političkoj oblasti te župniku, dotično pastoru ili rabinu.

Inače sastavljene svjedodžbe ne će se uvažiti.

d) Odlukom, kojom je molitelju kakav stipendij ili potpora podijeljena uz naznaku godišnjega iznosa iste.

§. 4. Tako podnesene molbenice ima dotični profesorski zbor pomno i svestrano ispitati, prema posljetku svoga postupka, a polag privitog formulara .| sastaviti točan „Iskaz“ svih molitelja polag godišta, te da li se isti predlažu za oprost od plateža cijele ili polovice naukovine, ili se imaju odbiti.

§. 5. Kao direktiva pri prosuđivanju moliteljskih okolnosti i odnošaja neka donekle služi, da se slušaoci, koji uživaju stipendiju ili potporu do iznosa od 300 for. godišnjih, a pri tom su polučili dobar napredak u naukama, te pokazali dosta marljivosti u polasku predavanja, i pohvalno čudoredno ponašanje u svakom obziru, imaju, u koliko to i obzirom na njihove obiteljsko-imovinske okolnosti zaslužuju, predložiti za oprost od cijele naukovine. Oni pako molitelji, koji uživaju veću stipendiju ili potporu od 300 for. godišnjih, također, ako se vjerodostojno iskazali budu, da su zaista tako siromašni, da to zavređuju, i da su ostalim uvjetima potpuno udovoljiti.

Molitelji pako, kažnjeni tečajem semestra po akademičkoj ili po redarstvenoj ili sudbenoj oblasti, ne smiju se na oprost od plateža naukovine predložiti.

§. 6. Naredba ova stupa u krepost počam od zimskoga semestra naukovne godine 1898. | 1899.

U pokon, tko uvrijedi svoje drugove, taj će se po veličini svoga postupka na odgovornost pozvati.

§. 5. Istraga povedena proti kojemu slušaocu po kojoj drugoj oblasti, izvan akademičke, radi povrede postojećih općih zakona, ima se akademičkomu senatu prijaviti kano i osuda izrečena poslije dovršene istrage.

Bitni sadržaj osude ima se ubilježiti u spise sveučilišne, a akademičke oblasti mogu, ako počinjena povreda posredno vrijeđa akademički poredak ili čast sveučilišta, krivca kazniti ili opomenom ili ukorom, ili uskratom oprosta od plaćanja naukovine ili stipendija, ili po okolnostima otpravkom sa sveučilišta.

§. 6. Slušaoci sveučilišta ili pojedinoga fakulteta nisu u svojoj skupnosti korporacija; s toga ne mogu niti redovitih skupština držati, niti trajnih ili stalnih zastupnika imati, niti vršiti funkcija korporativnih.

§. 7. Nije dozvoljeno slušaocima držati skupština na javnim mjestima izvan sveučilišne zgrade u druge svrhe osim u druževne, nu mogu slušaoci u prostorijama sveučilišne zgrade držati skupštine katkada, ali ne redovite, za raspravljanje i vijećanje o stanovitim akademičkim stvarima, koje se njih tiču.

§. 8. Za svaku takovu skupštinu ima se ishoditi privola od rektora, označivši mu točno, o čem će se vijećati i raspravljati.

Rektor ima prosuditi, da li ono, o čem se kani vijećati, odgovara §. 7., pa kad vidi da odgovara i da se nije bojati od skupštine narušaju reda akademičkoga, ima opredijeliti prostor (sobu), gdje će se skupština držati. Oni slušaoci, koji mole za rektorovu dozvolu, jamče napram akademičkim oblastima za red u skupštini i točno obdržavanje akademičkih zakona.

§. 9. Rektor, prorektor i svaki dekan pojedinoga profesorskoga zbora imadu pravo nazočni biti pri đačkim skupštinama, oni mogu primjedbe činiti, opominjati i odmah narediti, da se skupština raziđe, čim se odmakne od akademičkih zakona ili od prijavljene svrhe.

§. 10. Samo redoviti slušaoci imaju pravo biti dionici đačkih skupština, izvanrednim slušaocima i svim drugim osobama osim akademičkih učitelja, zabranjeno je kod njih prisustvovati. Oni slušaoci, koji priređuju skupštine (§. 8.), odgovaraju za to, da će se ovaj propis točno obdržavati.

§. 11. O ustrojavanju i obстоjanju đaćkih društava odlučuje kr. zemalj. vlada.

§. 12. Akademički senat može zabraniti slušaocima udioništvo u skupštinama ili u stanovitim društvima neđaćkim, ako to svrha sveučilišta zahtijeva.

§. 13. Vrsti korenja (kaznenja) disciplinarnih prestupaka po tom, kako su veliki i kako su opetovano počinjeni, jesu:

1. Opomena i ukor po dekanu samom ili pred profesorskim zborom.

2. Strogi ukor po rektoru pred akademičkim senatom. Ukor se može pooštriti prijetnjom, da će krivac bez obzira odstranjen biti sa sveučilišta (consilium abeundi), ako po drugi put što sakrivi, makar i manje.

3. Otpravak sa sveučilišta na 1—4 semestra.

4. Otpravak sa sveučilišta za uvijek.

5. Otpravak sa sveučilišta na uvijek uz prijavu svim sveučilištima austro-ugarske monarhije. Nu ova kazna ovršiti će se samo onda, ako kr. zemaljska vlada odobri odluku senata akademičkoga.

Gubitak stipendija, potpore iz koje zaklade ili oprosta od plaćanja naukovine, nema se smatrati kao kazna, nego kao naravni posljedak ponašanja, koje ne odgovara potpuno akademičkim zakonima, s toga pomenuti gubitak u svakom slučaju slijedi, gdje je uživanje takova dobročinstva ovisno o besprikornom ponašanju.

§. 14. Kazne disciplinarne, koje se ovrše proti slušaocima, imadu se u neprekidnoj očevidnosti držati.

§. 15. Izvanredni slušaoci i gosti, koji polaze pojedina predavanja, dužni su štovati akademički poredak. Ako ga povrijede, imadu se po okolnostima opomenuti ili isključiti od polaza pojedinih predavanja ili od sveučilišta uopće.

§. 16. I akademički senat i profesorski zborovi pojedinih fakulteta dužni su u svojim područjima izdavati naredbe i disciplinarne propise, koji jim se po okolnostima potrebiti čine.

Svaka takova naredba ili propis, ako nije samo ovršne i prolazne naravi, imade se odmah zemalj. vladi prijaviti.

§. 17. Svakomu dekanu i svakomu članu profesorskoga zbora dužnost je slušaocima poticati na razboritu porabu vremena, za koje jim traje naobrazba, svjetovanjem, nagovaranjem, posre-

dovanjem i opominjanjem: priječiti disciplinarne prestupke i prijaznim općenjem njegovati međusobno poćitanje i priklonost.

Manje prestupke ima dekan ili profesorski zbor opomenom ili ukorom poravnati; prestupke pako, koji se radi teškoće svoje, ili radi opetovanja imadu kazniti, treba prijaviti akademićkomu senatu.

§. 18. Disciplinarnu kaznenu vlast vrši akademićki senat. Njemu pripada podjeljivati stroge ukore i izricati otpravak sa sveučilišta.

Sve kazni, koje on dosudi, i samo te kazni imadu se ubilježiti slušaocima u sveučilišne svjedodžbe.

Glava jedanaesta.

Teoretićki državni ispiti pravnika.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogostovlje i nastavu od 1. srpnja 1895. br. 8189. (Zbornik, kom. X. br. 36.)*]

I. Općenite ustanove.

§. 1. Svaki redoviti slušalac pravo- i državoslovnog fakulteta imade u srpanjskom roku koncem drugoga, ili u listopadskom roku početkom trećega poljeća polagati I. teoretićki pravno-povjesni državni ispit, a u srpanjskom roku koncem četvrtoga ili u listopadskom roku početkom petoga poljeća II. teoretićki pravno-povjesni državni ispit.

U listopadskom roku mogu na ispit biti pripušteni i oni kandidati, koji su pri ispitu u roku srpanjskom bili zabaćeni, a kojima nije prigodom tom određen bio dulji rok za opetovanje ispita.

*] Naknadnom naredbom kr. zemaljske vlade od 13. srpnja 1898. broj 9801. preinaćeni su §§. 1., 47. i 72. gornje naredbe, te ovi §§. glase prema naknadno izdanoj naredbi.

Sa slušateljima, koji počimaju pravo- i državoslovne nauke u ljetnom semestru, imade se glede polaganja državnih ispita redovito postupati tako, kao da su nauke započeli tek slijedećim zimskim poljećem.

Slušaocima pravo- i državoslovnoga fakulteta ne može se redovito (v. §. 2. i 3. ove naredbe) u zakonito njihovo četverogodište vrijeme provedeno u sveučilištu prije načinjenoga s povoljnim uspjehom prvoga državnoga ispita pravo-povjesnoga uračunati za više no za dva poljeća, a vrijeme provedeno u sveučilištu prije načinjenoga drugoga državnoga ispita pravno-povjesnoga za više no četiri poljeća.

Kandidati pripuštaju se k I. odnosno k II. teoretičkomu državnomu ispitu ako i neposredno prije ispita nisu bili na sveučilištu Franje Josipa I. upisani, samo ako su propisani broj poljeća propisanim načinom kao redoviti slušatelji na sveučilištu Franje Josipa I. slušali, a radi li se o pripustu k II. državnom ispitu, ako su uz to povoljnim uspjehom položili I. državni ispit.

§. 2. Slušaocima pravo- i državoslovnog fakulteta, koji nisu hrv.-ug. državljani može dekanat pravo- i državoslovnog fakulteta na njihovu molbu dozvoliti, da u mjesto I. i II. pravno-povjesnoga državnoga ispita polažu na koncu četvrtog ili početkom petog poljeća jedan pravno-povjesni teoretički državni ispit.

U svjedodžbi imade se takav ispit nazvati: „pravno-povjesni teoretički državni ispit“, a u kontekstu svjedodžbe imade se pozvati na posljednju alineju §. 57. sveučilišnoga zakona*).

Odnosna molba imade se podnijeti prigodom upisa u treće poljeće ili pako prigodom upisa u četvrto poljeće, ako je molitelj treće poljeće slušao na kojem vanjskom sveučilištu. Upis takova molitelja imade se tek onda smatrati definitivnim, kada dekanat molbu glede ispita povoljno riješi.

§. 3. Kr. će zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, posebnim naredbama odrediti, u koliko će se moći upisati u peto i dalja poljeća pravo- i državoslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu oni slušaoci, koji su na kojem sveučilištu ugarskom ili austrijskom prema tamošnjim propisima položili pravno-povjesni državni ispit.

*) Od 6. listopada 1894.

§. 4. Treći sudstveni teoretički državni ispit mogu polagati redoviti slušaoci pravo- i državoslovnoga fakulteta već u osmom poljeću i to počam od 16. lipnja; četvrti pako (državo-znanstveni) tek nakon dovršenoga četverogodišta*).

§. 5. Sva četiri redovita teoretička državna ispita (§§. 1., 4. ove naredbe) mogu bez razlike pripadnosti pred odnosnim ispitnim povjerenstvom u Zagrebu zakonitim redom položiti svi pravnici, koji su potrebni broj semestara slušali na kojem ugarskom ili austrijskom sveučilištu prema odnosnim propisima.

§. 6. Kandidat, koji je bio na kojem državnom ispitu proglašen nesposobnim, može ispit taj ponoviti samo pred onim povjerenstvom, koje ga je proglasilo nesposobnim, nu ipak nije od potrebe, da kod ponovnog ispita budu oni isti ispitatelji, koji i kod predašnjega.

§. 7. Predmeti ispitivanja na teoretičkim državnim ispitima jesu, i to:

A) Za I. pravno-povjesni državni ispit:

a) Povijest i inštitucije rimskog prava sa rimskim građanskim parbenim postupnikom;

b) Pravna povijest slavenskih i germanskih naroda;

c) Glavna načela hrv.-ug. privatnoga prava.

B) Za II. pravno-povjesni državni ispit:

a) Pandekte rimskog prava;

b) Crkveno pravo katoličke i grčko-istočne crkve.

C) Za pravno-povjesni državni ispit u smislu posljednje alineje §. 57. sveučilišnoga zakona (§. 2. ove naredbe):

Svi predmeti popisani pod A) i B) ovoga §. osim hrv.-ug. privatnoga prava.

D) Za III. sudstveni državni ispit:

a) Pravo građansko;

b) Trgovačko i mjenbeno pravo;

c) Građanski postupnik u parbenim i izvanparbenim poslovima;

d) Kazneno pravo i kazneni postupnik.

*) Prva alineja §. 58. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894., kojim se propisuju ovi ispiti, glasi: „Tko se želi na temelju svojih pravoslovnih i državoslovnih nauka dati na javnu službu, na odvjetništvo ili javno bilježništvo, ima načiniti još dva teoretička državna ispita, sudstveni i državoznanstveni po propisima ovoga zakona“.

E) Za IV. državo-znanstveni državni ispit:

- a) Sveopće i hrv.-ug. državno pravo s osobitim obzirom na austrijsko državno pravo;
- b) Pravo međunarodno;
- c) Narodna ekonomija;
- d) Financijalna znanost;
- e) Upravno pravo.

§. 8. U pravnoj povijesti slavenskih i germanskih naroda, kao predmetu I. pravno-povjesnoga državnoga ispita imade se poglavito uzimati obzir na vanjsku pravnu povijest (imenito povijest vrela) a od nutarnje na povijest ustava (osobito franačkoga i njemačkoga).

Pod građanskim postupnikom kao predmetom III. državnog ispita imade se razumijevati i nauka o ustroju sudova i njihovoj nadležnosti.

§. 9. Vrhovna uprava teoretičkih državnih ispita spada u djelokrug kr. hrv.-slav-.dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, ter imade ista imenovati predsjednike i članove povjerenstva i predsjednicima doznačiti za ispite potrebna novčana sredstva preko sveučilišne kvesture.

§. 10. Unutarnje poslovanje na ispitima obavlja samo povjerenstvo, ono rukovodi ispite, pripušta k njima kandidate (osim na pravno-povjesne državne ispite), ispituje ih i prosuđuje rezultat ispita.

Posebni propisi dotično ustanove ovoga napatka određuju, što od toga poslovanja obavljaju sama predsjedništva povjerenstva.

§. 11. Za obdržavanje teoretskih državnih ispita postavlja kr. zem. vlada posebna povjerenstva sa sjedištem u Zagrebu; za svaki od propisanih razdjeloh državnih ispita imenuje se po jedno povjerenstvo sa predsjednikom i dovoljnim brojem članova.

Povjerenstva imenuje i popunjuje kr. zem. vlada (redovito na predlog predsjednika) prema potrebi. Imenovani predsjednici i povjerenici vrše svoje funkcije, dok ih kr. zem. vlada ne riješi službe.

§. 12. Služba predsjednika i članova povjerenstva javna je služba, te predsjednici i povjerenici, vršeći svoju službu, odgovaraju za svoje čine i propuste kao i ostali javni službenici.

§. 13. Za ispitne povjerenike imenuje kr. zem. vlada prije svega kr. javne redovite i izvanredne sveučilišne profesore, ho-

norarne profesore i privatne docente, zatim praktične kr. autonomne i zajedničke državne činovnike, nadalje odvjetnike, kralj. javne bilježnike, doktore prava i druge stručnjake.

Sve u zemaljskoj službi stojeće osobe dužne su primiti funkcije predsjednika ili povjerenika, ako ih imenuje kr. zem. vlada, odio za bogoštovlje i nastavu.

§. 14. Svi teoretički državni ispiti obdržavaju se u posebnoj za to određenoj dvorani u zgradi kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, nu može predsjednik, ako je potrebno, sporazumno sa dekanom odrediti, da će se stanoviti ispit obdržavati u drugoj kojoj dvorani na rečenom sveučilištu.

§. 15. Svi su teoretički državni ispiti usmeni i javni, ali je predstojnik vlastan svakoga iz auditorija odstraniti dati (eventualno i cijeli auditorij isprazniti dati), čija bi prisutnost smetala obdržavanje ispita.

Uopće je predsjednik ovlašten i dužan učiniti sve potrebne odredbe, da se prepriječi svaki nered u ispitnoj dvorani i sve ukloni, što bi moglo smetati povjerenstvo i kandidate.

II. Djelokrug predsjednikâ ispitnih povjerenstva uopće.

§. 16. Svaki predsjednik povjerenstva odgovara za to, da se teoretički državni ispiti uredi i provode prema duhu i namjeri zakona.

§. 17. Ako bi predsjednik bio zapriječen, zastupa ga u svemu, u koliko ne bi bio imenovan posebni potpredsjednik, po-najprije najstariji u službi profesor, član dotičnoga povjerenstva, a ako nema takovoga ili je zapriječen, onaj član povjerenstva, koji jur najdulje obavlja funkcije povjerenika.

§. 18. Predsjednik svakoga povjerenstva ima pomno sabirati i u evidenciji držati zakone i naredbe, koje se tiču teoretičkih državnih ispita.

§. 19. Čim istupi koji član iz povjerenstva ili je potrebno da se umnoža broj povjerenika, dužan je predsjednik povjerenstva predložiti kr. zemaljskoj vladi, da se popuni dotično umnoži povjerenstvo.

§. 20. Predsjednici brinuti će se, da se shodno publicira sve, što je potrebno da saznadu kandidati glede polaganja državnih ispita.

§. 21. Svaki predsjednik dužan je opredijeliti vrijeme i mjesto svoga poslovanja tako, da ga kandidati u potrebi mogu naći.

§. 22. Predsjednik pobrinuti će se, da nabavi iz doznačenoga mu paušala potrebite rekvizite, i to suhi i mokri pečat povjerenstva sa krunom sv. Stjepana, grbom kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i natpisom: „Kr. povjerenstvo za teoretički državni ispit u Zagrebu“, potrebni pisaci materijal i nadalje knjige neophodno nužne kod ispitivanja; konačno nabaviti će sve potrebne tiskalice, napose i blankete za ispitne svjedočbe, za službeno dopisivanje povjerenstva, za pozivnice članova povjerenstva te za ispitni i urudžbeni zapisnik.

§. 23. Predsjednik rješava sam sve tekuće povjerenstvene poslovne komade. Sve nužne pisarničke poslove obavlja sveučilišna pisarna.

§. 24. Ako predsjednik ne bi htio pod vlastitu odgovornost riješiti važan i neobičan slučaj iz poslovnoga djelokruga povjerenstva, može sazvati sve članove, da o tom stvore zaključak. U takovom slučaju referirati će u sjednici povjerenstva sam predsjednik, ali je ovlašten, da predade referadu i kojemu od članova.

§. 25. Predsjednik rješava molbe kandidata pismeno ili usmeno ili upućuje kandidate, da podastru formalni podnesak povjerenstvu. Dalje određuje predsjednik dan i sat ispita za pojedine kandidate i obaviješćuje o tom povjerenike.

§. 26. Predsjednik nadalje sastavlja povjerenstva za pojedine ispite, rukovodi vijećanje i glasovanje te proglašuje rezultat ispita, sastavlja svjedodžbu, brine se za dostavljanje svjedočaba.

§. 27. Predsjednici sudstvenoga i državoznanstvenoga ispita ujedno su i eksaminatori.

Predsjednici pako pravno-povjesnih državnih ispita ispituju samo iznimno, ako to u pojedinom slučaju zahtijevaju posebne prilike.

Svaki predsjednik povjerenstva ovlašten je međutim, kad drži za shodno, stavljati pojedina pitanja kandidatima iz svakoga ispitnoga predmeta.

§. 28. Predsjednik vodi ispitni zapisnik, drži u evidenciji reprobavane, potpisuje izvješća i dopise te pohranjuje spise u registraturi povjerenstva.

§. 29. Na koncu svake godine podnosi predsjednik kr. zem. vladi zaključno izvješće, priklopivši mu tablu sa slijedećim rubrikama:

- a) Vrst povjerenstva;
- b) Ukupni broj ispitanih;
- c) Broj aprobiranih sa ovim podstavkama:
 - aa) „s dovoljnim uspjehom“;
 - bb) „s dobrim uspjehom“;
 - cc) „s dobrim uspjehom, odlikom iz jednoga ili više predmeta“;
 - dd) „s odlikom iz svih predmeta“.
- d) Broj reprobiranih sa slijedećim podrubrikama:
 - aa) prviputa;
 - bb) drugiputa.
- e) Opaske.

III. Dužnost ispitnih povjerenika uopće.

§. 30. Članovi povjerenstva dužni su na poziv predsjednika doći na ispit, eventualno u sjednicu, te tamo preuzeti referat, što bi im ga predsjednik povjerio.

§. 31. Ako bi povjerenik bio bolestan ili zapriječen službenim poslom, što ga imade izvršiti kao činovnik po osobitom nalogu svoga predstojnika tako, da se ne može odazvati predsjednikovu pozivu, to je dužan odmah prijaviti predsjedniku, da mu uzmože za vremena naći zamjenika.

§. 32. Svaki povjerenik vlastan je tražiti, da ga predsjednik dan prije o ispitu obavijesti; ali je ipak dužan odazvati se pozivu, da zamijeni povjerenika, koji bi izostao.

IV. Sastavljanje specijalnih povjerenstva.

§. 33. Specijalno ispitno povjerenstvo sastoji kod državnih ispita od dva povjerenika i predsjednika; samo kod pravno-povjesnoga (§. 7. C. ove naredbe) i kod III. sudstvenoga državnoga ispita (§. 7. D.) od tri povjerenika i jednoga predsjednika.

§. 34. Ustanovljujući specijalne komisije, valja da se predsjednik — koliko dopuštaju postojeće prilike — drži načela, da se povjerenici izmjenjuju, da se po mogućnosti jednako upotrebljuju.

§. 35. Predsjednici povjerenstva dužni su redovito svakoj specijalnoj komisiji predsjedati.

§. 36. Ako prilike povjerenstva dopuštaju, neka nastoji predsjednik, da na više ispita, što se drže neposredno jedan za drugim, ne bude posve isto povjerenstvo, već da se ono bar u osobi jednoga povjerenika promjeni.

Predsjednici pako državnih ispita pravno-povjesnih treba da bar tako sastave i urede pojedina povjerenstva (bude li to ikako moguće), da se u izmjenjivanju povjerenika ne pokaže stalni turnus, da bi od tuda kandidati već za dulje vrijeme unaprijed mogli saznati, koji će ih povjerenici ispitivati.

V. Neke posebne ustanove za teoretičke pravno-povjesne državne ispite.

§. 37. Predsjednici povjerenstva pravno-povjesnih državnih ispita treba prije nego li odrede specijalna povjerenstva za ispite u stanovitom roku, da se za vremena kratkim putem sporazume s dekanom pravo- i državoslovnoga fakulteta i da sve tako izvedu, da će povjerenici i kandidati prije nego li začmu ispiti, točno znati, koji dan će na nje doći red ispitivanja dotično polaganja ispita.

§. 38. Ako se tečajem roka pravno-povjesnih državnih ispita slučajno tako umanji broj povjerenika, da se nebi mogli držati ispiti, to se ovlašćuju predsjednici, da se pobrinu za pomoćne povjerenike, pa da takove izaberu i pozovu na ispit između sveučilišnih profesora, privatnih docenata ili praktičnih zemaljskih ili državnih činovnika, sporazumivši se prije s dekanom dotično neposrednim predstojnikom činovnika.

Ako se ni tako nebi dalo pomoći, otputiti će predsjednik kandidate na kasniji rok, koji će se izvanredno odrediti, ali o tom imade se izvijestiti kr. zemaljskoj vladi.

§. 39. Dok traju rokovi za pravno-povjesne teoretičke državne ispite, imat će dekan rokove za stroge ispite tako odrediti, da ne nastane kolizija u izvršivanju dužnosti kod profesora, koji moraju sudjelovati kao eksaminatori kod strogih ispita i rečenih državnih ispita.

VI. Vrijeme i trajanje ispita.

§. 40. Pravno-povjesni državni ispiti obdržavaju se koncem i početkom školske godine u srpanjskom i listopadskom roku.

Za I. pravno-povjesni državni ispit ustanovljuje se srpanjski rok od 1.—15. eventualno 18. srpnja, te će predsjednik prema broju kandidata opredijeliti dane, računajući od 15. odnosno 18. srpnja natrag.

II. pravno-povjesni državni ispit traje u srpanjskom roku od 16. odnosno 19. dalje do najkasnije 28. srpnja.

U listopadskom roku određuje se vrijeme za I. pravno-povjesni državni ispit od 5. do 15. listopada.

II. pravno-povjesni državni ispit počima u listopadskom roku, čim se svrši I. pravno-povjesni državni ispit.

Pravno-povjesni državni ispiti po posljednjoj alineji §. 57, sveučilišnog zakona, te pravno-povjesni državni ispiti, koji će se obdržavati po starim propisima (čl. III. zak. od 6. listopada 1894.), držati će se nakon što bude dovršen II. pravno-povjesni državni ispit.

§. 41. Pravno-povjesni državni ispiti imaju trajati u srpanjskom i listopadskom roku neprekidno dan za danom (osim nedjelja i blagdana) i to dnevice 6—8 sati.

Ako se tako nebi mogli u kojem roku ispitati svi kandidati, imaju predsjednici odrediti dvije specijalne komisije, koje će savremeno ispitivati.

§. 42. Izvanredni rokovi za pravno-povjesne drž. ispite ne dozvoljuju se nikomu.

§. 43. III. i IV. državni ispit obdržava se cijele školske godine. U vrijeme propisanih praznika poslije svakoga poljeća mogu predsjednici samo s dozvolom kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade odrediti ove (III. i IV.) državne ispite.

§. 44. Za III. i IV. državni ispit imade se određivati takovo vrijeme, koje što manje kolidira sa sveučilišnim predavanjima i sa uredovnim satovima javnih oblasti.

§. 45. Glede trajanja ispita sa svakim kandidatom vrijedi načelo, da se ne smije dulje ni kraće vrijeme ispitivati, nego li je potrebno, da se povjerenstvo uvjeri o sposobnosti kandidata i da uzmože savjesno prosuditi njegovo znanje.

O tom odlučuje predsjednik, ali valja da po mogućnosti uvaži zahtjev povjerenika, koji bi htio staviti kandidatu još jedno ili više pitanja, da si uzmože stvoriti valjani sud o njegovom znanju.

§. 46. Za trajanje ispita sa svakim kandidatom postavlja se ipak u glavnom slijedeće prosječno mjerilo za ravnanje predsjednicima. I. i II. pravno-povjesni državni ispit ima sa svakim kandidatom trajati najmanje pol, a najviše jedan sat bez obzira na okolnost, da li se veći ili manji broj kandidata savremeno ispituje. Svi ostali državni ispiti traju sa svakim kandidatom po jedan sat bez obzira na broj kandidata, koji se savremeno ispituju.

VII. Prijavljivanje za ispit.

§. 47. Za sve pravno-povjesne teoretske državne ispite imadu kandidati obložene pismene molbenice podnijeti profesorskomu zboru pravo- i državoslovnoga fakulteta i predati ih osobno dekanu, i to za ispite u srpanjskom roku među 15. svibnja i 15. lipnja, a za ispite u listopadskom roku tečajem mjeseca srpnja.

Kandidati pako, zabačeni u srpanjskom roku, a imajući dozvolu za opetovno polaganje ispita u listopadskom roku, imadu svoje valjano obložene molbenice podnijeti nefaljeno do 5. listopada iste naukovne godine.

Dekan treba da za vremena službenim oglasom na to upozori sveučilišne slušatelje s primjedbom, da se na prekasno stigle molbenice ne će moći uzeti obzir sve do listopadskog odnosno srpanjskog roka buduće godine, osim da kr. zem. vlada na posebnu, putem dekanata podnesenu, valjano obrazloženu molbenu, dozvoli kandidatu, da polaže državni ispit u najbližem srpanjskom ili listopadskom roku unatoč tome, što nije za vremena predao molbenu dekanu.

Molbenice za pripust k ostalim državnim ispitima imadu kandidati osobno predati dotičnim predsjednicima povjerenstva.

§. 48. Prilozi, što ih imadu kandidati prilagati molbenicama, da budu pripušteni državnim ispitima, različiti su prema zakonskim uvjetima za državne ispite različitih razdjela.

Prema tomu treba da se priklopi molbenici za prvi pravno-povjesni državni ispit: 1. matična svjedodžba; 2. svjedodžba zrelosti; 3. indeks. Pri pravno-povjesnom državnom ispitu u smislu posljednje alineje §. 57. sveučilišnog zakona*) osim ovih

*) Od 6. listopada 1894.

isprava još i svjedodžba o zavičajnosti i riješenje dekana, izdano po posljednjoj alineji §. 2. ove naredbe. Pri II., III. i IV. državnom ispitu osim isprava, potrebnih za I. pravno-povjesni državni ispit, još i svjedodžbe o položenim jur predidućim teoretskim državnim ispitima. Molbenici za posljednji teoretski državni ispit (državoznanstveni) treba da kandidat priloži uz netom navedeno još i absolutorij. Sve te isprave treba da se priklope u originalu (ili u ovjerovljenom prijepisu) i valja da budu pri ruci, kad se polaže ispit.

Bez ovih isprava ne može biti ni jedan kandidat pripušten k ispitu.

§. 49. Predsjednici povjerenstva za državne ispite razdjela sudstvenog i državo-znanstvenog treba da pregledaju molbenicu i njezine priloge, da se uvjere, je li kandidat zadovoljio zakonskim uvjetima za dotični državni ispit.

Nema li zapreka, može predsjednik s mjesta odrediti dan za ispit, te kandidatu ili odmah usmeno saopćiti dozvolu ili ga uputiti na oglas, koji će se na propisanom blanketu izvjesiti na crnoj ploči. O predsjedniku zavisi, hoće li uvažiti želju kandidatu, da mu se odredi stanoviti dan za ispit.

Ustanovljujući dane imadu se ipak predsjednici držati reda, kojim su se kandidati prijavili za ispit.

§. 50. Stoje li na putu dozvoli za državni ispit razdjela sudstvenoga ili državo-znanstvenoga takove zapreke, glede kojih predsjednik nema nikakovih sumnja, kako bi se mogle odstraniti, može umah sam kandidata shodno uputiti; radi li se pako o važnijem dvojbenom slučaju, može sazvati povjerenstvenu sjednicu (§. 24.) te zatražiti, da se taj slučaj u sjednici riješi.

§. 51. Kao što predsjednici povjerenstvá državnih ispita razdjela sudstvenoga i državoznanstvenoga, tako rješava i dekan molbenice kandidata da budu pripušteni pravno-povjesnim državnim ispitima u srpanjskomu ili listopadskomu roku. Slučajeve, za koje bi dekan držao, da ih ne može propria auctoritate riješiti, može iznijeti pred profesorski zbor, da se glede njih u sjednici stvori zaključak.

§. 52. Povoljno riješene molbenice treba da dekan providi kratkim naleđem, te da ih povrati moliteljima, ujedno pako valja da dostavi predsjedniku dotičnoga teoretskoga pravno-povjesnoga ispita popis svih kandidata, kojima je dozvoljen ispit.

Predsjednici imaju se držati dekanovoga rješenja, te ne-upuštajući se u ispitivanje, je li dozvola opravdana ili nije, oglašiti popis svih ispitu pripuštenih kandidata tako, da će svaki kandidat bar 8 dana prije nego li začmu ispiti, moći saznati dan i uru određenoga mu ispita.

§. 53. Odluka, kojom se odbija kandidatova molba, imade mu se u kratko obrazložena izdati, a uz to treba ga pismeno ili usmeno uputiti, da mu pripada pravo utoka na kr. zemaljsku vladu, i da taj utok mora podnijeti preko predsjedništva dotičnoga ispitnoga povjerenstva dotično preko profesorskoga zbora pravo- i državoslovnoga fakulteta.

Utoke imade predsjedništvo dotično dekanat pravo- i državoslovnoga fakulteta sa predlogom podnijeti kr. zemaljskoj vladi.

§. 54. Kod prijava za ispit imade se među ostalim osobito paziti i na slijedeće dvije okolnosti:

1. da li nije kandidat već dvaput reprobрован, pa ako je jedan put reprobovan, da li je već minuo rok, opredijeljen prigodom reprobacije;

2. nema li možda sumnje o identitetu osobe kandidatove.

Nastane li temeljita sumnja o identitetu osobe kandidatove, morat će se zatražiti, da se provede strogi dokaz identiteta.

§. 55. Prije nego li se podvrgne ispitu imade svaki kandidat u sveučilišnu kvesturu platiti ispitnu pristojbu od 9 for. (18 kruna) za ispite, navedene u §. 7. A. B. i E., a za ispite, navedene u §. 7. C. i D. 12 for. (24 kr.)

Od plaćanja naukovine oprošteni slušatelji ne plaćaju ni ispitne pristojbe, a oni, koji su oprošteni od polovice naukovine, plaćaju polovicu ispitne pristojbe. Ako kandidat polaže ispit početkom poljeća, dok još nisu riješene molbenice za oprost od naukovine, ili ako kandidat ispitu predidućega poljeća nije bio inskribiran, služi za pravilo oprost, što ga je dobio predidućega poljeća. Ovu blagodat gube ipak oni kandidati, koji tečajem dvaju, ispitu neposredno predidućih poljeća nisu bili na sveučilištu inskribirani kao redoviti slušatelji.

§. 56. Kod pravno-povjesnih državnih ispita imade se kandidat najkasnije 24 sata prije, a kod III. i IV. državnog ispita prije nego li započne ispit, iskazati potvrdom kvesture, da je uplatio ispitnu pristojbu ili da je oprošten od cijele naukovine, ter položiti u ruke predsjednika biljeg od 1 for. za svjedodžbu.

§. 57. Specijalnomu povjerenstvu, koje je obdržavalo ispit, pripada za svakoga kandidata, što ga ispita, puna ispitna pristojba od 9 for. (18 kruna) odnosno od 12 for. (24 kr.).

Predsjednik i povjerenici dijele tu pristojbu na glave.

Za kandidate oprostene od cijele ili polovice naukovine, plaća se dotično nadopunjuje ispitna pristojba iz zemaljskih sredstava.

§. 58. Kvestura isplaćivati će uz potvrdu članovima povjerenstva iznos ispitnih pristojba, što na nje otpadaju.

Da uzmože kvestura proračunati taj iznos, dostaviti će joj predsjednici III. i IV. državnog ispita na koncu svakog poljeća, a predsjednici ostalih povjerenstva poslije svakoga dovršenoga ispitnoga roka kratkim putem tabelarni prijedlog svih ispita, obdržavanih u dotičnom semestru odnosno u tom roku; taj prijedlog treba da sadržaje sve podatke, na temelju kojih će moći kvestura proračunati iznos ispitnine, koji otpada na pojedine članove povjerenstva i predsjednika, i konstatovati, koji su se kandidati podvrgli ispitu, da uzmože kvestura sastaviti račun o primljenoj ispitnini.

§. 59. Za ispitninu kandidata, oprostjenih od cijele ili polovice naukovine, doznačiti će se kvesturi kod kr. zem. blagajne početkom svake naukovne godine potrebna dotacija, o kojoj treba da koncem dotične naukovne godine sastavi i vladi podnese obložen račun.

§. 60. Kandidatu, koji odustane od ispita prije no što je isti započeo, imade to predsjednik pismeno potvrditi, pa će mu kvestura na zahtjev povratiti eventualno uplaćenu ispitninu, inače zadržat će kvestura pristojbu u pohrani, dok se ne podvrgne ispitu.

Povjerenstvo stiče pravo na ispitninu, čim je začeo ispit sa kandidatom, te mu se ne vraća pristojba, ako tečajem ispita odustane.

§. 61. Svaki kandidat dužan je doći na ispit onaj dan, koji mu je ustanovljen. Ako ne dođe, nosi posljedice — bio uzrok izostanka koji mu drago.

Svikoliki kandidati, kojima je za polaganje ispita pravno-povjesnoga određen isti dan, imadu doći pred komisiju prije nego začme ispit, te je dužan svaki ostati u blizini povjerenstva, dok se s njime ispit ne svrši.

62. Dvojica ili više kandidata mogu se mijenjati za svoje ispitne dane samo s privolom predsjednika povjerenstva.

VIII. Obdržavanje ispita.

§. 63. Na ispitima ispituju najprije profesori članovi povjerenstva, zatim članovi, koji nisu profesori; predsjednici, u koliko uopće ispituju, zaključuju ispit.

Predsjednik odlučuje, kada imade prestati ispitivanje pojedinoga ispitatelja; pravilno treba da se dozvoli jednako vrijeme svakome od ispitatelja. (Iznimku vidi u §. 64.).

§. 64. Na I. pravno-povjesnom državnom ispitu ispituje prav. povijest i hrv.-ug. privatno pravo redovito jedan ispitatelj, ali ako bi iznimno ispitivao svaki od rečenih predmeta drugi ispitatelj, treba da na ispitivanje iz obaju predmeta otpane za svakoga kandidata toliko vremena, koliko za same institucije, građ. parbeni postupak i povijest rimskoga prava.

§. 65. Svaki kandidat mora da bude pod osobnom odgovornosti predsjednika iz svakoga predmeta dotične gromade ispitan, te se imade predsjednik pobrinuti za to već kod sastavljanja specijalnoga povjerenstva, te se dogovoriti sa povjerenicima prije ispita.

Dužnost je svakoga ispitatelja, da ispitivanje tako udesi, da će si moći povjerenstvo stvoriti temeljiti sud o znanju kandidata iz dotičnoga predmeta; nad tim treba da bdije i predsjednik, pa je vlastan eventualno manjkavo ispitivanje i sam popuniti. Predsjednik, ako je ujedno i ispitatelj, morati će, bude li potrebno, ispitivati iz one struke, koja nije zastupana među povjerenicima.

Ispit međutim ne gubi kreposti, ako nije kandidat ispitan iz koje pojedine struke.

§. 66. Ispiti polažu se na hrvatskom jeziku.

§. 67. Ako je očevidno, da je kandidatu na ispitu naglo pozlilo, pa ako s toga želi prekinuti ispit, imade povjerenstvo prosuditi, može li se na temelju dosadanjih odgovora (uvaživši, da mu je pozlilo), stvoriti siguran sud o kandidatovom znanju, pa ako se može, neka komisija stvori odluku o rezultatu ispita, inače pako imade se odrediti kandidatu što kraći rok, da nastavi ispit.

§. 68. Prišapćivanje slušalaca imade se energično zabraniti,

pa može rad toga predsjednik, ako je potrebno, stanovite osobe iz auditorija odstraniti, ili pako cijeli auditorij isprazniti dati.

Međutim valja da se ispitni stol u auditoriju tako smjesti, da se prepriječe takove nepodopštine.

§. 69. O tom, imade li se savremeno ispitivati po više kandidata, odlučuje predsjednik. Samo na pravno-povjesnim državnim ispitima mogu se redovito savremeno ispitivati i po tri kandidata; na drugim pako ispitima mogu se po trojica zajedno pristupiti ispitu samo iz važnijih razloga.

§. 70. Ako se savremeno ispituje po više kandidata, treba da svaki od povjerenika neprekidno ispita sve kandidate, pa je ovlašten staviti drugomu i trećemu kandidatu pitanje, ako nije prvi odgovorio, ili nastaviti isto pitanje sa slijedećim kandidatom, koje nije sa prijašnjim iscrpeno.

IX. O glasovanju i proglašenju ispitnoga rezultata.

§. 71. Zaključak o rezultatu ispita stvara povjerenstvo tajno.

Prije svega treba o tom odlučiti, je li se kandidat pokazao sposobnim ili nesposobnim. Odluči li povjerenstvo, da je kandidat sposoban, treba da se odluči o tom, je li ispit položen:

- a) „s dovoljnim uspjehom“;
- b) „s dobrim uspjehom“;
- c) „dobrim uspjehom, odlikom iz jednoga ili više predmeta“;
- d) „s odlikom iz svih predmeta“.

Stvori li se zaključak, da je kandidat nesposoban, treba da se na drž. ispitima sudstvenomu i državoznanstvenomu i o tom odluči, kad će kandidat moći obnoviti ispit, a na pravno-povjesnim državnim ispitima o tom, koje će predmete morati kandidat ponovno slušati na sveučilištu.

§. 72. Reprobovanim kandidatima može se dozvoliti, da obnove sudstveni ili državno-znanstveni ispit u najkraćem roku od 3 mjeseca, a u najduljem roku od 1 godine dana. Rok pako za ponavljanje pravno-povjesnih državnih ispita ustanovljuje se za one kandidate, koji su zabačeni u srpanjskom roku do slijedećeg listopadskog respektive srpanjskoga roka; za one pako, koji su zabačeni u listopadskom roku, bez iznimke do slijedećeg srpanjskog roka.

Slušateljima, bačenim na pravno-povjesnim državnim ispitima, ili koji se tim ispitima ne podvrgnu na izmaku 2. dotično

4. poljeća, nema se dozvoliti upis u kolegije 2. dotično 3. tečaja pravo- i državoslovnih nauka ni kao izvanrednim slušateljima.

§. 73. Kandidat, koji je jur dva put na jednom državnom ispitu reprobovan, može takovom državnom ispitu ponovno pripušten biti tek dozvolom kr. zem. vlade.

§. 74. Zaključak stvara povjerenstvo dogovorom ili formalnim glasovanjem.

Prije nego li povjerenstvo pristupi formalnom glašovanju o rezultatu ispita te bude zaključak ubilježen u zapisnik, treba da predsjednik povede povjerljivi razgovor o tečaju ispita.

Pokaže li se u dogovoru jednodušni sporazumak povjerenstva ili sporazumak većine članova, imade se taj sporazumak smatrati zaključkom povjerenstva i unijeti u zapisnik, inače treba da se glasuje ceduljama.

§. 75. Svaki član povjerenstva glasuje po svom subjektivnom uvjerenju, da li je kandidat po skupnom rezultatu ispita pokazao, je li i kako je sposoban ili nije sposoban.

§. 76. Dođe li do glasovanja sa ceduljama, treba da predsjednik rukovodi glasovanje i da formulira pitanja, na koja će moći povjerenici jednostavno sa „da“ ili „ne“ odgovoriti.

§. 77. Za zaključak, da je kandidat aprobiran ili da mu se imade dati odlika, treba vazda apsolutna većina glasova; predsjednikov glas važi jednako sa glasom svakoga povjerenika.

§. 78. U drugim pitanjima, o kojim se glasuje, odlučuje glas predsjednikov, ako su glasovi raspolovljeni.

§. 79. Čim bude stvoren zaključak, treba da ga predsjednik javno proglasi kandidatu.

§. 80. Proti zaključku povjerenstva nema mjesta ni utoku ni predstavlci na kr. zemaljsku vladu

X. O izdavanju ispitnih svjedočaba.

§. 81. Svjedodžbe o položenim ispitima valja da sadržavaju ime kandidata te vrst i uspjeh položenoga ispita, pa ih treba sastavljati na posebnim za to opredijeljenim tiskanicama, te izdati po proglašenju rezultata.

§. 82. Svjedodžbu potpisuje i potvrđuje pečatom predsjednik, a potpisuju i svi članovi specijalnoga povjerenstva.

Uspjeh ispita treba da zabilježi predsjednik i u kandidatov indeks; tu bilješku treba također potvrditi pečatom.

§. 83. Svjedodžbe izdavaju se i reprobovanim kandidatima, pa ako mogu ponoviti ispit, treba da se u svjedodžbi navede rok, kad će moći ponoviti ispit ili pako stavi primjedba, da se ispit ne može više ponoviti (van dozvolom kr. zemalj. vlade.)

XI. O ispitnom zapisniku i evidenciji reprobovanih.

§. 84. Ispitni zapisnik treba da sadržaje za svakoga kandidata:

1. sva ona data, koja sadržaje svjedodžba;
2. rezultat glasovanja;
3. prostor za osobite opaske.

§. 85. Svaki predsjednik treba da vodi alfabetski registar ispitanih po dotičnomu povjerenstvu, gdje treba da je uz svakoga zabilježena godina i broj ispitnoga zapisnika.

§. 86. Kada koji kandidat bude proglašen nesposobnim, imade se o tom odmah obavijestiti dekanat pravo- i državoslovnoga fakulteta, na kojem je kandidat po svjedočanstvu indeksa najposlije učio, da taj dekanat uzmože na imenicima zabilježiti, da je kandidat nesposobnim proglašen, da se prema tomu uzmože valjano izdati eventualni duplikat indeksa.

§. 87. Kandidati, koji su prije kreposti novog sveučilišnog zakona*) započeli pravo i državoslovne svoje nauke, mogu pravno-povjesni državni ispit položiti po dojakošnjim propisima. Nu i za ove kandidate vrijede ustanove ove naredbe, tičuće se ispitnih pristojba.

§. 88. Naredbom ovom stavljaju se izvan kreposti naredbe kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. travnja 1876. broj 2013 i od 22. lipnja 1887. broj 5031 glede teoretskih državnih ispita, u koliko nemaju i nadalje ostati u kreposti za slučajeve, navedene u §. 87. ove naredbe

§. 89. Nazočna naredba stupa u krepost danom proglašenja u Zborniku zakona i naredaba valjanih za kraljevinu Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju. Za kandidate IV. državo-znanstvenog državnog ispita počima ipak krepost ove naredbe tek 1. listopada 1895.

*) od 6. listopada 1894.

Glava dvanaesta.

Propis o ispitivanju kandidata za gimnazijsko i realačko učiteljstvo u Hrvatskoj i Slavoniji.

Odobren previšom rješidbom od 19. kolovoza 1885.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 1. rujna 1885. br. 8876.

Članak I.

Ispitno povjerenstvo.

1. Znanstvena sposobnost onih, koji su radi polučiti službu redovitoga učitelja gimnazijskoga ili realačkoga, saznaje se ispitom, a za održavanje toga ispita imenuje ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije ispitno povjerenstvo u glavnom gradu Zagrebu.

2. Da li je tko sposoban poučavati u nauku vjere, nije predmetom ovoga propisa.

3. Povjerenstvo ispitno biti će sastavljeno od muževa takovih, koji znanstveno zastupaju različite glavne grane obuke gimnazijske i realačke po sadanjem njezinu ustrojstvu. Svaki član povjerenstva ispitnoga dobiti će nalog svoj za jednu godinu dana; no po izmaku toga vremena moći će se taj nalog obnoviti.

4. Za ravnatelja ispitnoga povjerenstva i zamjenika mu imenuje ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije kojega člana istoga povjerenstva. Ravnatelj, a kad taj bude zapriječen, zamjenik mu, predsjedati će kod ispita i rasprava, voditi će potrebno dopisivanje i pohranjivat će spise, koji treba da se drže u redu za poslove propisanom.

5. Školski nadzornici, kojim je povjereno nadziranje gimnazija i realaka*), imaju pravo biti kod usmenih ispita, da upoznaju

*) Općena opaska. — Gdje se godj napominju u ovom propisu realke, imadu se razumjeti i realne-gimnazije.

nove buduće učitelje za gimnazije i realke. S toga će ravnatelj povjerenstva ispitnog rečene školske nadzornike obavijestiti svaki put, kada se takovi ispiti držali budu.

Č l a n a k II.

Kako se valja prijavljivati za ispit.

1. Kandidat, da bude pušten na ispit, mora podnijeti molbenicu ravnateljstvu povjerenstva ispitnoga.

U toj molbenici treba da naznači one učevne predmete i one razrede gimnazijske ili realne, za koje je rad polučiti ovlast poučavanja.

Molbenici će svojoj priložiti:

a) Svjedodžbu zrelosti za polazak sveučilišta ili tehnike (poredi niže točku 3.).

b) Odlaznicu sa sveučilišta (absolutorij), koja osim potvrde, da se je po zakonima vladao, zajedno svjedoči, da je najmanje četiri godine u sveučilištu, a od tih barem tri godine kao redovit slušalac mudroslovnoga fakulteta slušao predmete svoje struke, iz koje želi ispit položiti, i da se je osim toga bavio također naukom filosofije i jezika hrvatskoga na toliko, da je slušao svakako barem pedagogiju, logiku, psihologiju i pregledne kolegije o hrvatskom jeziku i literaturi, ter stekao potrebnu obrazovanost didaktičnu i pedagojsku, i zadovoljio zahtjevima, koji se izriču u čl. V.

Kandidati, koji ne mogu priložiti absolutorija s toga, što i poslije propisanoga kvadrijenija ostaju redoviti slušatelji, priložiti će mjesto absolutorija indeks, te zajedno dokazati, da je njihovo moralno vladanje za sveučilišnih nauka bilo prema propisima.

Kandidati za struku prirodnih nauka moraju dokazati, da su praktički radili u dotičnim zavodima i laboratorijima (čl. XIII., XIV. i XVI.).

Ako se je koji kandidat redovito vježbao u seminarima, njegova je korist, da dokaz o tom priloži.

c) Ako je minulo preko jedne godine dana, od kako je svršio nauke sveučilišne, treba da o svojem vladanju za toga vremena prinese svjedodžbu javne koje oblasti.

d) Opis života, u kojem će navlastito tečaj obrazovanja svoga, smjer, obseg i književna pomoćna sredstva općenitih i strukovnih svojih nauka naznačiti tako točno, da povjerenstvo ispitno uzmože odlučiti, da li je kandidat znanstveno pripremljen tako, kako zahtijeva zakon.

e) Prije možda po kojem ispitnom povjerenstvu dobivene svjedodžbe o aprobaciji ili reprobaciji.

2. Svjedodžba zrelosti koje realke (za nauke u tehnici) s dokazom, da je 8 semestara učio sveučilišne nauke mudroslovnoga fakulteta kano izvanredni slušalac*) (por. gore 1. b), daje kandidatu samo pravo, da bude pripušten na ispit samo za učiteljsku službu u realkama, pa i tada samo iz matematičko-prirodoslovnih struka (matematike, fizike, prirodopisa, kemije, geografije).

3. Kandidatima naučne struke matematične i fizične mogu se dvije godine, što no su ih kao redoviti slušatelji proveli u kojoj tehničkoj velikoj školi, polazeći uredno školu inžinirsku, nadzemno - graditeljsku ili školu za gradnju makina ili općeniti odio, ubrojiti u kvadrinij. Tako isto mogu se kandidatima naučne struke kemijske tri naučne godine, što su ih u kojoj tehničkoj velikoj školi kano redoviti slušatelji kemijske strukovne škole uredno proveli, uračunati u kvadrinij.

4. Ako se koja od svjedočaba, što no se ište pod br. 1. dotično 2. nebi mogla priložiti, ili ako bi joj bilo prigovora od ispitnoga povjerenstva, zaiskat će ono odluku kr. zemaljske vlade (odjela za bogoštovlje i nastavu) o pripustu k ispitu, priloživši upitu svoje mnijenje.

(Dalji uvjeti sadržani su u naknadnoj naredbi na strani 67. ove zbirke u „Dodacima k. čl. II.“).

Članak III.

Razlika u osposobljenju za gimnazije i realke.

Kako je malena razlika u naučnim ciljevima onih predmeta, koji su zajednički i gimnaziji i realci, tako ne treba razlike u znanstvenom ispitu. Taj se drži uopće prema zahtjevima gimnazije. S toga osposobljenje, stečeno za gimnaziju, vrijedi i za realku.

*) Po §. 39. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894. ne upisuju se više slušaoci, koji su položili ispit zrelosti na realci, kao izvanredni, već kao redoviti (vidi §. 12. ovih propisa u Glavi prvoj).

Ako se pak kojemu kandidatu obzirom na njegove prednauke (čl. II. 2.) i na vrst njegovih naučnih struka (čl. VI.) osposobljenje samo za poučavanje u realci priznati može, treba da se u ispitnoj svjedodžbi osposobljenje samo za realke naročito izreče.

Članak IV.

Što se zahtijeva od svakoga ispitanika.

1. Da *znanstvena* sposobnost za službu redovitoga učitelja u kojoj gimnaziji ili realci bude uopće dokazana, mora svaki ispitanik:

a) Svojom filozofijskom i pedagoškim općenitom obrazovanošću ter znanjem hrvatskoga jezika zadovoljiti zahtjevima navedenim u čl. V., pak

b) Ispitom iz koje ispitne skupine gimnazijskih ili realnih nauka (čl. VI.) dokazati onu mjeru znanja, koja je potanje naznačena u čl. VIII.—XVI.

2. Položi li tko ispit iz glavne struke, steče tim sposobnost, da može tu nauku u cijeloj gimnaziji ili u cijeloj realci učiti; položi li pak tko ispit iz koje sporedne struke, sposoban je samo za poučavanje u maloj gimnaziji ili maloj realci.

3. Za *namještenje* biti će kandidat podoban istom onda, pošto bude *prokušnu godinu* s uspjehom obavio i tim *praktičnu* svoju sposobnost dokazao (čl. XXIII.)

Članak V.

Nauci općeniti.

Svaki kandidat mora za svojih nauka pribaviti si onu općenitu *filozofijsku i pedagošku* obrazovanost, koja je učitelju struke koje mu drago, od prijeke potrebe (čl. II. 1. b), ter uspjeh tih nauka treba mu dokazati domaćim izratkom kojega zadatka. (čl. XVII. 3).

Zatim mora svaki kandidat dokazati na usmenom ispitu (čl. XIX.), da se umije ispravno služiti *nastavnim jezikom hrvatskim*, da poznaje glavne njegove jezikoslovne zakone, da je historiju hrvatske (i srpske) književnosti proučio iz knjiga, koje sadržavaju njen općeniti prijedlog, i da je čitao spomenike narodne književnosti po tradiciji, a tako i prve pisce hrvatske najnovijega doba. I radnje hrvatski pisane, treba da su ispravne.

Članak VI.

Skupine ispitnih predmeta.

1. Posebni ispit kandidata obseže koju od slijedećih predmetnih skupina po zahtjevima, označenim u čl. VIII.—XVI.

a) *Klasična filologija* t. j. latinski i grčki jezik i književnost kano glavne struke, a uza to hrvatski jezik kano sporedna struka.

b) *Hrvatski* kano glavna, a latinski i grčki jezik kano sporedne struke.

c) *Geografija i povijest* kano glavne struke.

d) *Matematika i fizika* kano glavne struke.

e) *Prirodopis* kano glavna struka, a uza to matematika i fizika kano sporedne struke.

f) *Filozofijska propedeutika* spojena ili sa jezikom grčkim kano glavnom i latinskim kano sporednom strukom, ili s matematikom kano glavnom i fizikom kano sporednom strukom.

(Samo za realke.)

Osim skupine d) još slijedeće:

g) *Prirodopis i kemija* ili kano glavne struke spojene međusobno ili koja od njih kano glavna struka spojena jošte sa dvije sporedne struke, a kano takve mogu se po volji spojiti matematika, fizika, kemija, prirodopis i geografija.

(Dalje skupine za *njemački jezik, moderne jezike i opisno mjerstvo i mjerstveno risanje* (spojeno s matematikom) vidi na strani 69. ove zbirke u „Dodacima k čl. VI.“)

2. Učitelji ostalih struka gimnazijske i realne obuke, kao što su: njemački, francuski, talijanski i eventualno mađarski jezik, prostoručno i geometrijsko risanje, ter opisno mjerstvo, morat će si učiteljsko osposobljenje, dok ne bude inače određeno, pribaviti pred kojim ispitnim povjerenstvom u austro-ugarskoj monarkiji.*)

3. Navedenih skupina nije slobodno mijenjati na toliko, da kandidat, imao manji broj učevnih struka ili ih složio i spojio drukčije, nego li je ovdje rečeno, ne može iskati pripusta k ispitu; no prosto je kandidatu u isto doba ili kasnije polagati ispit ne

*) Ova je točka — osim ustanove glede prostoručnoga risanja — izvan kreposti stavljena točkom 5. čl. XXVII. u „Dodacima k čl. VI.“ (vidi str. 69.)

samo za predmete sporedne iz odabrane skupine po zahtjevima za glavnu struku određenim, nego jošte i iz kojega drugoga predmeta ili iz više njih.

4. Ni u slučajevima, gdje se odabrana skupina raširi jošte drugom kojom strukom, ne može povijest sama obastati, nego ju treba spojiti s geografijom tako, da se ispit iz obiju struka zajedno položiti mora; no ipak može se geografija sama odabrati kano predmet, kada se njime koja druga glavna struka (za gimnazije kano i za realke) raširuje. S polaganjem ispita iz fizike kano glavne struke zahtijeva se zajedno i polaganje ispita iz matematike kao glavne struke; naprotiv dopušten je ispit iz matematike kao glavne struke u savezu sa kojom samostalnom skupinom.

Članak VII.

Razdioba ispita.

Onim kandidatima, koji se podvrgavaju ispitu iz druge koje skupine nego je d) (čl. VI.), može se po aprobaciji svih domaćih radnja slobodno dopustiti, da ostali ispit u dva različita roka za dopuštenoga vremena (čl. XVII. 9.) tako rastavljen polažu, da se ispit iz sporednih struka ter hrvatskoga jezika položi prije ispita iz glavnih struka. Obseže li odabrana skupina samo glavne struke, daje se red na volju.

Razdiobu ispita iz koje glavne struke već unaprijed odrediti tako, da bi se kandidat najprije prijavio za ispit za malu gimnaziju ili realku (za sporednu struku), nije dozvoljeno. Nego je slobodno povjerenstvu, da prema rezultatu klauzurnog i usmenog ispita (čl. XVIII. i XIX.) izreče, da je kandidat samo na toliko zadovoljio, da može u dotičnom predmetu poučavati u nižim razredima.

Što se zahtijeva na ispitu napose.

Članak VIII.

Klasična filologija.

a) Kano glavna struka.

1. Od kandidata, da bude osposobljen za filologijsko poučavanje *kroz svu gimnaziju* zahtijeva se ne samo da razložito i

sigurno znade slovnici obiju klasičnih jezika i da u jeziku latinskom ima stilističnu okretnost, dokazanu latinskim pismenim radnjama (čl. XVII. i XVIII.), nego poglavito i to, da je *obsežno proučio* klasike obiju jezika što gimnaziji pripadaju, dakle u latinskom da je proučio: Caesara, Livija, Sallustija, Cicerona, Tacita, Ovidija, Virgilija, Horacija, a u grčkom: Xenophonta, Herodota, državne govore Demostenove, laglje dialoge Platonove (dakle izvan pomanjih imenito dialoge s naslovom „Protagoras“, „Gorgias“, „Phaedon“ i „Symposion“), zatim Homera i Sophokla. Uza to da je donjekle čitao: Plauta ili Terentija i Tibulla; grčke lirike: Aischyla, Euripida i Lysiju. Thema za domaću radnju nije stegnut na te pisce.

2. Iz grčke i rimske povijesti treba da kandidat ima razložito znanje historijskih činjenica (događaja) a u filologijskim naukama mitologije, državnim i privatnim starinama, povijesti književne i metrike netreba doduše zahtijevati sistematično obsežno znanje, ali svakako treba zahtijevati, da kandidat osim preglednoga znanja u stvarima bitnim i osim poznavanja najboljih pomoćnih sredstava po sadanjem stanju znanosti toliko bude upućen u onim naukama, a imenito u starinama, da se uzmože očekivati od njega, da će tumačeći klasike ne samo u formalnom nego i u realnom pogledu težiti za razložitošću i da će podoban biti iz stvari pojedinih sastaviti skupnu sliku života staro-klasičkoga. Tu cjelokupnu sliku treba da si je kandidat sam, a u bitnosti ponovljenim svojskim čitanjem klasika pribavio, kojega dubljinu i opsežnost treba osobito ispitom prokušati.

b) Kano sporedna struka.

Od kandidata, da bude osposobljen za poučavanje *u nižoj (maloj) gimnaziji*, treba iskati onoliko gramatične sigurnosti, koliko se ište za poučavanje kroz cijelu gimnaziju; tu sigurnost valja također dokazati latinskim radnjama, a u grčkom jeziku prevodom sa hrvatskoga jezika na klauzurnom ispitu; no vještine stilistične treba zahtijevati ponješto manje.

Što se tiče lekture — čitanja pisaca — treba da se je kandidat na tanko bavio s Caesarom, Livijem, Sallustijem, Ciceronom, Ovidijem, sa Homerom, Xenophantom (ili Herodotom), a s ostalim piscima, koji su određeni, da se čitaju u višim razredima gimnazije, treba da se je upoznao toliko, da je od obsež-

njih i težih pisaca veće odsjeke ili njevoja glavna djela (n. pr. dvije tragedije Sophoklove, dva veća državna govora Demosthenova i Ciceronova i naliko) čitao razborito i razumno, te da može živim shvaćanjem i prikladnim tumačenjem dokazati, da se umije klasičnom literaturom kano učitelj hrvatskoga jezika razumno koristiti u tumačenju duševnih izvoda svojega jezika, ili kano učitelj filozofijske propedeutike u izboru zgodnih primjera.

Osim toga treba da dokaže pregledno znanje grčke i rimske povijesti, pak literarne povijesti, u ostalim pak naukama, mitologiji, starinama, metrici smanjiti će se zahtjevi u obsežnosti znanja.

Dodatak k čl. VIII. — Naknadno izdanom naredbom (vidi „Dodatke k čl. II. na strani 67. i „Glavu trinaestu“ na strani 71. ove zbirke) imadu klasički filolozi prije učiteljskoga ispita položiti predispit (tentamen) iz arheologije i staroklasičke historije. S toga se kandidati klasičke filologije ne ispituju na učiteljskom ispitu iz stare historije.

Č l a n a k IX.

Hrvatski jezik.

a) Kano glavna struka.

Da bude tko ovlašten učiti hrvatski jezik u *cijeloj gimnaziji ili u cijeloj realci*, zahtijeva se od njega:

a) Da je razložito proučio slovnici staroslovjenskoga jezika s osobitim obzirom na starohrvatske oblike, i da je vješt staroslovjenskomu glasoslovlju i skladnji;

b) da razumije staroslovjenske tekste i da je razložitije proučio barem jedan veći staroslovjenski spomenik; zatim

c) da dobro zna hrvatsku fonetiku, morfologiju i sintaksu, pak književnost hrvatsku (i srpsku) i njenu historiju osobito u svezi s političkom i kulturnom historijom naroda, napokon i zakone akcentuacije i metrike hrvatske.

I etimologijskim dijelom gramatike treba da se je zanimao, koliko je mogao. U pismenim radnjama treba da mu je jezik sasvim korektan i stil okretan.

Kandidat treba da je podoban tumačiti historijski postanak dijalektičkih razlika u hrvatskom jeziku, kakove se pokazuju u spomenicima svih vijekova i u današnjem stanju jezičnom, da dobro zna sadržaj većih epskih kompozicija od starih dalmatinskih pjesnika, pa tako i sadržaj narodnih pjesama, što no rade o velikim narodnim događajima, napokon i sadržaj epskih i dramskih kompozicija od prvih pisaca najnovijega vremena, zajedno treba da je toliko estetički obrazovan, da tumačeći poezijske strane takovih djela umije upotrebiti teoriju poetičnu.

b) Kano sporedna struka.

Tko hoće, da bude ovlašten naučiti hrvatski jezik kao predmet sporedan, od njega se ne ište sistematičko znanje stare slovjenške gramatike, tako ni potanko znanje historijskoga razvitka ni dijalektičkoga stanja sadašnjega hrvatskoga jezika, napokon ni literature stare slovjenške, a ni hrvatske (i srpske) do svršetka XV. vijeka.

Č l a n a k X.

P o v i j e s t.

a) Kano glavna struka.

Tko hoće, da iz povijesti poluča osposobljenje za cijelu gimnaziju ili realku, mora dokazati siguran kronologijski prijedlog opće historije, dobar pogled u pragmatičku suvislost glavnih događaja i u kulturno-historijsku vrijednost najodličnijih epoka, da literarno-historijski poznaje najznatnije historike osobito grčkoga i rimskoga vremena, da se je za kojigod glavnu epoku vlastitim trudom dobro upoznao s izvorima i najboljim historijskim pomagalicama, što se za znanje one epoike trebaju; osim toga treba da pokaže obsežnije razložito poznavanje stare povijesti i geografije i barem toliko filologijskoga znanja, da može iz Caesara i Livija, Xenofonta i Herodota prevoditi mjesta, u kojima jeziku nema osobitih teškoća, te ih gramatički tumačiti.

Osim toga se od kandidata zahtijeva, da točno poznaje povijest austro-ugarske monarkije s osobitim obzirom na hrvatsku povijest.

Kandidat mora navlastito pokazati, da razložito poznaje dotičnu literaturu, za hrvatsku pak povijest napose, da razložito pozna najvrsnija novija istraživanja, a sa jednom glavnom periodom valja da se je vlastitom radnjom po izvorima na tanko upoznao.

(Što se tiče geografije, vidi pod čl. XI.).

b) Kano sporedna struka.

Da bude tko ovlašten povijest naučiti u maloj gimnaziji ili maloj realci, netreba mu pokazati pobliže na uporabi stručne literature osnovano znanje koje glavne epohe, niti se zahtijeva toliko obseznoga potanjega znanja, ali zahtjevi u geografiji i filologijskoj nauci ostaju isti.

Dodatak k čl. X. — Po naknadno izdanoj naredbi (vidi „Dodatke k čl. II. na strani 67. i „Glavu trinaestu“ na str. 71. ove zbirke) imadu historici prije učiteljskoga ispita položiti predispit (tentamen) iz arheologije i staroklasičkih jezika. S toga se kandidati historije ne ispituju na učiteljskom ispitu iz latinskoga i grčkoga jezika.

Č l a n a k XI.

Geografija.

Da kandidat bude za naučnu struku iz geografije osposobljen, zahtijeva se od njega sigurno poznavanje zemlje u matematičnom, topičkom, fizikalnom i političkom pogledu, ter točno poznavanje europskih zemalja, a navlastito austro-ugarske monarkije.

Kandidatu treba da su statistički snošaji austro-ugarske monarhije točno, a ostalih zemalja u glavnom poznati.

Predmeti, vrst i putevi svjetske trgovine treba da su mu u sigurnim glavnim crtama poznati.

U onim vrstama grafičkoga prikazivanja, kojima se obuka služi, treba da si je kandidat prisvojio sigurnost i vještinu.

Č l a n a k XII.

Matematika.

a) Kano glavna struka.

Znanje općenite aritmetike, sintetičke i analitičke geometrije. Znanje diferencijalnoga i integralnoga računa ter njihove

uporabe na geometriju, zatim poznavanje elemenata o računanju s varijacijama.

Poznavanje načela o novijoj teoriji funkcija.

b) Kano sporedna struka.

Znanje elementarne matematike, napose onih njezinih dijelova, što se uče u gimnaziji ili realci; potpuna sigurnost i vještina u porabi metoda pogledom na račune i konstrukcije, što ih u tom području treba.

Članak XIII.

Fizika.

a) Kano glavna struka.

Poznavanje najznatnijih istina i metoda pokusne fizike.

Poznavanje nauka iz analitičke mehanike i načelno razumijevanje ostalih grana matematičke fizike, ter sposobnost dotične stavke upotrebiti za rješavanje jednostavnijih zadaća.

Znanje glavnih nauka kemije, astronomije i matematičke geografije. Od posebnoga ispita iz tih struka može se po sudu ispitnoga povjerenstva odustati, ako kandidat predloži povoljne svjedodžbe o kolokvijima, koje je naročito za tu svrhu polagao.

Dokazati valja, da se je kandidat najmanje kroz dva semestra praktičnim radnjama bavio u fizikalnom i jedan semestar u kemijskom laboratoriju. Da se dokaže uspjeh toga rada, treba predložiti laboratorijski dnevnik ili svjedodžbu predstojnika laboratorija.

Potanje znanje o upotrebljavanju i čuvanju aparata, ter o najboljim metodama demonstracije.

b) Kano sporedna struka.

Načelno poznavanje pokusne i elementarne matematičke fizike zajedno sa matematičnom geografijom.

Dokazati valja, da se je kandidat po jedan semestar vježbao u kemijskom i fizikalnom laboratoriju.

Praktično znanje kemijskih i fizikalnih školskih pokušaja.

Č l a n a k XIV.

Prirodopis.**a) Kano glavna struka.**

Razložito poznavanje najznatnijih istina iz morfologije, anatomije, fiziologije i paleontologije bilina i životinja, ter njihovo geografsko razprostranjenje.

Poznavanje onih prirodopisnih sustava, koji su stekli općenu valjanost. Poznavanje prirodnina važnijih za praktični život kao i znatnih po svojim osobito znamenitim svojstvima ili po čestom nalazu u prirodi. Kandidat mora da predložene mu takove prirodnine umije raspoznati i odrediti.

Poznavanje najznatnijih činjenica iz morfologije i fiziologije ruda ter osnovane na zakonima suvislosti njihovih svojstva, zatim razlikovanje običnih vrsti kamenja, ter općeno poznavanje naukâ o sustavu kore zemaljske i njezinih promjena.

Kandidat treba da si je bar u jednoj od triju struka, zoologiji, botanici ili mineralogiji razložitim proučavanjem i praktičkim radom u kojem zavodu pribavio obširnije znanje, no valja ipak da je i u svakoj od ostalih dviju struka bar po jedan semestar probavio kod praktičkih vježba.

b) Kano sporedna struka.

Na zrenju osnovano poznavanje običnijih prirodnina ter njihovih značajnih obilježja: poznavanje prirodopisnih najvećma rabljenih sustava i onih činjenica općene zoologije, botanike i mineralogije, bez kojih se sustavno razređenje ne može razumjeti.

Č l a n a k XV.

Filosofija.

Od kandidatâ, koji namjeravaju poučavati u filozofijskoj struci, ište se, da su se dovoljno upoznali s glavnim problemima filozofije i s njihovim historijskim postankom uopće, zatim sa kojim znamenitim pokušajem rješidbe na osnovu izučavanih glavnih djela od kojega filozofa iz novijega doba (n. pr. Descartes-a, Leibnitza, Locke-a, Hume-a, Kanta). Osim toga moraju za propedeutičke predmete (empirijsku psihologiju i logiku) do-

kazati, da su ta područja znanstveno savladali, ter da su također vješti, najbitnije točke njihove razviti za poučavanje jasno i razumljivo.

Č l a n a k XVI.

Ludžba (kemija).

a) Kano glavna struka.

Razložito poznavanje kemije neorganske i organske, kao i uporaba ludžbenih načela u onim granama tvorničarstva, koje se na njima osnivaju.

Poznavanje novijih ludžbenih teorija skupa sa elektro-ludžbenom teorijom Berzelijevom.

Razložito poznavanje analitičke ludžbe, i to kvalitativne i kvantitativne, te tehničkih prokušaja, da se najznatnijim predmetima trgovine ustanovi vrijednost, obzirući se svagda na tehniku.

Vještina u praktičnom izvađanju analitičkih operacija, dokazana izvedenjem po jedne prokušane radnje iz kvalitativne i kvantitativne analize kao i tehničkih prokušaja (koje treba obaviti zajedno sa kvalitativnom analizom).

Vještina u izvađanju školskih pokušaja, dokazana izvađanjem nekih takovih pokušaja prigodom praktičnoga ispita u laboratoriju ili drugim kojim načinom po dogovoru među ravnateljem i ispitačem.

b) Kano sporedna struka.

I kod toga ispita zahtijeva se razložito znanje iz općene ludžbe, a ne ište se potpuno orijentiranje na polju kvantitativne analize i tehničkoga ustanovljivanja vrijednosti pomoćnim ludžbenim tvarima.

Kako se ispit obavlja.

Svaki ispit ima tri razdjela:

Radnje domaće, — radnje klauzurne, — usmeni ispit.

Č l a n a k XVII.

Radnje domaće.

1. Pošto bude kandidat zadovoljio uvjetima, koji su za pripust k ispitu propisani u čl. II. (i u Dodacima k čl. II.), dati će mu ispitno povjerenstvo zadaće, da ih izradi kod kuće.

Domaće zadaće treba da obsežu posebne predmete ispita tako, da kandidat ima prilike dokazati svoje osposobljenje za naučni rad i razložitost svojih stručnih nauka.

Kandidati, koji su radi polučiti osposobljenje za poučavanje u klasičnoj filologiji, treba da jednu od tih zadaća napišu latinskim jezikom.

2. Koliko domaćih zadaća da se izradi u svakoj skupini čl. VI.), za to valjaju slijedeća načela:

Za svaku glavnu struku daje se jedna domaća zadaća.

Iz sporednih struka, pripadajućih jednoj skupini (čl. VI.) [Dodaci k čl. VI.], daje se samo *jedna* domaća zadaća; iz hrvatskoga (kano nastavnoga) jezika ne daje se zadaća nigda, ali se ne smije nigda otpustiti iz matematike i geografije (čl. VI. 1. g.).

Domaća zadaća iz klasične filologije kano sporedne struke treba da raspravlja grčki thema, koji će se napisati latinskim jezikom.

3. Svakomu kandidatu zadaje se osim toga thema općenoga filofijskoga, didaktičkoga ili pedagogijskoga sadržaja, da mu se dade prilika pokazati, koliko se je filofijski obrazovao ter da je ispravno shvatio savez svojih predmeta sa zadaćom općene obrazovanosti i da je s uspjehom razmišljavao o tom, kako mu valja u školskoj obuci s njom postupati.

4. Za izrađivanje domaćih zadaća dozvolit će se ispitniku rok od tri mjeseca za svaku zadaću. Ako kandidat, prije nego što taj rok istječe, produljenje zaište, moći će mu ga ispitno povjerenstvo i produljiti, ali najviše na onoliko još vremena.

5. Pri izrađivanju domaćih zadaća dopušteno je kandidatu ne samo poslužiti se svim književnim pomoćnim sredstvima, koja su mu poznata, nego se mora od njega zahtijevati i potrebno znanje o literaturi predmeta. S toga mora kandidat ne samo na čelu svakoga izratka naznačiti ona pomoćna sredstva, kojima se je pri izrađivanju služio, nego će i u izratku samom savjesno naznačiti djela na onim mjestima, gdje se je njima služio. Na-

pokon će dodati pismeno očitovanje, da je predani elaborat po njem samom sastavljen, ter da osim naznačenih izvora i pomoćnih sredstva ništa drugo upotrebio nije.

6. Ako ispitnik zajedno s opisom života svoga podnese kakovo od njega sastavljeno, već tiskom izdano djelo, ili odobrenu već doktorsku disertaciju, tad se odluci povjerenstva ispitnoga prepušta, da li će to pod domaći ispitni izradak uzeti i kano takav prosuditi ga, li će se držati zahtjeva, zakonom inače propisanih.

7. Izručene izratke predati će ravnatelj dotičnim stručnim ispitačima, da sud svoj izreku. Svakomu je članu povjerenstva slobodno u urednim prostorijama ravnateljstva razgledati same izratke.

Pri prosuđivanju treba gledati tako isto na samostalnost izrađivanja i na razložitost znanja, primjerenu zahtjevima, sadržanim u čl. VIII.—XVI., kao i na jasnoću misli i prikazivanja, a napokon i na stilističnu ispravnost i okretnost. Što se tiče izratka u latinskom jeziku, poredi čl. VIII.

Prosuditelju didaktično-pedagogijske domaće radnje (gore točka 3.) slobodno je raspravljati o njoj pri usmenom ispitu. Svaki put, kada si je takovo raspravljanje zadržao, treba da to naročito doda svojoj pismenoj ocjeni izratka kandidatova.

O tom treba kandidata obavijestiti prigodom poziva na klauzurni i usmeni ispit.

Ocjeni izratka kandidatova treba naročito dodati, da li radnja zadovoljava, da se ispit nastavi u onom obsegu (glavna ili sporedna struka), koji je prigodom prijave bio uočen.

8. Ako ti pismeni izradci već dovoljno svjedoče, da kandidat ne zadovoljava zahtjevima zakonitim, ispitno će mu povjerenstvo to naprosto objaviti, i samo ako napose ište, izdati će mu formalnu svjedodžbu, da je od nastavka ispita isključen i na stanovito vrijeme (čl. XX.) otpućen, o čem valja službeno obavijestiti austrijska ispitna povjerenstva.

Ako se neke domaće radnje pronađu dovoljnima, a neke nedovoljnima, treba da ispitno povjerenstvo odmah pri reprobaciji odluči, treba li da kandidat iz svih ili samo iz nekih ispitnih struka nove domaće radnje izrađuje.

Ako u pismenim domaćim izradcima ne bude povoda, da ispitnik bude odbijen, tada se pozove na radnje klauzurne i na usmeni ispit.

9. Valjanost domaćim radnjama ugasne, ako kandidat dvije godine iza njihove aprobacije ne dođe na klauzurni i usmeni ispit.

Č l a n a k XVIII.

Radnje klauzurne.

Klauzurni su izradci poglavito za to, da se sazna, koliko ispitnik u krugu svojih nauka i bez svakoga pomoćnoga sredstva ima gotova i sigurna znanja.

1. Za svaki ispitni predmet — izuzev hrvatski jezik kano sporednu struku — treba po jedan klauzurni izradak dogotoviti pod neprestanim strogim nadzorom. Od časa, kada je ispitnik zadaću preuzeo, pa do časa, dok izradak predade, neka on sobe ne ostavlja.

Vrijeme, određeno za izrađivanje zadatka iz glavne struke, traje deset sati, a iz sporedne struke pet sati. Ako izrađivanje traje pet sati, radi se neprekidno prije ili poslije podne; ako li je deset sati određeno, nastaje o podne pauza od dva sata, gdje je kandidatima prosto udaljiti se, ali se to prekidanje tako uređuje, da ostaje za izrađivanje radnja pet sati prije, a pet sati poslije podne.

Prema tomu sastoji klauzurni zadatak u glavnim strukama od dvaju dijela, kojih je svaki tako odmjeran, da se može izraditi za pet sati.

Ti parcijalni zadatci ne izručuju se kandidatu zajedno, nego svaki napose nastupom roka od pet sati.

2. Ako je glavnom strukom historija (čl. VI. 1. c.), određuje se za svaku od nauka: *opća historija i austro-ugarska povijest po jedna* klauzurna radnja, i to od pet sati iz one nauke, koja je bila predmetom domaće radnje, a od deset sati iz one druge.

Na struku zemljopisnu, kano povijest prateću, otpada klauzurni ispit od pet sati.

Za prirodopis određuje se, da klauzurni ispit bude iz ona dva carstva, koja nijesu bila predmetom domaće radnje.

Kemičari moraju mjesto klauzurne radnje izvesti potpune analize u kemijskom laboratoriju. (čl. XVI.).

3. Budući da se kod zadavanja zadaća uzima obzir na vrijeme za njihov izradak odnjereno ter na okolnost, da ih valja izraditi bez svih pomoćnih književnih sredstva, treba obzirom na jasnoću misli i prikazivanja zahtijevati ono isto, što se zahtijeva kod izradaka domaćih, ali se zahtjevi obzirom na stilistični oblik mogu poradi kratkoće vremena donekle ublažiti.

Filolozi moraju jednu klauzurnu zadaću izraditi jezikom latinskim.

4. Za prosuđivanje klauzurnih izradaka valjaju iste ustanove, kano i za domaće pismene izratke, navlastito i za reprobaciju izradaka, ako su nedovoljni (čl. XVII. 7. 8.).

Ispitač je dužan saopćiti ravnatelju svoj sud o klauzurnoj radnji dan prije određena za usmeni ispit vremena, i samo ako su sve klauzurne radnje kandidatove dovoljnima pronađene, može se pristupiti k usmenomu ispitu.

5. Koliko kandidata da na klauzurnom ispitu zajedno raditi uzmože, stajati će do toga, koliko će ih se moći u isto doba s potpunom sigurnošću nadzirati.

Č l a n a k XIX.

Ispit usmeni.

1. Ispit usmeni tiče se poglavito onih predmeta, za koje želi kandidat polučiti osposobljenje, ter mu treba u njima posljedak iz prijašnjih stadija ispita potpuniti i utvrditi. Osim toga biti će za sve kandidate predmetom ispita usmenoga jezik hrvatski (vidi čl. V.), a k tomu za kandidate područja filologijskoga jošte grčka i rimska povijest (čl. VIII.), zatim za kandidate historijsko-geografijskoga područja filologija u obsegu, kako je to naznačeno u čl. X. Ispite iz pomenutih predmeta obavljati će dotični strukovni članovi povjerenstva t. j. članovi za jezik hrvatski, za povijest, filologiju.

2. Želi li koji kandidat, polučivši već pred kojim inostranim povjerenstvom potpunu aprobaciju, da naknadno steče osposobljenje za poučavanje jezikom hrvatskim, treba da se prije usmenoga ispita (točka 1.) podvrgne klauzurnomu ispitu od tri sata.

Tuj će se ili slobodno raspravljati o temi iz područja, za koje je osposobljen, ili će prevesti nekoliko mjesta iz školskih knjiga, određenih za poučavanje u njegovim strukama.

3. Prosto je povjerenstvu ispitnomu, da dva ispitnika u isto doba usmeno ispituje, ali to biva samo tada, ako oni istu osposobljenje za isto područje obuke. No ako je ikako moguće, neka se kandidati ispituju pojedince.

4. Pri usmenom ispitu mora ravnatelj ispitnoga povjerenstva neprestance biti nazočan i osim njega vazda barem dva druga člana.

O svakom ispitu usmenom vodi se zapisnik, i to, ako se dvojica zajedno ispituju, o svakom ispitniku napose.

Č l a n a k XX.

Odlučivanje, da li je ispitnik ispit položio.

1. Iza dovršenih svihkolikih dijelova ispita oni članovi povjerenstva, koji su ispitivali, odlučuju u sjednici što prije toga radi držanoj na osnovu sudova o pojedinim uradcima, da li je ispitnik na ispitu uspio ili ne. Tu odluku, prema potrebi obrazloženu, treba priložiti zapisniku, vođenu prigodom usmenoga ispita (čl. XIX. 4.).

Ispit se smatra uspješnim, ako je ispitnik za *svaki* predmet, pripadajući području njegova ispita, zadovoljio zahtjevima, navedenim u čl. IV.—XVI.

Izvrstan uspjeh u kojem predmetu ne može se u nijednom ispitnom stadiju smatrati naknadom za nedostatke u drugom kojem predmetu.

Proti predlogu specijalnoga ispitača ne smije se osposobljenje izreći. Inače pri jednakosti glasova odlučuje glas predsjednikov.

Odluka se priopćuje kandidatu odmah, čim je izrečena.

2. Ako znanstveni uradci ispitnika zakonitim zahtjevima ne zadovoljavaju, ali zajedno dopuštaju nadati se, da će uz nastavljeni nauk moći ono postignuti, tada će ga ispitno povjerenstvo, izdav mu izvjesnu svjedodžbu o njegovim uradcima, za sada otputiti, no zajedno mu odrediti vrijeme, iza kojega se sto-
prv smije ispita radi opet prijaviti ispitnomu povjerenstvu. Ako

tko bude otpučen, ne može redovito ispita ponoviti, dok ne mine jedna godina dana, i samo u slučajevima osobitoga obzira vrijednim može se ponavljanje ispita iznimice dopustiti već iza pol godine dana.

Kandidati, koji na ponovnom ispitu nebi uspjeli, mogu se samo dozvolom zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, k daljemu ispitu pripustiti. Treće ponavljanje ispita nije dopušteno.

O svakoj reprobaciji treba službeno obavijestiti ispitna povjerenstva austrijska.

3. Bude li kandidat na osnovu usmenoga ispita otpučen, odlučuje ispitno povjerenstvo mahom u naprijed, da li će on ispit ponavljati iz svih ili samo iz nekih i iz kojih ispitnih struka, zatim da li će mu prigodom ponovnoga ispita biti dozvoljena polakšica takova, da mu se ispitne radnje posve ili samo djelomice oprost. Za klauzurni i usmeni ispit ne daje se u nijednom slučaju nikakov oprost.

4. Ako napokon nedostatna znanstvena obrazovanost ispitnika ne daje ni toliko nade, da bi on daljim učenjem mogao nedostatke naknaditi, tad će ispitno povjerenstvo takova ispitnika na osnovu svjedodžbe, u kojoj se ta odluka obrazlaže, bez dozvole za docnije ponavljanje ispita otputiti, i o tom ostala ispitna povjerenstva u austro-ugarskoj monarkiji službeno obavijestiti. Ispitniku je u takovu slučaju dopušten utok na kr. zemalj. vladu, odio za bogoštovlje i nastavu.

5. Ako kandidat za učiteljstvo klasičke filologije zadovolji zakonitim zahtjevima iz latinskoga i grčkoga jezika, ali na usmenom ispitu iz grčke i rimske povijesti ne zadovolji odredbi propisa (čl. VIII. 2.); a tako isto, ako kandidat za učiteljstvo povijesti i zemljopisa svoj ispit iz obiju struka položi povoljno, ali na usmenom ispitu u latinskom ili grčkom jeziku ne pokaže onoliko znanja, koliko ga zakon (čl. X.) zahtijeva; na isti način, ako kandidat nije zadovoljio samo općenitim zahtjevima, koje treba da ispuni za hrvatski kano nastavni jezik (čl. V. al. 2.), ne smije se svjedodžba osposobljenja izdati dotle, dok nije na ponovnom usmenom ispitu nedostatke potpunio. Za toga vremena ne može se o kandidatu drugo kazati, nego da je u stadiju ispita.

Članak XXI.

Sadržaj svjedodžbe.

1. Ispitna svjedodžba, koja je potpisana po ravnatelju ispitnoga povjerenstva i po ispitačima glavnih struka (ili ako bi ti zapriječeni bili, od druga dva člana povjerenstva), sadržava:

a) Potpun nacional ispitnika: ime, mjesto, dan i godinu rođenja, vjerozakon, srednju školu, sveučilište (tehničku veliku školu), napomenu dokazala o učešću na seminarskim vježbama, dotično o praktičnim radnjama u zavodima i laboratorijima (II. 1. b, al. 3, 4), dobivene možda već prije od ispitnih povjerenstva svjedodžbe osposobljenja ili reprobacije.

b) Naznaku predmeta za izratke domaće i klauzurne, zatim za savkoliki usmeni ispit, i uza svaku naznaku sud, kako je što obavio.

c) Napokon konačni sud povjerenstva, da li je ispitnik sposoban za učiteljstvo ili nije; i u prvom slučaju, za koje predmete, za koju visinu razreda gimnazijskih ili realnih (glavna ili sporedna struka).

Ako kandidat nije za učiteljstvo sposobnim priznan, treba naznačiti, na koliko je vremena ili da je za uvijek otpučen.

Budući da su stupnjevi visine polučenog osposobljenja diljem same svjedodžbe predočeni, aprobacija se na koncu svjedodžbe naprosto izreče bez ikakova dodatka, dakle se niti kojim uvjetom niti kojom pretpostavom sužuje, niti kakovom pobližom oznakom ikako označuje.

2. Ako je ispitnik položio ispit bilo za niže bilo za više razrede, prosto mu je zaiskati dalji ispit, da svoje učiteljsko osposobljenje raširi na više razrede ili da si pribavi učiteljsko osposobljenje za druge jošte predmete, samo treba da ispitnomu povjerenstvu načinom u čl. II. 1. d.) naznačenim pruži dokaz, da si je potrebno znanje pribavio. Novi ispit treba obaviti po svimkolikim stadijima.

Članak XXII.

Krepost svjedodžbe.

1. Svjedodžba, da je ispitnik ispit potpuno položio, daje mu najprije pravo, da može probaviti prokušnu godinu (por.

čl. XXIII.) u kojem zavodu (gimnaziji, realci), i čini ga sposobnim, da bude u kojoj gimnaziji ili realci namješten, ako je *potpuno* zadovoljio uvjetima za svako područje ispitnih predmeta (čl. VIII.—XVI.) propisanim.

2. Valjanost svjedodžbe ugasne bud što kandidat nije za slijedećih pet godina nastupio prokušnu praksu, bud što je učiteljevanje u kojoj javnoj školi kroz više od pet godina prekinuo.

Valjanost svjedodžbi može se povratiti, dokaže li dotičnik, da se je za toga vremena znanstvenim ili didaktičnim radom neprestano bavio. Taj se dokaz vodi pred ispitnim povjerenstvom, koje će, pronade li dokaz dovoljnim, prije izdanu svjedodžbu i za dalje proglasiti valjanom, pridavši joj tu svoju opasku. Ne može li se takov dokaz pružiti ili se ne pruži u dovoljnoj mjeri, treba ispit ponoviti, pri kojem se mogu domaće radnje otpustiti, ali se nikada ne smiju oprostiti klauzurne radnje niti usmeni ispit. Prokušnu godinu ne treba ponavljati.

3. Inostrane svjedodžbe priznavati će se valjanima samo na toliko, ako su po jednakim formalnim i materijalnim zahtjevima stečene od kojega ispitnoga povjerenstva za osposobljivanje kandidata gimnazijskoga i realačkoga učiteljstva u području austro-ugarske monarkije.

4. Kandidati, koji su za učiteljsku službu u gimnazijama i realkama načinom gore spomenutim osposobljeni drugim nastavnim jezikom nego li hrvatskim, da budu sposobnima priznani za učiteljsku službu u gimnazijama i realkama Hrvatske i Slavonije, moraju se podvrći prije ispitu iz hrvatskoga jezika.

Č l a n a k XXXIII.

Prokušna godina.

1. Iza položena ispita treba da se svaki kandidat dade kroz jednu godinu dana za praktičko obrazovanje u svojoj učiteljskoj sposobnosti upotrebiti u kojoj gimnaziji ili realci.

2. Ta prokušna godina može se probaviti samo u kojem javnom zavodu (gimnaziji ili realci), koji je iste vrsti s onim zavodom, za koji ima kandidat osposobljenje. Zavod određuje kandidatu školska oblast, koja će pri tom nada sve gledati na pedagoški svrhu prokušne godine — da se kandidat praktički

uvježba u svojoj struci; a samo uzgredice može se obzir uzeti na potrebe pojedinih zavoda i na pravedne želje kandidatove.

3. Prokušnik stavlja se pod posebno stručno rukovodstvo kojega profesora.

Jednomu istomu profesoru ne smiju se u isto doba više od dva kandidata pridijeliti.

4. U prvom semestru prokušne godine dolazi kandidat isprva samo na poučavanje profesora, koji ga upućuje, a koliko je moguće i kako ravnatelj pronade, i na poučavanje drugih učitelja; zatim poučava i sam u pojedinim satovima u nazočnosti i pod paskom profesora, kojemu je pridijeljen, i to u koliko je razreda moguće. Ako je on i dužan držati se upute profesorove, to se taj mora za poučavanje kloniti svega, što bi moglo ugledu kandidatu kod učenika škoditi.

5. Pojavi, dolazeći u školskom životu; učivo, raspravljano u školskim satovima, pak i ono, što će se naskoro raspravljati, metodički postupak s pojedinim odsjecima predmeta pogledom na stupanj naučni; razdioba cjelokupnoga učiva prema naučnoj osnovi i prema vremenu za poučavanje određenu; zatim sastavljanje i upravljanje učevnih zbiraka, školska disciplina, školska literatura predmeta, znamenite pedagogijsko-didaktičke rasprave, naročito i ošnova, kako su uređene gimnazije (i realke), i drugo, što stvari pripada: sačinjava izvan školskoga vremena za obiju semestara predmet koje prigodna koje redovita — od prilike svakoga tjedna — raspravljanja med profesorom i kandidatom, te podaje kadšto i građu za pismene izratke.

Ravnatelj treba da se kadšto vlastitim motrenjem upozna s posebnim poučavanjem kandidatovim, te da se osvjedoči o redovitu postupku.

6. Ravnatelj zavoda vlastan je uz brižljivu pažnju na interese zavoda u drugom semestru prokušnoga vremena predati kandidatu samostalno poučavanje u kojem razredu ipak tako, da se kandidat ne oduzme sasvim upravi i pažnji svojega vođe, pače da navlastito pri semestralnoj klasifikaciji ostane pod kontrolom svojega vođe, te se time sačuva jednakost pri prosuđivanju napretka učenika u oba semestra.

Brane li ipak osobite poteškoće zavoda, da se poučavanje ne može razdijeliti med veći broj učitelja od normalnoga, treba

kandidata, naročito ako ih je više od jednoga, upotrebljavati onako, kako je to bilo pod kraj prvoga semestra (gledaj točku 4.).

Premašuje li pak potrebno suplovanje snagu učiteljskoga zbora, može se svaki kandidat, o kojem nema dvojbe, da je za to prikladan, upotrebiti i u *više* razreda. I tada je posao onoga profesora, da svjetuje i upućuje kandidata njegovoj upravi povjerenena. Cio učiteljski zbor smatrati će uopće svojom dužnosti i prema školi i prema drugu po zvanju, da kolegijalnim ponašanjem kandidatu položaj u zavodu olakša i učvrsti.

7. U ostalom dužan je prokušnik kao i svaki namješteni učitelj pokoravati se ustanovama općenitih zakona školskih i posebnomu školskomu redu zavoda svoga, kao i odredbama ravnateljevim; naročito mora on uredno polaziti konferencije učiteljske, a tu je, čim samostalno obučava, i dužan i vlastan davati glas svoj o napretku i ćudorednom vladanju učenika u predmetima i naučnim urama svojim, i to ne samo tečajem školske godine nego i onda, kada se radi o premještanju i razređivanju učenika.

U svim ostalim slučajevima ima kandidat u konferenciji glas samo savjetujući.

8. Opazi li se, da bi didaktičke ili pedagogijske pogriješke prokušnika ili ostalo njegovo ponašanje moglo škoditi zavodu, u kojem se upotrebljava, tada je ravnatelj vlastan u prijekim slučajevima mahom ukinuti djelovanje kandidatovo u svom zavodu. On mora o tom saslušati mnijenje učiteljskoga zbora, a zatim po svojem osvjedočenju odlučiti i, priloživši zapisnik o mnijenju učiteljskoga zbora, prijaviti odmah kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, da je kandidata otpustio.

Ta će oblast prema razlozima, s kojih je kandidat uklonjen, istoga, dajući mu slobodne naputke, ili poslati u drugi koji zavod, da tamo svoju prokušnu godinu nastavi, ili prema potrebi odrediti, da se od učiteljstva sasvim ukloni.

9. Po izmaku prokušne godine ravnatelj će prema tomu, kako je kandidat upotrebljavan, posavjetovavši se s profesorom, koji mu je bio vođom, ili s razrednim učiteljima onih razreda, u kojima je prokušnik bio možda upotrebljen, izdati svjedodžbu, po sebi i po onom profesoru ili po onim razrednim učiteljima potpisanu, u kojoj će svjedodžbi biti naznačeni predmeti i razredi, u kojima je kan-

didat za neko vrijeme ili samostalno poučavao, ocjenivši bez pri-
taje, koliko je pokazao vještinu u poučavanju i u držanju disci-
pline školske. Prepis te svjedodžbe treba priložiti glavnomu izvješću,
koje se godimice o učevnom zavodu podnosi. Tek tom svjedodžbom
dobiva se potpuno osposobljenje za namještenje redovitim učiteljem.

10. Poslovanje u godini prokušnoj daje kandidatu pravo na
nagradu (remuneraciju) za ure, u kojima je obučavao, samo u
slučaju, ako se je preko šest zakonom propisanih ura na tjedan
obukom bavio. U tom slučaju može ravnatelj kr. zemaljskoj vladi
učiniti predlog za nagradu.

Č l a n a k XXIV.

Pristojbe.

Svaki kandidat, koji se je prijavio za ispit iz kojega od
stručnih područja, naznačenih u čl. VI., (i u Dodacima na
strani 69.), mora kod pripusta na ispit položiti deset forinti, pri
pozivu na klauzurne radnje (dotično na usmeni ispit) također de-
set, svega dakle dvadeset forinti u ime ispitne takse.

Ta taksa vrijedi i u onom slučaju, kada se kandidat u isto
doba podvrgne ispitu iz takova područja i iz predmeta, pripada-
jućega drugoj kojoj skupini.

Ista se taksa plati za svaki ispit, kojim se potpunjuje ili
raširuje osposobljenje.

Kandidati, koji su već osposobljeni za učitelje, pa su samo
radi položiti ispit iz hrvatskoga kano nastavnoga jezika, plaćaju
taksu od šest forinti.

Iste se takse plaćaju i pri ponavljanju ispita.

Isto se tako plaća potpuna ispitna pristojba od 20 for., ako
se kandidatu ili zada ili oprostiti pri ponavljanju ispita domaća
radnja. (Naredba kr. zemalj. vlade od 12. travnja 1886. br. 3401).

Č l a n a k XXV.

Poslovodstvo.

1. Ispitno povjerenstvo podčinjeno je neposredno kr. zemalj.
vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu.

2. Ravnatelj ispitnoga povjerenstva vodi dopisivanje s kr. zemaljskom vladom, odjelom za bogoštovlje i nastavu, i sa kandidatima, ter drži u poslovodnom redu spise povjerenstva ispitnoga.

3. Ti spisi jesu:

a) Općeniti, koji sadržavaju općenite naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, na pitanja povjerenstva ispitnoga, i spisi tomu slični;

b) Spisi osobni.

O svakom kandidatu, koji se podvrgne ispitu pred ispitnim povjerenstvom, zametne se poseban spis, koji sadržava molbenicu kandidatovu s naznakom svjedočaba i sadržaja im; životopis kandidata, izdane odluke kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu pri dvojbama, da li se kandidat pripušta k ispitu; dopise ispitnoga povjerenstva na kandidata; pismene radnje njegove; sud povjerenstva ispitnoga o pismenim radnjama; zapisnik o usmenom ispitu i o konačnom vijećanju povjerenstva ispitnoga; svjedodžbu, koja je kandidatu izdana.

4. Od osobnih spisa treba na koncu svake školske godine odašiljati na pregledanje kr. zemalj. vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, samo one, koji budu na pose zaiskani.

Č l a n a k XXVI.

Prelazne odredbe.

1. Za one kandidate, koji su svršili nauke prije nego je izdan ovaj propis, vrijedi prijašnji trijenij.

2. Onima, koji navršuju trijenij školske godine 1884.|5., ostaje do konca školske godine 1885.|6. pravo, da se prijave za ispit po naredbama, koje do sada valjaju.

3. Poslije školske godine 1887.|8. vrijedi novi ispitni propis bez iznimke.

Dodaci k čl. II. (vidi stranu 45.)

odobreni previšom rješidbom od 17. travnja 1896., a proglašeni naredbom kr. zemaljske vlade od 16. svibnja 1896. br. 6771.

§. 1. Svi kandidati, prijavljujući se k učiteljskom ispitu, moraju se svjedodžbom, izdanom im od ravnatelja pedagogijskoga seminara, iskazati, da su barem dva semestra s uspjehom radili u pedagogijskom seminaru.

Ako kandidat s molbenicom za pripust k učiteljskomu ispitu podnese znanstven seminarski izradak pedagogijskoga ili didaktičkoga sadržaja, može se takov izradak, ako odgovara zahtjevima članka XVII. 3. ispitnoga propisa, uzeti pod domaći ispitni izradak pedagogijski (didaktički) i kao takov prosuditi.

§. 2. Kandidati, koji polažu ispit iz klasičke filologije bud kao glavne bud kao sporedne struke, i kandidati historije moraju dokazati, da su osim ostalih ispitnim propisom propisanih nauka slušali barem dva kolegija iz arheologije, i da su prije, nego se prijave k učiteljskomu ispitu, s uspjehom položili predispit (tentamen) iz arheologije.

Na tom predispitu trebat će da kandidat u glavnom poznaje topografiju stare Atene i staroga Rima, zatim da znade značajke (Typen) grčkih i rimskih bogova i antikno stupovlje (Säulenordnung) i u prijegledu povijest staroklasičke umjetnosti.

§. 3. Kandidati klasičke filologije morati će propisani ispit iz stare historije, a kandidati historije ispit iz latinskoga i grčkoga jezika u napredak kao predispit (tentamen) polagati prije nego li pristupe k stručnomu učiteljskomu ispitu.

Time se stavlja izvan kreposti one ustanove čl. VIII. dotično X. ispitnoga propisa, po kojima su rečeni kandidati iz navedenih predmeta bili ispitivani prigodom učiteljskoga ispita samoga.

§. 4. Svjedodžbe o položenim predispitima treba, da kandidati prilože molbenicama za pripust k učiteljskomu ispitu, a rezultat njihov treba unijeti u svjedodžbe o učiteljskom osposobljenju.

Potanje ustanove za predispite izdat će se posebnom naredbom (vidi Glavu trinaestu na strani 71.)

§. 5. Za kandidate, koji su propisane sveučilišne nauke svršili prije nego su izdane ove odredbe, tako i za one, koji će ih svršiti školske godine 1895.|6., vrijede prijašnje ustanove; za sve ostale kandidate pak stupaju ove ustanove u krepost početkom školske godine 1896.|7.

Dodaci k čl. VI. (vidi stranu 47.)

odobreni previšom rješidbom od 4. veljače 1890., a proglašeni naredbom kr. zemaljske vlade od 3. lipnja 1890. br. 1568.

Č l a n a k XXVII.

1. Osim skupina ispitnih predmeta u čl. VI. 1. ustanovljenih, određuju se još slijedeće predmetne skupine:

a) *Njemački jezik* kao glavna a latinski i grčki jezik kao sporedne struke.

(S a m o z a r e a l k e).

b) *Hrvatski jezik* kao glavna struka i *njemački* ili drugi koji *moderni jezik*, koji se u hrvatsko-slavonskim srednjim učilištima kao obligatan predmet predaje, također kao glavna struka.

c) *Dva moderna jezika*, koji se u hrvatsko-slavonskim srednjim učilištima kao obligatni predmeti predavaju, kao glavne struke, a uza to hrvatski jezik kao sporedna struka.

d) *Matematika i opisno mjerstvo* kao glavne struke.

e) *Matematika* kao glavna struka, spojena s *mjerstvenim risanjem i fizikom* kao sporednim strukama.

2. Tko želi iz opisnoga mjerstva biti osposobljen, mora se iskazati, da je od propisanog kvadrijenija barem dvije godine na kojoj tehničkoj velikoj školi slušao predavanja o opisnom mjerstvu, ter ima osim toga svojoj molbenici za pripust k učiteljskomu ispitu priložiti navedene u čl. XXIX. risarije.

3. Kandidatima za modernu filologiju može se jedna godina, radi praktičnog usavršivanja u dotičnoj zemlji provedena, uračunati u propisani kvadrijenij.

4. Kandidatima, koji se iz ispitnih skupina pod d) i e) čl. XXVII. podvrgavaju ispitu, nije dozvoljena razdioba ispita ustanovljena u čl. VII.

5. Time se ukida točka 2. čl. VI. (vidi stranu 47.) osim ustanove glede prostoručnoga risanja, iz kojega će si učitelji morati učiteljsko osposobljenje i nadalje, dok ne bude inače određeno, pribaviti pred drugim kojim ispitnim povjerenstvom u austro-ugarskoj monarkiji.

Članak XXVIII.

Moderna filologija.

Da tko bude ovlašten učiti na gimnaziji ili realci njemački ili drugi koji moderni jezik, koji se u istim učilištima predaje kao obligatan predmet, traži se, da kandidat pravilno i lijepo govori i piše dotični jezik, da temeljito zna slovniciu i stilistiku istoga jezika, da zna povijest književnosti u savezu s kulturnom odnosno — s političkom poviješću dotičnoga naroda, da je potanje proučio bar po jednoga pjesnika i prozaistu klasika iste književnosti, i da je vješt prema teoriji poetike estetski tumačiti pjesmotvore iz nje.

Koli domaće toli klauzurne radnje treba izrađivati u dotičnom jeziku, upravo tako mora se i usmeni ispit u istom jeziku polagati.

Članak XXIX.

Opisno mjerstvo i mjerstveno risanje.**a) Opisno mjerstvo.**

Kandidat treba da u potpunom obsegu zna predmete okomito, stanovitim smjerom i sa jedne točke projektisati na ravninu, da je vješt osomjernomu i prostornomu projektisanju, da umije točno provađati mjerstvene konstrukcije, koje se tiču krivulja i ploha, naročito krivulja drugoga reda, prostornih krivulja trećega i četvrtoga reda, vijkovica, ravnih i prostornih koloturnica, vrtaljaka, tračnih ploha, ogrtaljaka i ploha drugoga reda, i da je upućen u konstrukcije o pojavima na rasvijetljenim predmetima.

Nadalje treba da zna glavnije poučke iz stereotomije s osobitim obzirom na klesarstvo, iz nauka o međusobnom sjeku krovnih ploha i gnomonici te o kotvanom projektisanju i o konstrukciji zemljovida, a iz sintetične novije geometrije toliko, koliko je potrebno kod obuke u opisnom mjerstvu. Konačno mora kandidat dokazati, da umije točno i okretno provađati mjerstvene konstrukcije, s toga ima svojoj molbenici priložiti svjedodžbe tehničke velike škole i risarije iz opisnoga mjerstva i iz inih tehničkih konstruktivnih nauka, obilježene vjerodostojnom potvrdom, da ih je on sam svojom rukom izradio. (čl. XXVII. 2.).

b) Mjerstveno risanje.

Od kandidata se traži iz opisnoga mjerstva ono gradivo, koje se uzima u potpunoj realci, a povrh toga mora da znade predočivati predmete osomjernim načinom, opredjeljivati međe samosjene i bačene sjene tjelesâ, sastavljati slike na osnovu poučaka iz perspektive, provadati konstrukcije višekutâ, i s ovima spojenih zadaća te krivulja u ravnini, osobito čunjosječnica, napokon točno, vješto i okretno crtati mjerstvene predmete.

Glava trinaesta.

Predispiti (tentamina) slušalaca staroklasične filologije i historije.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 29. svibnja 1896. br. 8374.

Na osnovu §-a 4. „Dodataka k propisu o ispitima gimnazijskoga i realnoga učiteljstva u Hrvatskoj i Slavoniji“ odobrenih previšom rješidbom od 17. travnja 1896. a proglašenih naredbom od 16. svibnja 1896. br. 6771 (kom. V. Služb. glasnika 1896. str. 79.), nalazi kr. zemalj. vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, glede predispita (tentamina), propisanih u §§. 2. i 3. pomenutih „Dodataka“, odrediti što slijedi:

1. Slušatelji mudroslovnoga fakulteta, koji žele nakon svršenih propisanih sveučilišnih nauka pred „povjerenstvom za ispitivanje kandidata gimnazijskoga i realačkoga učiteljstva u Hrvatskoj i Slavoniji“ iz staroklasičke filologije bud kao glavne bud kao sporedne struke ili pak iz historije i geografije polagati učiteljski ispit, treba da su prije s uspjehom položili po dva predispita (tentamina) i to klasički filolozi: a) iz arheologije i b) iz staroklasičke historije; historici pak: a) iz arheologije i b) iz staroklasičkih jezika.

2. Ovi se predispiti polažu na mudroslovnom fakultetu i to po pravilu tečajem propisanoga četverogodišta sveučilišnih nauka; iznimno mogu se i kasnije polagati.

3. Za održavanje predispita ustanovljuju se dva roka svake naučne godine: posljednjih 14 dana u svakom semestru po jedan.*)

4. Slušatelj, koji se želi podvrći predispitu, treba da se u tu svrhu pravodobno prijavi dekanu dotično njegovu zakonitomu zamjeniku pak iskaže, da je redovit slušatelj mudroslovnoga fakulteta i da je o predmetu, iz kojega želi polagati predispit, slušao barem jedan, a kod arheologije barem dva kolegija.

5. Na predispitima se zahtijeva od ispitanika:

a) na ispitu iz arheologije: da u glavnom poznaje topografiju stare Atene i staroga Rima, zatim da znade značajke (Typen) grčkih i rimskih bogova i antikno stupovlje (Säulenordnung) i u prijegledu povijest staroklasične umjetnosti;

b) na predispitu iz staroklasičkih jezika treba da ispitanik pokaže barem toliko filologijskog znanja, da može iz Caesara, Livija, Xenophonta i Herodota prevoditi mjesta, u kojih jeziku nema osobitih teškoća, te ih gramatički tumačiti;

c) na predispitu iz staroklasičke historije zahtijeva se od ispitanika, kojima je klasička filologija glavna struka, obrazložito znanje historijskih događaja, a od onih, kojima je sporedna struka, pregledno znanje grčke i rimske historije.

6. Red, kojim će polagati predispite, stoji do volje ispitanika; upravo tako može ispitanik i oba predispita polagati u jednom te istom ispitnom roku.

7. Predispiti su usmeni, a svaki traje za svakoga ispitanika pol sata.

8. Predispiti su javni; no predsjednik može ipak, ako pronađe za shodno, pristup k ispitima omeđiti na slušaoce mudroslovnoga fakulteta.

9. Ispitno povjerenstvo sastoji kod svakoga predispita: od dekana (odnosno zakonitoga zamjenika njegova) kao predsjednika i dva ispitača.

Ispitači su redoviti profesori dotičnih struka, iz kojih se ispitanik ima pitati; ako nema redovita profesora, ili ako je zapriječen, pita izvanredni profesor dotične struke ili, ako ni toga nema, onaj, koji taj predmet faktično predaje na fakultetu.

*) Prema naknadnoj naredbi kr. zemaljske vlade od 14. srpnja 1897. br. 10.033. mogu se ovi predispiti održavati i prvih 14 dana u svakom semestru.

Kod predispita iz arheologije mora jedan ispitač biti klasički filolog.

Ako bi dekan prema svojoj struci morao sam biti ispitačem, predsjedava ispitu prodekan.

16. Svaki član ispitnoga povjerenstva treba da je kod ispita nazočan od početka do svršetka.

11. Prije glasovanja i odluke vijeća povjerenstvo o uspjehu ispita.

Svaki ispitač glasuje na osnovu cjelokupnoga ispita.

U tu svrhu rabe oznake: izvrsno, dovoljno i nedovoljno. Ako su glasovi raspoloženi, odlučuje predsjednik svojim glasom.

12. Uspjeh ispita priopćuje predsjednik ispitaniku odmah, čim je odluka izrečena.

Uspjeh ispita treba u posebni za to zapisnik zabilježiti, a na temelju toga zapisnika izdati ispitaniku propisno biljegovanu svjedodžbu

13. Ako ispitanik dobije bilješku „nedovoljno“, prosto mu je u slijedećem roku podvrći se ponovnom ispitu; ne uspije li ispitanik ni sada, može se samo s dozvolom kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, pripustiti drugomu ponavljanju predispita.

Treće ponavljanje ispita nije dozvoljeno.

14. Pristojba za svaki predispit iznosi šest (6) forinti, od kojih po dva forinta pripadaju svakomu ispitaču, a dva predsjedniku.

Ista se pristojba mora platiti kod svakoga ponavljanja ispita.

Ispitnu pristojbu i biljegovinu za svjedodžbu mora ispitanik namiriti odmah, kada se prijavi k ispitu.

15. Naredba ova stupa u krepost početkom naučne godine 1896|97.

Glava četrnaesta.

Strogi ispiti.*)

I.

Red strogih ispita na bogoslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoslovlje i nastavu od 18. ožujka 1875. br. 1152, izdana povlašću previše rješidbe od 8. ožujka 1875. (br. 14. Zbornika zakona i naredaba za god. 1875.)

§. 1. Za doktorat bogoslovlja ište se, da se podnesu četiri stroga ispita (rigoroza).

Na te ispite pušta se samo onaj kandidat, koji se iskaže, da je svršio po propisu bogoslovne nauke kao redoviti slušalac, za što valja da svoj absolutorium položi kod dekana profesorskoga zbora.

Oni bogoslovci, koji su svršili bogoslovne nauke na kojem zakonito uređenom biskupskom učilištu, mogu se po učinjenoj imatrikulaciji pustiti na stroge ispite, ako se iskažu, da su podnijeli ispit zrelosti, kao također da su slušali sve nauke za strogi ispit potrebne.

Prije strogoga ispita iz biblijskih nauka valja da je kandidat položio ispit iz jezika sirsokoga, kaldejskoga i arapskoga (vidi D o d a t a k).

§. 2. Ona četiri stroga ispita protežu se na slijedeće predmete:

1. Uvodne znanosti u sv. pismo staroga i novoga zavjeta; eksegezu iz izvornih teksta sv. pisma, hebrejskoga i grčkoga; gramatiku i analizu hebrejskoga jezika.

*) Ustanova §. 60. sveučilišnoga zakona od 6 listopada 1894., kojom se propisuju strogi ispiti, g'asi:

„Doktorom kojega fakulteta može postati samo onaj, koji po navršenom peto- odnosno četverogodištu s dobrim uspjehom načini stroge ispite iz nauka dotičnoga fakulteta. Broj strogih ispita i način, kako se imadu činiti, ustanovljuje se naredbenim putem.

Ni pojedini strogi ispit, a ni doktorat sam ne može nadomjestiti ni pojedinoga teoretičkoga državnog ispita, ni svih zajedno.

Ovom se ustanovom ipak ne dira u propise, koji za polučenje stanovitoga zvanja zahtijevaju uz ine uvjete i doktorat prava.“

2. Bogoslovlje fundamentalno (opći dio dogmatike) i dogmatiku (posebni dio).

3. Bogoslovlje moralno, bogoslovlje pastoralno, homiletiku, liturgiku i katehetiku.

4. Crkvenu povijest i crkveno pravo.

§. 3. Strogi se ispiti mogu podnašati kojim god redom, samo treba, da budu svi podneseni na ovom sveučilištu.

§. 4. Strogi se ispiti drže javno, svaki traje dva sata.

§. 5. Među jednim i drugim strogim ispitom ima pravilno biti najmanje tri mjeseca rastaje; nu ako je kandidat na pređašnjem rigorozu jednoglasno odobren, može mu dekan za slijedeći rigoroz opredijeliti i kraći rok.

§. 6. Ispitno se povjerenstvo kod svakoga strogoga ispita sastoji od dekana (prodekana) profesorskoga zbora kano predsjednika i (pravilno) od četiri eksaminatora.

Ovi jesu: dva delegata nadbiskupske stolice zagrebačke i dva redovita profesora dotičnih ispitnih predmeta.

Delegati nadbiskupski imaju biti svakako doktori bogoslovlja. Pravilno će se uzimati između redovitih profesora bogoslovlja.

§. 7. Nema li za kakav predmet redovita profesora, ili da je ovaj zapriječen, to se ima k strogomu ispitu pozvati izvanredni profesor rečenoga predmeta, a da nema ni ovoga ili da je zapriječen, tada onaj profesor, koj onaj predmet faktično uči, ili mu je predmet onomu najbliži.

§. 8. Predsjednik je vlastan uvijek, ali dužan je samo onda pitati, kad je nominalni profesor jednoga ispitnoga predmeta. U tom slučaju sastoji se povjerenstvo samo jošte od trojice eksaminatora, te predsjednik dobiva dvostručnu taksu.

§. 9. Svaki član ispitnoga povjerenstva treba da je kod ispita od početka do kraja.

Prije glasovanja i konačne izreke dogovara se povjerenstvo o rezultatu ispita. Na temelju cjelokupnoga rezultata ispita glasuje se onda bilješkom: „izvršno“, „dovoljno“, ili „nedovoljno“.

Skupna bilješka opredijeljuje se po većini glasova; ako su glasovi jednako podijeljeni (§. 8.), po glasovima nepogodnijim.

§. 10. Dobije li kandidat skupni kalkul „nedovoljno“, to se ne može pustiti na drugi strogi ispit, van samo da ponovi isti rigoroz i to tek iza tri mjeseca. Bude li i drugi put zabačen, to mu se dopušta samo još jedan put ponavljati i to iza godine

dana. Ako i treći put padne, neće moći na ovom sveučilištu nikada više dobiti ni doktorata ni nostrifikacije.

§. 11. Za svaki strogi ispit ima kandidat položiti taksu od 30 for. Od tih dobiva predsjednik i svaki član povjerenstva 5 for.

Ostalih 5 for. ide u sveučilišnu zakladu. Za svaku ponovu rigoroza ima se položiti 20 for. Od ovih pada na svakoga člana povjerenstva 4 for.

§. 12. Oni samo članovi povjerenstva, koji su kod ispita prisutni, imaju pravo na obrok od taksa. Bude li koj član ma s koga uzroka zapriječen pribivati, dekanu se je po §. 7. pobri-
nuti za zamjenika. Ne može li to više biti, ali se ispit ipak može još držati s ostalim članovima povjerenstva, to će ovi preostatak od takse među se podijeliti.

§. 13. Kandidat ima prije promocije učiniti ispovijed vjere pred nadbiskupom, ili nadbiskupskim delegatom i o tom donijeti pismenu potvrdu.

§. 14. Promociju obavlja pod predsjedništvom rektorovim, uz prisutnost dekana profesorskoga zbora, redoviti koj profesor (per turnum) kano promotor u formi, koja će se naknadno ustanoviti.

§. 15. Taksa za promociju iznosi 35 for. Od tih dobiva rektor 15 for., dekan i promotor po 5 for., ostalih 10 for. ide za diplomu i u sveučilišnu zakladu.

Dodatak

k redu za stroge ispite na bogoslovnom fakultetu o ispitu iz jezika sirsckoga, kaldejsckoga i arapsckoga.

§. 1. Tko hoće da podnese strogi ispit iz biblijskih nauka, treba da je prije s uspjehom položio javni ispit iz jezika sirsckoga, kaldejsckoga i arapsckoga.

§. 2. Na ovaj ispit pušta se svaki redoviti slušalac bogoslovija, prijaviv se kod dekana bogoslovnoga fakulteta i iskazavši se svjedodžbom ispita zrelosti, ili svjedodžbom imatrikulacije na bogoslovnom fakultetu, te dokaznicom, da je rečene jezike slušao na kojem sveučilištu, ili biskupskom bogoslovnom učilištu.

Ovaj se ispit može podnijeti kad god, tečajem bogoslovnoga četverogodišta ili kasnije.

§. 3. Predsjednik ispitu jest bogoslovni dekan (prodekan), a eksaminator docenat pomenutih jezika. Docenta može zamijeniti koji drugi bogoslovni profesor ili docenat tim jezicima nedvojbeno vješt.

§. 4. Ispit je jedan za sva tri jezika, a traje jedan sat.

§. 5. Uspjeh ispita ima eksaminator u posebni za to zapisnik upisati bilješkom „izvrsno“ ili „dovoljno“, ili „nedovoljno“ a na temelju toga zapisnika izdat će dekan bogoslovnoga fakulteta kandidatu biljegovanu svjedodžbu, te mu i u indeks taj ispit zabilježiti.

§. 6. Dobije li ispitanik bilješku „nedovoljno“, može se poslije tri mjeseca opet podvrći ispitu. Ne uspije li ni sada, dozvoljuje mu se samo jošte jedna ponova poslije tri mjeseca.

§. 7. Taksa za ovaj ispit jest 5 for., od kojih 3 for. pripadaju eksaminatoru, a 2 for. predsjednik, za svaku pako ponovu jest taksa 4 for., od kojih eksaminator i predsjednik dobivaju po 2 for.

II.

Red strogih ispita na pravo- i državoslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoslovlje i nastavu, od 18. ožujka 1875. br. 1152., izdana povlašću previše rješidbe od 8. ožujka 1875. (br. 14. Zbornika zakona i naredaba za g. 1875.)

§. 1. Tko hoće polučiti doktorat prava, treba da položi tri stroga ispita (rigoroza).

Kandidatu dozvoljava se polaganje strogih ispita, ako dokaže, da je kao redoviti slušalac prema propisima svršio pravo- i državoslovne nauke, radi česa ima predati svoj absolutorij dekanu profesorskoga zbora.

§. 2. Ova tri rigoroza obsižu slijedeće ispitne predmete:

- I. Rimsko, crkveno pravo i privatno hrvatsko-ugarsko pravo.
- II. Opće privatno pravo (austrijsko), trgovačko i mjenbeno pravo, građanski postupnik, pravo kazneno s kaznenim postupnikom.

III. Opće državno, hrvatsko-ugarsko državno pravo s osobitim obzirom na austrijsko javno pravo, pravo međunarodno, filosofiju prava, političku ekonomiju (narodna ekonomija i financijska znanost) i upravo-slovlje.

§. 3. Različnost vjere ne čini nikakove razlike ni u pravu, ni u dužnosti polagati stroge ispite iz crkvenoga prava, a niti u časti doktorskoj, koju će kandidat polučiti.

§. 4. Ova tri stroga ispita mogu se polagati redom, kako je koga volja, nego položiti se imadu svi na ovom sveučilištu.

§. 5. Strogi ispiti drže se javno, svaki traje dvije ure.

§. 6. Između svaka dva stroga ispita treba da minu barem tri mjeseca.

§. 7. Ispitno povjerenstvo sastoji se pri svakom strogom ispitu od dekana (ili njegovoga zastupnika prodekana) profesorskoga zbora, kao predsjednika, i (u pravilu) od četvorice redovitih profesora dotičnih ispitnih struka, kao ispitatelja (eksaminatora).

§. 8. Ako nema redovita profesora za koju ispitnu struku, ili ako je taj zapriječen, imat će se izvanredni profesor te struke, ako li ni toga nema, ili ako je i taj zapriječen, tada onaj redoviti ili izvanredni profesor pozvati k strogomu ispitu, koj dotični predmet faktično uči, ili kojega je struka onomu predmetu najbliža.

§. 9. Ako se gori ustanovljeni broj četvorice ispitatelja na ovaj način (§§. 7. i 8.) pozvanim zastupnicima ispitnih struka ne iscrpi, imat će se isti (broj) nadopuniti isred ostalih redovitih profesora.

Ostavlja se u prvom redu zboru profesorskomu, da se o naređivanju tih članova dogovori među sobom; nu dogovor taj ima se potvrde radi podastrijeti kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu.

§. 10. Ako je više redovitih profesora namješteno za istu ispitnu struku, te bi se, pozvav sve, broj četiriju ispitatelja prekoračio, tad će se oni izmjenjivati u sudjelovanju kod strogih ispita.

§. 11. Predsjednik je vlastan uvijek, ali dužan je samo onda pitati, ako je ujedno i nominalni profesor jednoga ispitnoga predmeta, i ako u slučaju, gdje se mijenja s drugim profesorima (§. 10.), red na nj dođe. U takovu slučaju imade ispitno povjerenstvo

sastojati samo još od trojice članova, a predsjednik dobivati će u tom slučaju dvostruku taksu.

§. 12. Svaki član ispitnoga povjerenstva imade biti pri ispitu od početka do svršetka. Prije nego li se glasuje i zaključuje, treba se porazgovoriti o rezultatu ispita.

Glasuje pako svaki član na temelju ukupnoga rezultata, izričuće notu „izvršno“, „dovoljno“ ili „nedovoljno“.

Ukupna nota (red) izriče se po većini glasova, ako su glasovi raspoloženi (§. 11.), tad po glasovima nepovoljnijim.

§. 13. Dobije li kandidat ukupnu notu „nedovoljno“, ne može se pripustiti k daljemu kojemu rigorozu, nego imat će ponoviti isti ispit, i to ne prije, nego li minu tri mjeseca.

Bude li tu opet bačen, moći će samo još j e d a n p u t ponoviti isti strogi ispit, i to pošto mine godina dana. Ako kandidat bude bačen i treći put, ne će više nikada moći polučiti doktorata prava na ovom sveučilištu, ni nostrifikacije.

§. 14. Za svaki strogi ispit ima kandidat platiti ispitninu ili taksu od 60 for. a. vr. Od ove svote dobiva predsjednik i svaki član povjerenstva po 6 for. a. vr. Nadalje 5 for. odatle ide u onu zakladu, iz koje se namiruju troškovi sveučilišne pisarne.

Za svako opetovanje strogoga ispita ima se platiti polovica ukupne takse t. j. 30 for. a. vr. A otud dobiva predsjednik i svaki član povjerenstva po 6 for. Kad se ponavlja koj strogi ispit, ne plaća se nikakov prinos u sveučilišnu zakladu.

Što ostane od svih taksalnih iznosa, dijeli se na jednake dijelove među sve redovite profesore zbora.

§. 15. Što pojedinac koji bere u ime takse, bere to samo, ako je prisutan (Präsenzgehalt), i s toga može pristojbe svoje iskati samo onda, ako doista glavom učestvuje pri ispitu. Ako je koji član povjerenstva bilo sa kakova mu drago razloga zapriječen, da ne može doći na ispit, imat će se dekan pobrinuti, da mu se prema ustanovama §§. 8.—10. nađe zamjenik.

Nego, ako se to više ne da učiniti, a ipak je moguće još obaviti strogi ispit s ostalim članovima povjerenstva, pripada onaj iznos takse onomu profesoru, koj je pitao mjesto izostalog ispitatelja.

§. 16. Promociju obavlja pod predsjedanjem rektora i pred dekanom profesorskoga zbora redoviti koj profesor (per turnum) kao promotor, a obavlja se uz svečanosti, koje će senat akade-

mički na predlog profesorskoga zbora pravo- i državoslovnoga fakulteta ustanoviti.

§. 17. Taksa za promociju na ovom sveučilištu iznosi 60 for. a. vr.

Otuda dobiva rektor 15 for., dekan i promotor po 5 for. Zatim ima se od ove takse dati 10 for., da se namire troškovi izdanja diplome; a što preostane od tih 10 for. ide u sveučilišnu zakladu.

Što preostane od taksa, propisanih za promociju, razdijelit će se na jednake dijelove među sve redovite profesore fakulteta.

III.

Red strogih ispita na mudroslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrvat.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za bogostovlje i nastavu, od 3. kolovoza 1878. br. 4100., izdana povlašću previše rješidbe od 18. srpnja 1878. (br. 46. Zbornika god. 1878.)

§. 1. Da tko poluči doktorat filosofije na mudroslovnom fakultetu, ima podnijeti pismeni strogi ispit jednom znanstvenom raspravom i zatim dva usmena stroga ispita.

Tim strogim ispitima prijavlja se kandidat molbenicom, upravljenom na profesorski zbor mudroslovnoga fakulteta, i pripušta se k njima, ako je molbenici priložena:

- a) svjedodžba njegova ispita zrelosti na gimnaziji;
- b) absolutorij, da je kandidat tri godine*) kao redoviti slušalac učio, bud na ovom, bud na kojem drugom sveučilištu;
- c) naznaka struke znanstvene, koju je kandidat osobito gojio, te ju odabire za glavnu struku strogih ispita, i naznaka struke, koju odabire za popunjujuću;

d) naznaka teme, koju si želi kandidat odabrati za znanstvenu raspravu, eventualno izrađena već znanstvena rasprava.

Kandidatu, koji ne može iskazati priloga pod točkom b), moći će samo iznimice na predlog profesorskoga zbora mudro-

*) §-om 47. zakona od 6. listopada 1894. propisane su četir godine za absolviranje mudroslovnih nauka (vidi §. 27. u Glavi drugoj.)

slovnoga fakulteta kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada (odio za bogoštovlje i nastavu) dozvoliti pristup k strogim ispitima.

Molbenicu rješava u pravilu dekan mudroslovnoga fakulteta sam, nu ako on to nalazi za nužno, ili ako to propis zahtijeva, priopćuje ju na riješenje profesorskomu zboru mudroslovnoga fakulteta.

§. 2. Znanstvena rasprava ima biti, po izboru kandidata, iz koje god od onih znanstvenih struka, koje se na ovom fakultetu predavaju, i samu temu rasprave odabire si kandidat po volji, sporazumiv se ipak glede nje s dotičnim strukovnim profesorom.

Rasprava ima biti na hrvatskom ili latinskom jeziku; ako joj je tema iz latinske filologije, želi se, da bude na latinskom.

Raspravom ima kandidat dokazati, da je vješt znanstvenoj metodi svoje struke, da je vrstan samostalnim sudom u njoj raditi i napredovati, i da si je usvojio način raspravljanja toj struci dolikujući.

Oblik radnje ima biti dostojan za tisak.

Raspravu podnosi kandidat budi pisanu, budi već tiskanu, ovakovu barem u tri eksemplara.

Kandidat, koj je već položio ispit za učiteljstvo gimnazijsko, može za pismeni strogi ispit podnijeti svoju dotičnu strukovnu domaću ispitnu radnju, ako ona odgovara zahtjevima, koji se stavljaju raspravi za pismeni strogi ispit.

§. 3. Podnesenu raspravu predaje dekan na ocjenu dvojici izvjestitelja, i to redovitim, ili ako ovih nema, izvanrednim profesorima one struke, u čije područje ide predmet rasprave, ili ako ni tih nema, redovitim dotično izvanrednim profesorima one struke, kojoj je rasprava po svom predmetu najbliža. — Ako ima više od dva profesora dotične struke, izmijenjuju se redom u ocjenjivanju. — Dekan određuje razmjeran rok za ocjenu rasprave.

§. 4. Izvjestitelji predaju dekanu obrazložene pismene ocjene o raspravi s izrekom, ima li se kandidat pustiti na usmene stroge ispite ili ne.

Slažu li se obadva izvjestitelja u svojoj izreci, to dekan priopćuje njihov sud kao odluku kandidatu; ne slažu li se, onda ima profesorski zbor odlučiti, ima li se, nema li se pustiti kandidat na usmene stroge ispite.

§. 5. Usmena stroga ispita jesu dva, i to:

A) jedan iz filosofije za svakoga kandidata bez razlike; nu

obseg i sadržaj toga ispita ima se opredijeliti prema glavnoj struci kandidatovoj;

B) drugi iz jedne od slijedećih strukovnih skupina, koju kandidat sam odabere, nu prema predmetu njegove znanstvene rasprave:

- a) iz povijesti te klasične filologije latinske ili grčke;
- b) iz klasične filologije te povijesti grčke i rimske;
- c) iz matematike i fizike, ili iz jedne od njih, te kemije;
- d) iz jedne grane prirodopisa (zoologije, botanike ili mineralogije), te jednoga od onih triju pod c) navedenih predmeta.

Ako tema kandidatove rasprave ne ide ni u filosofiju, ni točno u nijednu od naznačenih strukovnih skupina, to ima, budući da predmet rasprave ima biti poglavitim predmetom usmenoga ispitivanja, ono specijalno znanstveno područje, u koje ide tema rasprave, također biti predmetom strukovnoga usmenoga ispita skupa s onom jednom od naznačenih strukovnih skupina, koja je području i temi rasprave najbliža.

§. 6. Onaj usmeni strogi ispit, koj se tiče struke, kojoj pripada ili kojoj je najbliži predmet rasprave, smatra se glavnim, te ima trajati dvije ure; a onaj drugi, koj će dakako svakad, kad se tema rasprave ne tiče filosofije, biti iz filosofije, smatra se potpunjućim, te ima trajati jednu uru.

Vrijeme za trajanje ispitivanja za pojedine struke na strukovnom ispitu, gdje se više struka ispituje, ima opredijeliti predsjednik.

§. 7. Usmeni strogi ispiti su javni.

Predsjeda im dekan, ako li je taj zapriječen, prodekan, dotično njegov zakoniti zamjenik.

Ispitno povjerenstvo sastavljeno je od predsjednika i još najmanje dva, a najviše četiri ispitača, koji su u pravilu redoviti profesori struka, iz kojih se ima pitati. — Ne dođu li radi nepredviđenih zapreka svi pozvani povjerenici, to prisutni, ako su skupa s predsjednikom barem tri, odluče, ima li se ispit držati ili odgoditi.

Ako nema redovita profesora, ili je zapriječen, pita izvanredni profesor dotične struke, ili ako ni toga nema, profesor struke, koja je onoj najbliža.

Izvjestitelji o znanstvenoj raspravi imaju također biti ispi-

tači na onom usmenom strogom ispitu, na kojem se ispituje struka, kojoj pripada predmet rasprave.

Predsjednik kao takov ima pravo, ali nije dužan pitati.

§. 8. Prije glasovanja i odluke o usmenom strogom ispitu, vijeća se o uspjehu njegovu. — Svaki ispitač glasuje na temelju cjelokupnoga uspjeha ispita.

Ispitno povjerenstvo odlučuje većinom glasova oznaku: odličnu, dovoljnu ili nedovoljnu; ako su glasi raspolovljeni, odlučuje se oznaka po nepovoljnijim glasovima.

§. 9. Red, kojim će usmene stroge ispite polagati, stoji do volje kandidata, ali mora sva tri ispita na ovom fakultetu obaviti.

Isto tako stoji vremeni razmak jednoga ispita od drugoga na volju kandidatu.

Ako li je kandidat kod jednoga strogoga usmenoga ispita reprobiran, to mu povjerenstvo opredijeljuje rok za ponovu toga istoga ispita i to najmanje za tri mjeseca poslije. Bude li drugi put reprobiran, to može samo još jedanput, i to najranije poslije godine dana ponoviti ispit. — Bude li i treći put reprobiran, ne može više polučiti doktorata na ovom fakultetu, a doktorat, polučen gdje drugdje na mudroslovnom fakultetu, ne će mu se nostrificirati.

§. 10. Taksa za ocjenu znanstvene rasprave iznosi 20 for., za dvosatni usmeni strogi ispit 30 for., a za jednosatni 20 for.

Takse plaća kandidat unaprijed za svaki strogi ispit posebice na ruke dekanu, prijavljujuć se za dotični strogi ispit.

Taksa za ocjenu znanstvene rasprave podijeli se jednako među izvjestitelje o raspravi.

Od takse za dvosatni usmeni strogi ispit idu 4 for., a od takse za jednosatni idu 2 for. u sveučilišnu zakladu; ostale svote podijele se jednako među prisutne povjerenike.

Predsjednik dobiva, ako je ujedno strukovni ispitač, dvostruki dio.

Kad se ponavlja koj strogi ispit, ne ide od takse ništa u sveučilišnu zakladu.

§. 11. Promociju obavljaju pod predsjedanjem rektora u prisutnosti dekana mudroslovnoga fakulteta redoviti profesori fakulteta per turnum.

Promocija se može obaviti istom, pošto je kandidat (ako nije već iz prva tiskanu raspravu podnio) svoju znanstvenu ras-

pravu, izvedavši u njoj od izvjestitelja zaželjene promjene, tiskom izdao kao raspravu od fakulteta odobrenu, i predao od nje dekanu 50 otisaka.

§. 12. Taksa za promociju iznosi 30 for. a. vr.

Od nje dobiva rektor 10 for., dekan i promotor svaki po 5 for., a 10 for. ide u sveučilišnu pisarnu za izdavanje diploma.

§. 13. Ovaj red za stroge ispite stupa u život s danom proglašenja.

Naputak

za provedbu naredbe od 3. kolovoza 1878. br. 4100. o redu strogih ispita na mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 1. Struka, kojoj pripada po svojoj temi rasprava kandidatova, jest ujedno glavna struka na njegovu glavnom (dvosatnom) usmenom ispitu.

I u toj od kandidata po volji izabranoj glavnoj struci, ne će se na usmenom ispitu tražiti jednako znanje cijeloga obsega struke, nego se traži dublji specijalni studij u nekom dijelu njezinu, koj ima kandidat ispitačima naznačiti, pak će se kod glavnoga ispita poglavita važnost polagati na taj specijalni dio struke. — — U pravilu će dakako već sam predmet kandidatove rasprave pokazati, koj da je to iz neke struke krug specijalnih njegovih studija, te će ispitači u pravilu ponajviše nadovezati svoja pitanja na kandidatovu raspravu, pošto i onako ima glavni usmeni strogi ispit kontrolirati, da li je raspravu kandidat zbilja sam izradio.

§. 2. Pošto bude onaj specijalni strukovni studij kandidatov ispitom konstatiran, imat će se ispitom pokazati, da li je kandidat i izvan onoga užega obsega dovoljno proučio izabranu svoju glavnu struku. — Pokazav dovoljno znanje u glavnoj struci, imat će još na tom glavnom usmenom strogom ispitu pokazati, da je dovoljno upućen u onim strukama, koje su glavnoj njegovoj najbliže, najpače u koliko je njihovo znanje nužno za temeljit studij glavne struke.

Zato se u jednoj strukovnoj skupini uz jednu kao glavnu struku imadu ostale smatrati za popunjujuće, te ispit o njima kao popunjujući dio glavnoga ispita. Tako se uz klasičnu filologiju

kao glavnu struku traži znanje grčke i rimske povijesti kao popunjujuće struke, jer bez znanja ove nije ni u filologiji klasičnoj moguća prava znanstvenost; uz jednu od prirodopisnih struka kao glavnu traži se kao popunjujuća struka bud matematika, bud fizika, bud kemija, jer je znanje bar jedne od ovih nužno za pravu znanstvenost u kojoj god prirodopisnoj struci.

§. 3. Ispitači će se ipak i kod tih popunjujućih struka uvijek točno obazirati na glavnu struku kandidatovu; tako će kandidat, komu je glavna struka povijest, te ima za popunjujuću struku klasičnu filologiju latinsku ili grčku, imati poglavito pokazati, da zna temeljito čitati latinske ili grčke izvorce, i da mu je poznata metoda filologička, ali o detalju filologičkom nema se ispitivati; ako li je kandidatu glavna struka fizika, to se ima matematika smatrati za popunjujuću struku, te će imati kandidat na ispitu pokazati, da je matematici toliko vješt, koliko je nužno za temeljit studij fizike.

§. 4. Ako specijalna struka kandidatova, prema predmetu njegove rasprave, nije nit filosofija, nit koja od struka, koje su u strukovnim skupinama pod B) navedene, to je kandidat dužan za svoj glavni ispit ipak jednu od strukovnih skupina pod B) navedenih odabrati; nu i tada ostaje dakako specijalna mu struka glavnim i središnjim predmetom glavnoga ispita, a u strukovnoj k tomu odabranoj skupini i to u glavnoj struci njezinoj ima se kandidat pokazati toliko upućen, koliko je potrebno za temeljit studij specijalne mu struke.

Tako ako je hrvatska filologija i književna povijest, ili pak slavistika specijalna struka kandidatova, te si je k tomu odabrao za strukovnu skupinu klasičnu filologiju (te povijest grčku i rimsku), onda kandidat ispitom ima pokazati, da je filologički proučio obadva klasička jezika, ali se od njega ne traži znanje pojedinosti, potrebnih onomu, komu je klasična filologija specijalna struka, nit će se ispitivati iz povijesti grčke i rimske.

§. 5. Prema tomu može se broj pod B) navedenih strukovnih skupina pomnožati od prilike ovako:

- e) slavistika uz klasičnu filologiju ili opću povijest;
- f) hrvatska filologija i povijest književnosti hrvatske, uz klasičnu filologiju ili uz opću povijest;
- g) hrvatska povijest uz opću povijest;
- h) geografija uz opću povijest, ili uz fiziku i matematiku;

z) povijest umjetnosti uz opću povijest ili umjetnička arheologija uz klasičnu filologiju.

§. 6. Strogi ispit iz filosofije traži se razložito od svakoga kandidata za doktorat filosofije, budući da filosofija i temeljne pojmove i metode svih znanosti podlaže kritici, i teži za spoznajom sveza između raznih znanosti.

Od kandidata, komu filosofija nije specijalna struka, te koj će s toga iz filosofije imati onaj jednosatni popunjujući strogi ispit, traži se na tom ispitu, da pokaže znanje povijesti filosofije u prijegledu *) i još jedne glavne discipline filosofije, i to one, koja je s njegovom specijalnom strukom u najbližem pojmovnom savezu; tu disciplinu treba da je proučio iz izvora kojega god glavnoga filosofa.

Za neko ravnalo može se ovdje ustanoviti, da će se n. pr. od kandidata, komu je glavna struka hrvatska filologija i povijest književnosti hrvatske, ili komu je glavna struka povijest umjetnosti i umjetnička arheologija, zahtijevati na ispitu iz filosofije (osim logike) znanje estetike; od historika znanje etike ili psihologije ili povijesti filosofije; od matematika, prirodopisca ili prirodoslovca znanje psihologije ili znanje metafizičkih problema; od klasičnoga filologa znanje ili Aristotela ili Platona (bar u jednom glavnom dijelu njihovih filosofičnih sustava).

§. 7. Ako je kandidatu filosofija glavna struka, onda će on imati iz filosofije glavni dvosatni strogi ispit, te će se od njega tražiti, da je iz izvora proučio povijest jednoga glavnoga filosofa u svim poglavitim filosofičnim disciplinama, i da je svestrano i temeljito proučio povijest filosofije; u ostalom valjaju za glavni ispit iz filosofije oni napuci, koji su gore za svaki glavni ispit u opće postavljeni. — Od takova se kandidata na njegovu popunjujućem jednosatnom strogom ispitu iz jedne od strukovnih skupina ne će dakako tražiti dokaz specijalnih studija, nego će se zahtijevati općenito temeljito znanje i u glavnjoj i u dopunjujućoj struci dotične od njega po volji odabrane skupine.

*) Kr. zemaljska vlada mjesto prijašnjega zahtjeva, kojim se traži „temeljito znanje metodnoga dijela logike“ propisala je naredbom od 27. veljače 1896. br. 3631 znanje povijesti filosofije u prijegledu (kao gore).

Glava petnaesta.

Naučna osnova i ispitni red za magisterij farmacije na kralj. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

Naredba kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu. od 6. veljače 1896. br. 1606, kojom se proglašuje previšim rješenjem od 19. siječnja 1896. odobrena naučna osnova i ispitni red.

§. 1. Tko želi, da sluša farmaceutičke nauke na sveučilištu i da postigne stupanj magistra farmacije, mora se iskazati:

a) da je svršio barem 6. razred koje javne ili pravo javnosti uživajuće hrvatske, ugarske ili austrijske gimnazije ili hrvatske realne gimnazije s uspjehom;

b) da je po postojećem gremijalnom redu izučio farmaciju i položio s uspjehom lijekarničko-vježbenički ispit.

§. 2. Farmaceutičke sveučilišne nauke počimaju neposredno prve naukovne godine iza obavljenog po propisu vježbeničkog vremena i s uspjehom položenog vježbeničkog ispita, pa traju jednu za drugom dvije naukovne godine.

Ipak je kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu u osobitog obzira vrijednim slučajevima vlasna dozvoliti, da se nauke nastupe makar kasnije i da se mogu prekinuti, odnosno prekinute opet nastaviti.

§. 3. Farmaceuti primaju se na sveučilište kao izvanredni slušaoci mudroslovnog fakulteta, pa se upisuju kod dekana toga fakulteta.

Disciplinarni propisi za redovite slušaoce sveučilišta vrijede i za njih.

§. 4. Obvezatni predmeti jesu:

1. U prvoj godini i to u prvom poluljeću: fizika i botanika po 5 sati na tjedan, nauka o poznavanju jestivih i otrovnih gljiva 1 sat; u drugom poluljeću: botanika 3 sata, botaničke vježbe 2 sata, vježbe u ludžbenom laboratoriju 15 sati; kroz oba pako poluljeća: opća i pokusna (anorganska i organska) ludžba po 5 sati na tjedan.

2. U drugoj godini i to u oba poluljeća: farmakognozija po 3 sata, farmakognostičke vježbe po 5 sati, farmaceutička ludžba po 3 sata i vježbe u ludžbenom laboratoriju po 15 sati na tjedan.

Potonje se vježbe imaju tako udesiti, da obišu jednako analitičku kao i farmaceutičku ludžbu. K tomu još u prvom poluljeću: higijena 3 sata na tjedan.

Osim toga dužni su farmaceuti tečajem dvogodišta slušati jedan bar semestar predavanja iz lijekarničkih zakona i naredaba, glede kojega će predmeta kao i obsega samoga predavanja kr. zem. vlada naredbenim putem poblize ustanoviti.

§. 5. Farmaceuti imaju da polože tri predispita i dva stroga ispita. Svi su ti ispiti javni, ipak može predsjedatelj pristup omeđiti na lijekarnike i slušaoce farmacije. Za ispite prijavljuje se kod predsjednika dotičnoga ispitnoga povjerenstva.

§. 6. Predispiti bivaju iz fizike, botanike i ludžbe i to iz fizike svršetkom prvoga ili početkom drugoga poluljeća, iz ostala dva predmeta svršetkom drugoga poluljeća prve naukovne godine. Svaki od tih ispita traje od četvrt (15 časova) do pol sata (30 časova), predsjedava pako dekan (prodekan) mudroslovnog fakulteta, a ispituje profesor ispitnoga dotičnoga predmeta. Nitko ne može biti ujedno predsjedatelj i ispitatelj.

Uspjeh ispita bilježi predsjedatelj u zapisnik ocjenama: „odlično“, „dovoljno“, „nedovoljno“, a supotpisuje ispitač. Ispitaniku izdaje predsjedatelj o položenim predispitima zajedničku svjedodžbu, upisav u nju ipak ocjenu za svaki pojedini predmet na pose.

§. 7. Ako ispitanik nije uspio iz jednoga predmeta, prosto mu je, da predispit ponovi, ali najkasnije prve polovice prvoga mjeseca trećega poluljeća. Ako ne uspije niti kod tog ponovljenog predispita, ne dozvoljuje mu se ponavljanje ispita, ne smije se upisati u drugu naukovnu godinu, već ima na novo slušati predmete, iz kojih uspio nije, i na novo se podvrći ispitu koncem prvog ili početkom drugog, odnosno koncem drugog poluljeća.

Nu ako nebi sa ispitom niti sada uspio, isključen je za obseg kraljevina Hrvatske i Slavonije od daljega farmaceutičkoga studija, pak se ne će moći ni nostrificirati u kraljevinama ovim.

Dozvolu opetovanja ispita daje u svim slučajevima kralj. zem. vlada.

Ako kandidat barem iz dva predmeta ne zadovolji, ne može

ispita opetovati, nego se mora iz dotičnih disciplina na novo upisati.

Ako ne uspije iza toga kod ispita, mora prvi tečaj iz svih predmeta opetovati, pak ne uspije li ni tada kod ispita, isključen je za obseg kraljevina Hrvatske i Slavonije od daljega farmaceutičkoga studija, pak se ne će moći ni nostrificirati u ovim kraljevinama. Dozvolu ponovnog ispita daje kr. zem. vlada.

§. 8. Ako ispitanik kod prvoga polaganja predispita nije niti iz jednoga predmeta uspio, ne pripušta se na nikakav popravak, već mora na novo slušati sve predmete i opetovati ispit iz njih. Ako li kod tog opetovnog ispita nije uspio, može se i po treći put u prvi tečaj upisati, pak ako ni sada ispita ne položi, isključen je za obseg ovih kraljevina od daljega studija farmacije, te se ne može ni nostrificirati. Dozvolu ponavljanja ponovnoga ispita daje kr. zem. vlada. Pod dozvolom ispita razumijeva se i dozvola preduvjeta za ispit.

§. 9. Prvi strogi ispit polaže se u zadnjem mjesecu drugoga godišta (4. poluljeća); drugi može se također polagati zadnjega mjeseca drugoga godišta, a ne smije se polagati kasnije nego izmakom dođuće naukovne godine. Ocjene rabe iste kao i kod predispita.

§. 10. Prvi se strogi ispit sastoji od praktičkoga ispita iz analitičke ludžbe, farmaceutičke ludžbe i farmakognozije. Kao zadatak iz analitičke ludžbe dobiva kandidat koju anorgansku smjesu ili sastavljeniji ludžbeni slučak na kvalitativnu analizu ili će obaviti koje jednostavnije kvantitativno ustanovljenje, bilo gravimetrički bilo volumetrički; kod ispita iz farmaceutičke ludžbe dati će mu se jedan oficinelni ludžbeni ili farmaceutički pripravak, da ga prokuša obzirom na propise farmakopeje na istovjetnost i kakvoću; kod ispita napokon iz farmakognozije ima kandidat na predloženim mu organizovanim ljekarijama pokazati, da se umije sitnozorem sigurno služiti te predložene objekte prepoznati i na dobrotu i čistoću prokušati.

Prosto je članovima ispitnog povjerenstva staviti ispitaniku na njegov zadatak odnoseća se pitanja.

Prvi strogi ispit biva u ludžbenom odnosno farmakognostičkom zavodu; trajanje mu visi o naravi zadataka, koje ima izraditi. Ispitu predsjedja dekan mudroslovnog fakulteta, dotično, dok medicinski fakultet ustrojen ne bude, kr. zemaljski vrhovni liječnik; kada pako spomenuti fakultet oživotvoren bude, prisustvovati će

vrhovni liječnik u svojstvu ispitača, a ispituju profesori ispitnih predmeta.

§. 11. Ako kandidat kod prvoga strogoga ispita nije uspio samo iz jednoga predmeta, može mu se dozvoliti, da ispit iz toga predmeta opetuje nakon tri mjeseca, ali se može i uputiti na ponovno pohađanje toga predmeta i praktičkih vježba kroz jedno poluljeće, u kojem će se slučaju pustiti na ponovni ispit tek nakon navršenoga toga poluljeća.

Ako opet nebi uspio, može se uz uvjet ponovnog pohađanja toga predmeta kroz jedno poluljeće još jedanput na ispit pristupiti samo dozvolom kr. zemaljske vlade. Ne uspije li ni tada, ne pripušta se više ispitu, a od postignuća farmaceutičkoga magisterija za obseg kraljevina Hrvatske i Slavonije isključuje se, te se u istima ni nostrificirati ne može. Ako li je ispitanik kod prvog ispita dobio iz dva ili iz sva tri predmeta nedovoljan red, ne može mu se polaganje ponovnog ispita iz tih predmeta dozvoliti prije izmaka šest mjeseci, pa mu se može naložiti, da ima te predmete i praktičke vježbe iz njih ponovno kroz jedno poluljeće pohađati. Iste ustanove vrijede uz uputu za novo pohađanje za još dalje jednokratno opetovanje ispita. Ne uspije li ni tada, ne pripušta se dalje, te u ovim kraljevinama ne može magisterija više postići niti se ovdje nostrificirati.

§. 12. Kod drugoga strogog ispita, kojemu prisustvuju uz istog predsjedatelja kao kod prvog strogog ispita profesori dotičnih naukovnih predmeta i jedan za to po kr. zemaljskoj vladi određeni lijekarnik, koji svoje zvanje u istinu vrši, bilo kao posjednik, bilo kao providnik, kao ispitač-gost, ispituje se: opća (neorganska i organska) ludžba, farmaceutička ludžba, farmakognozija, te lijekarnički zakoni i naredbe; ispitač-gost pita iz farmaceutičke prakse. Iz svakoga predmeta pita se pol sata (trideset časova); ipak može predsjedatelj na zahtjev ispitača dozvoliti, da se pita i preko to doba.

§. 13. Ako kandidat kod drugog strogog ispita nebi uspio samo iz jednoga predmeta, može ispit iz toga predmeta opetovati nakon tri mjeseca. Ako opet nebi uspio, može nakon dalja tri mjeseca još jedanput pristupiti k ispitu iz toga predmeta. Dalje još jednokratno opetovanje može samo kr. zemaljska vlada na predlog profesorskoga zbora dozvoliti; ostane li i ovaj ispit bez uspjeha, izključuje se kandidat od postignuća magisterija u ovim

kraljevinama, te mu se ni nostrifikacija ne dozvoljuje. Ako li je ispitanik kod drugog strogog ispita dobio iz dva ili više predmeta nedovoljan red, tada se pripušta na ponovni ispit i to iz svih predmeta tekar izmakom šest mjeseci. Ako opet nebi uspio, daje mu se za ponovni ispit dalji rok od šest mjeseci. Treće opetovanje biva samo iznimice dozvoljeno; ne uspije li ni sada, isključen je od postignuća magisterija u ovim kraljevinama, te se ni nostrificirati ne može. Kod svakog opetovanja strogog ispita treba da bude uz ispitača nazočan i predsjedatelj.

§. 14. Uspjeh strogih ispita bilježi predsjedatelj u zapisnik pojedince za svaki predmet, uvrstiv u nj ispitanikovo ime, prezime, godinu rođenja, vjerozakon i zavod, na kojem i kada je slušao svoje farmaceutičke nauke. Zapisnik potpisuju svi članovi ispitnog povjerenstva.

§. 15. Kandidati, koji su položili s dobrim uspjehom sve propisane ispite, uzimlju se, u koliko jesu ugarski ili austrijski državljani, po predsjedatelju drugoga strogoga ispita po propisanoj formuli pod prisegu. *) Prisegi treba da bude nazočan jedan od ispitača drugoga strogoga ispita i to onaj, koji je javni, redoviti profesor; ako takova nema, a to javni izvanredni profesor; ako li su dva redovita ili dva izvanredna, prisustvuje prisegi onaj, koji je službom stariji. Osim toga nazočan je za to određeni činovnik sveučilišne pisare. Nakon zakletve uručit će se kandidatu povelja magistra farmacije, potpisana po predsjedatelju drugog strogog ispita i onom profesoru, koji je kod zakletve bio nazočan.

Povelja dobiva pečat farmaceutičkog ispitnog povjerenstva na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu i određuje joj sadržaj kr. zemaljska vlada.

§. 16. Pristojba za sva tri predispita iznosi 30 for. i plaća se na jedanput i u naprijed. Od nje dobiva za svaki pojedini ispit predsjedatelj i ispitač po 5 for. Za prvi strogi ispit plaća se pristojba od 20 for., za drugi 25 for. Od nje dobiva predsjedatelj 5 for., isto toliko ide ispitače za svaki pojedini ispitni predmet. Za ponovu potpunoga strogoga ispita plaća se i sva pristojba za nj, a kad se ponavlja samo iz jednoga predmeta ili

*) Vidi Glavu dvadeset treću.

kad se ponavlja koji od predispita, imade se položiti otpadajuća pristojba predsjedniku i strukovnom ispitaču.

§. 17. Za zakletvu i izdanje diplome plaća se pristojba od 20 for. Od nje ide predsjedatelja i profesora po 5 for., sveučilišnog činovnika 2 for., u sveučilišnu zakladu 3 for., a 5 for. za nabavu diplome.

§. 18. Slušatelji, koji su po prijašnjim ustanovama nastupili lijekarničko-vježbeničko vrijeme sa svršenim 4. razredom gimnazije, imali će da u prvom godištu slušaju uz gore propisane predmete jošte i mineralogiju i zoologiju po 5 sati kroz jedno poluljeće i da iz njih polože kolokvij*). U ostalom vrijede za njih sve ustanove ove naučne osnove i ispitnoga reda.

§. 19. Oni slušatelji sa 6 gimnazijalnih odnosno realnih (realno-gimnazijalnih) razreda, koji danom proglašenja ove naučne osnove i ispitnoga reda već slušaju sveučilišne nauke, pa su i prvi strogi ispit iz fizike i prirodopisnih struka po prijašnjim ustanovama položili i to barem iz fizike i botanike s uspjehom, mogu, ako li se iskažu, da su kroz 3 semestra sudjelovali kod praktičkih vježbah u ludžbenom i jedan semestar u farmakognostičkom zavodu, nastaviti svoje ispite po ovom novom redu, pri čem se rješavaju dužnosti dogodičnog popravka strogog ispita iz mineralogije i zoologije, kao i predispita iz ludžbe. Ali ostane njim i u opće svim onim kandidatima, koji su položili bar prvi strogi ispit po dojakošnjem redu, sačuvano pravo polaganja i ostalih strogih ispita po dosadanjem ispitnom redu.

§. 20. Doktorat farmacije ne može se više steći, iza kako ova osnova i ispitni red u krepost stupe.

§. 21. Ova naučna osnova i ispitni red stupaju u krepost danom proglasa, neditajući u ostalom jur stečenih prava.

*) Kandidati, koji su svišili 5. gimnazijalni razred, imadu samo iz zoologije nadopuniti odnosno zasvjedočiti svoje znanje. (Tumačenje kr. zem. vlade od 26. svibnja 1896. br. 4279).

Glava šestnaesta.

Privremeni statuti o ustrojstvu seminara na pravo- i državoslovnom i mudroslovnom fakultetu.

Naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 14. lipnja 1886. br. 5820/I. i 2394/I.

A.

Na pravo- i državoslovnom fakultetu.

I.

Zadaća i ustrojstvo seminara.

§. 1. Na pravo- i državoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu postoji pravo- i državoslovni seminar.

§. 2. Zadaća je ovom seminaru pripomagati što djelatnije da se znanje, stečeno u predavanjima na pravo- i državoslovnom fakultetu, raširi i učvrsti i da se slušatelji upute u samostalan znanstveni rad, ter po mogućnosti steku pripravu za pravo- i državoslovnju praksu.

§. 3. U tom seminaru stvorit će se svakoga polugodišta odjeli u načinu i broju, koji će biti prikladan odnošajima fakulteta, stanju učiteljskih sila i potrebama đaka.

§. 4. Ravnanje seminarskih vježba pristoji redovitim i izvanrednim profesorima pravo- i državoslovnoga fakulteta. Iznimice mogu biti k tomu pripušteni i privatni docenti, ako se budu za to prijavili, a zbor profesorski to dozvoli.

§. 5. Opća uprava nutarnjih posala seminara pripada ukupnosti akademičkih učitelja, koji u nadzoru seminarskih radnja udioništvuju.

Kod skupnoga vijećanja predsjedja i odlučuje kraj jednakih glasova najstariji član uprave.

§. 6. Zastupanje seminara u vanjskim njegovim poslovima, poimence korespondencija u poslovima seminarskim, pripada dekanu pravo- i državoslovnoga fakulteta.

II.

Vježbe u seminaru.

§. 7. Seminarske vježbe sastoje se djelomice u usmenim predavanjima i tumačenjima (konversatorijima, disputatorijima, eksegetičkim i praktičkim vježbama), djelomice u pismenom izrađivanju uloženi ili možda biranih zadaća.

Potanje uređenje vježba ostavlja se upravljajućemu učitelju.

U svakom ipak polugodištu imaju vježbe sačinjavati zaokruženu cjelinu.

§. 8. Zastupnici struka, pripadajućih jednomu ili drugomu odjelu seminara, imaju se međusobno sporazumjeti o načinu, broju i obsegu vježba, koje se imada ustrojiti.

Oglasi glede tih vježba čine se u prijegledu (redu) predavanja ili na crnoj ploči.

III.

Primanje u seminar.

§. 9. Udioništvo u radnjama seminarskim mogu pravilno samo redoviti slušatelji pravo- i državoslovnoga fakulteta. Dopušta se ipak udioništvo ovo jošte kroz jednu godinu nakon dovršena fakultetskoga studija.

§. 10. Tko želi biti primljen u jedan ili drugi odio sjemeništa, mora iskazati, da je s uspjehom slušao glavna predavanja one struke, koja je predmetom dotičnoga odjela. Ravnatelj odjela može dopustiti u tom iznimku samo onda, ako se pismenim ili usmenim ispitom osvjedoči o tom, da ima molitelj dovoljno znanja za uspješno učešće u radnjama seminarskim.

§. 11. Svaki član seminara je dužan udioništvo u radnjama njegovim; imaju li se pripustiti osim članova i slušatelji, odlučuje ravnatelj odjela.

§. 12. Zbog nemarnosti u polasku predavanja ili u prijašnjim radnjama seminarskim može se pripust u seminarski odjel uskratiti.

§. 13. Prijava za seminarske vježbe i istup obavlja se istim načinom, koji je propisan za javna predavanja. Molitelji imaju se ipak prijaviti najprije kod predstojnika odjela, u koji se žele

upisati, a tek onda, kad im je dozvola podijeljena i u indeksu zabilježena, izvesti upis u sveučilišnoj kvesturi. Upis valja samo za tekući semestar.

O članovima seminarskih odjela vodi se poseban imenik. Slušatelji (§. 11.) smatraju se samo kao gostovi, o kojima vodi dotični docenat sam popis.

IV.

Prava i dužnosti članova.

§. 11. Članovi seminara i slušatelji obvezuju se pristupom svojim pravilno polaziti opredijeljene seminarske vježbe i marljivo učestvovati kod vježba; članovi osim toga dužni su i pomnjivo izrađivati pismene zadaće.

§. 15. Pravi članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kralj. sveučilišne knjižnice i po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da si dadu po predstojniku seminarskih vježba potvrditi, da su članovi seminara.

§. 16. Zbog trajnoga zanemarivanja označenih u §. 14. dužnosti ili inače nedostojna ponašanja može biti svaki član i slušatelj sjemeništa isključen.

Ob ovom isključenju odlučuje konačno predstojnik dotičnoga seminarskoga odjela.

V.

N a g r a d e.

§. 17. Za pravo- i državoslovni seminar opredijeljuje se deset godišnjih nagrada po 40 for. a. vr. Potrebna za to sredstva uvršćivat će se u zemaljski proračun.

§. 18. Ove nagrade imaju se podjeljivati onim pravim članovima pojedinih seminarskih odjela, koji se uz uzorno ispunjavanje svojih dužnosti odlikovahu tečajem godine izradbom veće samostalne radnje. Ova radnja imade se predati najdulje do 15. lipnja svake godine.

§. 19. Nagrade podjeljivati će kralj. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, na predlog predstojnika pojedinih se-

minarskih odjela, dotično uprave seminara, podnesen kralj. zemaljskoj vladi putem dekanata pravo- i državoslovnoga fakulteta.

VI.

Općenite ustanove.

§. 20. Obuka u seminaru je besplatna. Profesori, koji ravnaju radnjama u seminaru, zadovoljavaju tim dužnosti držati t. zv. *collegia publica*, te im se ure, što ih predavaju u seminarima, računaju u zakoniti minimum, koji su dužni predavati.

§. 21. Vježbe u seminaru uračunavaju se pravim članovima u propisani minimum ura, koje imaju slušatelji svako poljeće polaziti. Ova ustanova ipak se ne proteže i na slušatelje.

§. 22. Svjedodžba ravnatelja seminarskoga odjela, da je slušatelj s uspjehom udioništvoval u vježbama, zamjenjuje svjedodžbu o položenom kolokviju.

§. 23. Koncem svakoga ljetnoga poljeća predložit će svaki predstojnik seminarskoga odjela putem dekanata kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o radnjama sjemenišnih članova i općenitom njihovu rezultatu.

B.

Na mudroslovnom fakultetu.

I.

Seminar za staroklasičnu filologiju.

§. 1. Filologijski je seminar sveučilišni zavod, spojen s filozofijsko-historijskim odjelom mudroslovnoga fakulteta, a svrha mu je praktičnim vježbama upućivati članove seminarske i uvoditi u samostalan znanstveni rad u staroklasičnom jezikoslovlju ter ih tako osposobljavati za vrsne gimnazijske učitelje.

§. 2. Filologijski seminar ima dva odjela, jedan za latinsku, a drugi za grčku filologiju.

Za vježbe u svakom odjelu opredjeljene su po dvije ure na tjedan.

§. 3. Predstojnici tih odjela jesu sveučilišni profesori staroklasične filologije.

§. 4. Seminarske su vježbe javne i besplatne za svakoga sveučilišnoga slušatelja, ako i nije član seminara.

§. 5. Vježbe u oba odjela seminarska sastoje:

a) U interpretaciji rimskih i grčkih pisaca. Pisce određuju predstojnici seminara; nu tako, da će se osobito obazirati na one pisce, koji se u hrvatskim gimnazijama čitaju. U interpretaciji izmijenjuju se članovi seminara redom po seminarskim predstojnicima ustanovljenim. Da se interpret uzmože svestrano i točno pripraviti, treba mu barem osam dana prije opredijeliti rok za interpretaciju; nu dužnost je i ostalih članova svaki put se pripraviti tako, da kod rasprava učestvovati mogu. Interpretacija obavlja se u grčkom odjelu hrvatskim, u latinskom pak po pravilu latinskim jezikom.

Mjesto interpretacije mogu se katkada također uzeti stilistične vježbe.

b) U predavanjima iz područja staroklasične filologije u svrhu pedagojsko-metodičnoga obrazovanja. U tu svrhu zadavaju predstojnici članovima seminara po koju partiju bud iz literature rimske ili grčke bud iz gramatike klasičnih jezika s naročitim pozivom, neka ih razlažu onako, kako ih treba razlagati u školi učenicima. I za ovu vrst vježba vrijede glede priprave iste ustanove, koje su pod a) ustanovljene za interpretaciju klasika.

c) U pismenim radnjama. Za te radnje treba odabrati takove zadaće, u kojima se članovima seminara pruža prilika, da ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego također i neku samostalnost zasvjedočiti uzmožu. Ta će se svrha moći najbolje polučiti izborom takovih prijepornih mjesta u pisaca, koja zadavaju bud kritičkih bud eksegetičkih teškoća; nu nisu isključene ni zadaće drugoga smjera i sadržaja, samo ako se odnose na staroklasičnu filologiju.

Od zadaća, koje svaki put predstojnici seminara predlažu, mogu članovi po volji koju odabrati. Samo treba gledati, da nebi jednu zadaću odviše njih preuzelo, dok bi druge zadaće ostale sasvim neizrađene.

Radnje u latinskom odjelu seminara moraju se izraditi latinskim jezikom.

Svaka se radnja mora na pismenu ocjenu izručiti jednomu

članu seminara, i to barem tri tjedna, a dotičnomu predstojniku bar osam dana prije, nego će se javno u seminaru ocjenjivati.

Koli o radnji toli o ocjeni izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki je član seminara obvezan svake godine barem dvije radnje (jednu latinsku i jednu grčku) predati.

Radnje seminarske sahranjuju se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnici seminara dužni su ne samo rukovoditi vježbe u seminaru, nego također svojim savjetom članove seminara kod njihovih filologijskih nauka u svakom obziru podupirati i potpomagati.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušatelj mudroslovnoga fakulteta, koji je barem dva poljeća na kojem sveučilištu slušao predavanja iz klasične filologije te u zadnjem semestru iz glavnih struka s dobrim uspjehom kolokvirao.

§. 8. Vježbe seminarske upisuju članovi seminara u „indeks predavanja“ upravo tako, kao što i ostala predavanja, te im se one također uračunaju u zakonom propisani broj ura, ako uz njih imaju najmanje još deset sati drugih predavanja, a svega skupa barem zakoniti minimum od 15 sati*) na tjedan.

§. 9. Budući da oba odjela seminara sačinjavaju jedinstven zavod, to članovi seminara moraju biti upisani u oba odjela seminara.

§. 10. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve svoje dužnosti u oba odjela seminarska. Nemarne članove treba opomenuti, a ne prudi li opetovana opomena, mogu im predstojnici dogovorno koncem semestra uskratiti pravo članstva na jedno ili dva poljeća.

Svojevoljno smije član seminara samo svršetkom poljeća istupiti, te mora to prijaviti predstojnicima seminara.

§. 11. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da si „prijamnicu“ dadu po kojem od predstojnika potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 12. Svakoga poljeća dobivat će izmed članova seminarskih četvorica nagradu po 25 for., i to iz svakoga odjela ona

*) Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušatelji upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

dvojica, koji, zadovoljivši potpuno svojim dužnostima glede usmenih vježba, podnesu najbolje pismene radnje.

Te nagrade podijeljuje vis. kr. zemaljska vlada na obrazloženi predlog seminarskih predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 13. Svakomu se članu seminara uručuje po jedan otisak ovih statuta.

§. 14. Predstojnici seminara moraju koncem svakoga poljeća putem dekanata podnijeti vis. kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu i učestvovanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

Tom prilikom podnose oni također predloge glede podjeljivanja nagrada.

§. 15. Svaku promjenu ili preinaku ovih pravila treba vis. kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podastrijeti.

II.

Historijski seminar.

§. 1. Svrha je historijskomu seminaru za kandidate historije dvostruka :

a) Imadu se uputiti i uvesti u samostalno znanstveno istraživanje u općoj historiji austro-ugarske monarkije i napose historiji hrvatskoj, pak i u historijskim pomoćnim znanostima :

b) Podaje se prilika kandidatima za učiteljstvo na srednjim učilištima, da svoje znanje uče i praktički upotrebljavati, kako će raditi kao učitelji.

§. 2. Historijski seminar ima dva odjela, jedan za opću historiju, drugi za historiju austro-ugarsku a osobito za hrvatsku i za pomoćne znanosti.

Svaki odio ima po dva ili tri sata na tjedan.

§. 3. Predstojnici tih odjela jesu profesori sveučilišni za opću i hrvatsku historiju.

§. 4. Seminarske su vježbe javne i besplatne.

§. 5. Vježbe seminarske jesu :

a) Pismene radnje. Zadatke ustanove sporazumno predstojnici sa učesnicima seminara.

Obrađivanje ima podati priliku radniku, da pokuša svoje sile u samostalnom istraživanju. Predstojnici predadu radnju, iza kako je u seminaru pročitana, jednomu članu seminara, koji je

i sam radnjom učestvovao u onom semestru. O radnji i ocjeni, koja ima biti također napisana, vodi se rasprava, kod koje mogu učestvovati svi članovi seminara, a raspravu rukovodi predstojnik.

b) Interpretacije historijskih izvora, koje izabiru predstojnici. Za interpretaciju može se svaku uru po jedan član opredijeliti, ali uza to su dužni i drugi članovi da se priprave, da uz mogu sudjelovati kod rasprave.

c) Praktičke vježbe u historijskim pomoćnim znanostima.

d) Predavanja članova seminara udešena pogledom na njihovo buduće zvanje. Pomanje partije historije imadu predavati, ali ih prije ugovore s predstojnikom. Tečajem samoga predavanja dužnost je predstojniku, da ne propusti predavatelja upozorivati na metodičnu stranu njegove zadaće.

§. 6. Predstojnici seminara dužni su ne samo rukovoditi vježbe u seminaru, već i valja da članove seminara podupiru u njihovim historijskim naukama u svakom obziru.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušatelj mudroslovnoga fakulteta, koji je barem dva semestra slušao na kojem sveučilištu predavanja iz historije te dobrim uspjehom učinio kolokvija iz glavnih struka.

§. 8. Vježbe seminara upisuju članovi seminara u „indeks predavanja“. Ure se računaju u zakoniti minimum od 15 sati, ako ima jošte najmanje 10 sati*) drugih predavanja.

§. 9. Članovi seminara imadu se upisati u obadva odjela; jer obadva sačinjavaju jednu cjelinu.

§. 10. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve svoje dužnosti u oba odjela. Nemarne članove treba opomenuti, a ako to ne pomože, mogu im predstojnici dogovorno koncem semestra na jedan ili dva semestra uskratiti pravo članstva. Svojevoljno smije član seminara istupiti samo svršetkom semestra, a i onda mora to prijaviti predstojnicima seminara.

§. 11. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba

*) Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušatelji upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

da „prijamnicu“ dadu po kojem od predstojnika potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 12. Svakoga semestra dobivati će dvojica članova seminarskih nagradu po 25 for., i to u zimskom semestru u odjelu za opću historiju, a u ljetnom u odjelu za historiju hrvatsku. Svaki član seminara dužan je ipak jednu radnju u zimskom, jednu u ljetnom semestru izraditi.

Nagradu dobiju ona dvojica, koji, zadovoljivši najbolje svojim dužnostima glede usmenih vježba, učine i najbolje pismene radnje. Te nagrade podijeljuje kr. zemaljska vlada koncem svakoga poljeća na predlog seminarskih predstojnika.

§. 13. Svaki član dobije po jedan otisak ovih pravila.

§. 14. Predstojnici seminara imaju koncem svakoga semestra podnijeti visokoj kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu, učestvovanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

§. 15. Svaku promjenu ili preinaku ovih pravila treba vis. kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podnijeti.

III.

Seminar za hrvatski jezik.

§. 1. Hrvatski seminar je sveučilišni zavod, spojen s filozofijsko-historijskim odjelom mudroslovnoga fakulteta, a svrha mu je praktičnim vježbama upućivati i navraćati seminarske članove na samostalno znanstveno obrađivanje hrvatske gramatike ter stvarno i estetsko tumačenje spomenika hrvatske književnosti.

§. 2. Za seminarske vježbe određene su po dvije ure na tjedan.

§. 3. Predstojnik seminara je profesor za hrvatski (ili srpski) jezik i književnost.

§. 4. Seminarske vježbe su javne i besplatne za svakoga sveučilišnoga slušatelja, ma i nebio članom seminara.

§. 5. Vježbe u seminaru sastoje od:

a) Gramatičnoga, paleografskoga i historijskoga tumačenja spomenika glagolskih i ćirilskih;

b) Gramatičnoga, metričkoga i estetskoga tumačenja hrvatskih (osobito starijih) pjesnika te narodnih pjesama.

Kod tumačenja izmijenjuju se članovi redom po predstojniku seminarskom ustanovljenim. Da se interpret uzmože svestrano i točno pripremiti, treba mu barem osam dana u naprijed opredijeliti rok, kada će interpretirati; ali i ostali članovi treba, da se svaki put pripreme tako, da kod rasprave mogu učestvovati,

c) Predavanja iz gramatike ili iz književnosti, da tako članovi seminara uzimaju priliku izvještiti se pedagozijskoj metodici. Za taj posao predstojnik će seminaru članovima zadavati pitanja iz gramatike, metrike, književnosti, o kojima će oni u seminaru predavati, kako bi trebalo, da u školi kao učitelji čine. Red i rokovi za ova predavanja odrediti će se, kao što je spomenuto pod a) i b).

d) Pismenih radnjâ. Za ove odabirati će se takovi zadatci, kod kojih će se članovima seminara dati prilika, da pokažu ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego i samostalnost suđenja. Ova će se svrha najlakše postići zadavanjem takovih pitanja budi gramatičkih budi iz književnosti, koja do sada u učenom svijetu ili nijesu još nikako ili su nepotpuno obrađena.

Svaki izradak predati će se bar tri tjedna prije, nego se o njemu u seminaru stane raspravljati, jednomu članu seminara, da ga pismeno ocjeni, a osam dana prije rasprave u seminaru predati će se i izradak i ocjena predstojniku seminara.

I o radnji i o ocjeni njenoj izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki član seminara dužan je na godinu barem jednu radnju predati.

Sve radnje sahranjivat će se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnik seminara ne samo da će rukovoditi vježbe seminarske, nego će članove savjetom svojim pomagati kod njihovih nauka i radnja.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušatelj mudroslovnoga fakulteta, koji je najmanje dva poljeća u zagrebačkom sveučilištu slušao predavanja iz slavistike, hrvatske gramatike i književnosti, i to ako je posljednje poljeće dobrim uspjehom iz tih predavanja kolokvirao.

§. 8. Vježbe seminarske upisuju članovi seminara u „indeks predavanja“ kao što i ostala predavanja, i one im se računaju k zakonom propisanomu broju ura, ako uz njih imaju najmanje

još 10 ura drugih predavanja, a svega skupa ako imaju barem 15 ura na tjedan*).

§. 9. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve što ova pravila određuju. Nemarni članovi će se opomenuti, a ne uskoristi li opetovana opomena, predstojnik im može koncem semestra uskratiti pravo članstva na jedno ili dva poljeća.

Svoje volje smije član seminara samo svršetkom poljeća istupiti, što treba da predstojniku javi.

§. 10. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da si „prijamnicu“ dadu po predstojniku potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 11. Svakoga poljeća dobiti će dvojica između seminarških članova nagradu po 25 for., i to oni, koji su zadovoljili svim članovskim dužnostima i najbolje su radnje predali.

Te nagrade podijeljuje vis. kr. zemaljska vlada na obrazloženi predlog seminarškoga predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 12. Svakomu se članu seminara uručuje po jedan otisak ovih statuta.

§. 13. Predstojnik seminara mora svakoga poljeća putem dekanata podnijeti kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu i učestvovanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

Tom prilikom podnosi on također predlog glede podjeljivanja nagradâ.

§. 14. Svaku promjenu ili preinaku ovih statuta treba vis. kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podastrijeti.

IV.

Matematički seminar.

§. 1. Matematički je seminar sveučilišni zavod, spojen sa matematičko-naravoslovnim odjelom mudroslovnoga fakulteta, komu je svrha praktičnim vježbama napućivati članove seminarske

*) Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušatelji upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

na samostalan znanstven rad u matematičnim znanostima, ter ih tako osposobljavati za vrsne gimnazijske učitelje.

§. 2. Za vježbe u tom seminaru opredijeljene su barem dvije ure na tjedan.

§. 3. Predstojnikom je seminaru sveučilišni profesor matematike.

§. 4. Vježbe seminarske su javne ter besplatne za svakoga sveučilišnoga slušatelja bez razlike.

§. 5. Vježbe sastoje:

a) Iz razgovora o problemima, iz referata o radnjama, koje su članovi izradili ter iz referata o raspravama znanstvenim u tu svrhu od predstojnika dodijeljenim.

b) U predavanjima iz područja matematike u svrhu pedagojsko-metodičkoga obrazovanja;

c) U pismenim radnjama. Za te radnje treba odabrati takove zadaće, u kojima se članovima seminaru pruža prilika, da ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego također i neku samostalnost zasvjedočiti uz mogu.

Od zadaća, koje svaki put predstojnik seminaru predlaže, mogu članovi po volji koju izabrati. Samo treba gledati, da ne bi jednu zadaću odviše njih preuzelo, dok bi druge zadaće ostale sasvim neizrađene.

Svaka se radnja mora na pismenu ocjenu izručiti jednomu članu seminaru, i to barem tri tjedna, a predstojniku bar osam dana prije, nego će se javno u seminaru ocjenjivati.

Koli o radnji, toli o ocjeni izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki član seminaru obvezan je svaki semestar barem jednu radnju predati.

Radnje seminarske sahranjuju se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnik seminaru dužan je ne samo rukovoditi vježbe u seminaru, nego također svojim savjetom članove seminaru kod njihovih matematičkih nauka u svakom obziru podupirati i potpomagati.

§. 7. Članom seminaru može biti samo onaj redoviti slušatelj mudroslovnoga fakulteta, koji je barem dva poljeća na kojem sveučilištu ili na visokoj školi tehničkoj slušao predavanja iz matematike te u zadnjem semestru iz glavnih struka s dobrim uspjehom kolokvirao.

§. 8. Vježbe seminarske upisuju članovi seminaru u „indeks

predavanja“ upravo tako, kao što i ostala predavanja, te im se one također uračunaju u zakonom propisani broj ura, ako uz njih imaju najmanje još deset sati drugih predavanja, a svega skupa barem zakoniti minimum od 15 sati na tjedan.*)

§. 9. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti svoje dužnosti. Nemarne članove treba opomenuti, a ne prudi li opetovana opomena, može im predstojnik koncem semestra uskratiti pravo biti članom seminara na jedno ili dva poljeća.

Svojevoljno smije član seminara samo svršetkom poljeća istupiti, te mora to prijaviti predstojniku seminara.

§. 10. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba, da si „prijamnicu“ dadu po predstojniku potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 11. Svakoga poljeća dobivat će između članova seminarskih dvojica nagradu od 25 for., koji, zadovoljivši potpuno svojim dužnostima glede usmenih vježba, podnesu najbolje pismene radnje.

Te nagrade podijeljuje vis. kr. zemalj. vlada na obrazloženi predlog seminarskoga predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 12. Koncem svakoga poljeća podnijeti će predstojnik ujedno sa predlogom glede nagradâ putem dekanata vis. kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, o učestvovanju te o vježbama (o predavanjima te pismenim radnjama, o referatima) članova.

§. 13. Svakomu članu seminara uručuje se po jedan otisak ovih statuta.

§. 14. Svaku promjenu ili preinaku ovih statuta treba vis. kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podnijeti.

*) Pošto § 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušatelji upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

V.

Pedagogički seminar.**Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 1. ožujka 1896. br. 3815.**

U smislu §. 51. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894., nalazi kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, odrediti što slijedi:

1. Na mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu ustraja se pedagogijski seminar.

2. Ravnanje seminarskih vježba povjerava se svakdašnjemu profesoru pedagogije na sveučilištu.

3. Profesoru, koji ravna seminarom, računaju se ure seminarskih vježba kao pet sati sveučilišnih predavanja.

4. Oglasi glede seminarskih vježba čine se istim načinom, koji je propisan za javna predavanja.

5. Seminarske vježbe dužni su polaziti svi redoviti slušatelji VII. i VIII. semestra i uračunavaju im se u propisani minimum satova kao 10 sati.

6. Praktičke vježbe ovoga seminara obavljaju se po pravilu u ovdješnjoj kralj. donjo-gradskoj gimnaziji, ali prema potrebi također u ovdješnjoj kralj. realnoj gimnaziji i s ovom spojenoj trgovačkoj školi i u učiteljskoj školi u njezinoj vježbaonici.

O čem se podjedno ravnateljstva pomenutih učilišta obaviješćuju

7. Svjedodžba seminarskoga predstojnika, da je slušatelj s uspjehom učestvovao kod seminarskih vježba, zamijenjuje svjedodžbu o položenu kolokviju.

8. Koncem svake školske godine ima predstojnik pedagogijskoga seminara kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, putem dekanata predložiti izvješće o radu seminarom.

9. Ovaj seminar stupa u život u II. poljeću školske godine 1895.6.

10. O potanjim ustanovama ovoga seminara izdaje se slijedeći:

Štatut

pedagogijskoga seminara u mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 1. Pedagogijskomu je seminaru svrha, da svoje članove na osnovu znanstvene pedagogike i didaktike uvađa u praktičan rad u srednjim učilištima, pak im tijekom pruži zgodu steći onu okretnost i vještinu, bez koje se uspješno obučavanje ne da pomišljati.

§. 2. Predstojnikom je toga seminara profesor pedagogije u sveučilištu; a članovi su mu svi redoviti slušatelji mudroslovnoga fakulteta VII. i VIII. semestra.

§. 3. Pedagogijski seminar ima dva odjela:

- a) filologijsko-historijski,
- b) matematično-prirodoslovni.

§. 4. Seminarske vježbe sastoje:

- a) u hospitovanju,
- b) u pokusnom predavanju i
- c) u teoretičko-praktičkom kolegiju.

ad a). Hospitovanje se obavlja dvaput na tjedan u svakom odjelu jedanput u učilištima za to opredijeljenim. Zavod i predmet hospitovanja određuje predstojnik seminara po dogovoru s ravnateljem onoga zavoda a uz obavijest učitelja onoga predmeta.

Svakoga tjedna drži se pod predsjedanjem seminarskoga predstojnika a u nazočnosti ravnatelja zavoda i učitelja-predavača sjednica, u kojoj potonji obrazlažu svoje predavanje i opravdavaju svoj didaktički postupak. Pri tomu je članovima seminara dopušteno tražiti od predavača razjašnjenja; ali se obratno može i od njih zahtijevati, da sami ponove tijekom i označe postupak predavanja.

Ta sjednica traje prema potrebi.

ad b). Pokusno se predavanje drži dva puta na tjedan, a drži ga svaki put drugi član seminara. Red, kojim se članovi u predavanju izmjenjuju, i predmet, o kom treba da predaju, određuje seminarski predstojnik nakon dogovora s ravnateljem zavoda, u kom se predavanje ima držati, i s učiteljem, koga tom prilikom imade član seminara zastupati.

Zadatak o predavanju saopćuje se članu seminara za vremena tako, da je u stanju potražiti potrebne naputke i predavanje izraditi pismeno. Izradak se uručuje tri dana prije pokusnoga predavanja seminarskomu predstojniku, koji ga nakon prijegleda ustupa onomu članu seminara, koga je odredio za prvoga ocjenitelja pokusnoga predavanja.

Kod pokusnoga predavanja moraju biti nazočni svi članovi dotičnoga seminarskoga odjela.

Svakoga se tjedna drži pod predsjedanjem seminarskoga predstojnika a u nazočnosti ravnatelja zavoda i onih učitelja, mjesto kojih su članovi seminara predavali, sjednica, u kojoj se pretresuje i ocjenjuje ne samo predavanje nego i čitav pedagoški-didaktički postupak predavačev. I ta sjednica traje prema potrebi. Izradci pokusnih predavanja pohranjuju se med seminarskim spisima.

ad c). Teoretičko-praktički kolegij drži se svakoga tjedna jednu uru. Svrha mu je kritičko osvjetljivanje pojedinih dijelova iz starijih i novijih pedagoških djela ili čitavih znatnijih pedagoško-literarnih pojava; tumačenje instrukcija, zakona i naredaba, koje se tiču kako domaćega tako i stranoga školstva; napokon pismeno izrađivanje zadataka iz opće ili posebne pedagogike, iz povijesti ili nauke o školstvu. Jedan taki zadatak dužan je u tijeku seminarske godine izraditi svaki član seminara.

§. 5. Seminarske su vježbe besplatne; a članovi seminara dužni su kod sviju vježba svoga odjela sudjelovati, isto tako kod zajedničkih vježba obiju odjela, ako to odredi ravnatelj seminara.

Nemarni se članovi najprije po ravnatelju seminara opominju; ako opomene ne koriste, kazne se ukorom, koji se u svjedodžbu o seminarskom polasku mora zabilježiti.

§. 6. Potrebama seminara služi posebna priručna knjižnica, koja imade potporu od godišnjih dvije stotine (200) forinti u svrhu uzdržavanja i popunjenja. Izbor knjigâ i časopisâ, koj se imadu nabaviti, stoji jedino do predstojnika seminara. Upravu knjižnice, poimence pak točno vođenje kataloga i uzajmljivanje knjiga, može predstojnik povjeriti kojemu članu seminara, ali je u tom slučaju dužan bar jedanput u godini revidirati knjižnicu i zapisnik o toj reviziji podnijeti kr. zemaljskoj vladi. Knjige se smiju uzajmljivati jedino članovima seminara.

§. 7. Članovi seminara dobit će školske knjige svoje struke, koje nakladom kr. zemaljske vlade izlaze, badava.

§. 8. Koncem svake školske godine podnaša predstojnik seminara putem dekanata kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, izvješće o stanju seminara, poimence pak o broju članova, njihovu učestvovanju kod vježba i njihovoj pedagoškijsko-didaktičnoj vrlini.

O učestvovanju kod seminarskih vježba izdaje ravnatelj seminara koncem školske godine članovima svjedodžbe, koje kandidati treba da prilože molbenicama za pripust k učiteljskomu ispitu.

§. 9. Svakomu se članu seminara uručuje početkom školske godine jedan primjerak ovoga statuta.

§. 10. Promjena ovoga statuta mora se podnijeti na potvrdu kr. zemaljskoj vladi.

Dodatak.

Izdan naredbom kr. zemaljske vlade od 3. travnja 1896. br 5546.

Ravnateljima onih učilišta, u kojima se u smislu §. 4. seminarskoga statuta hospitovanja i pokusna predavanja obdržavaju, tako i učiteljima istih učilišta, koji prema ustanovama pomenutoga §-a seminarskoga statuta određenim sjednicama pribivati moraju, određuju se za trud oko ovih seminarskih poslova nagrade, i to ravnateljima nagrada od tri (3) a učiteljima od dva (2) forinta za svaku sjednicu.

U tu svrhu imat će predstojnik seminara koncem svakoga semestra putem dekanata mudroslovnoga fakulteta kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, potanko specificirano izvješće uz predlog nagradâ podnijeti.

Glava sedamnaesta.

Pravila o ispunjavanju vjerozakonskih dužnosti za slušaoce kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 22. veljače 1876. br. 463.

§. 1. Moralna i vjerozakonska je dužnost svakoga akademikoga građanina točno vršiti one čine, koje njegovo vjeroispovjedanje kao vjerozakonske dužnosti označuje

§. 2. Početkom svake školske godine drži se u akademskoj crkvi sv. Katarine „Veni sancte spiritus“, a koncem školske godine „Te deum laudamus“.

§. 3. Za vrijeme školske godine drži se svake nedjelje i blagdana za sveučilišne slušatelje rimokatoličke vjere u akademskoj crkvi posebna služba božja i propovijed.

Početkom svake školske godine oglašuje se na crnoj ploči vrijeme, kada će se služba božja držati.

§. 4. Istim se načinom obznanjuje svake godine i tijelovska procesija.

§. 5. Sveučilišni slušatelji drugih vjeroispovjedanja vrše vjerozakonske dužnosti u dotičnim crkvama ili bogomoljama po propisima, postojećim za dotičnu vjerozakonsku općinu.

Glava osamnaesta.

Propisi o habilitaciji privatnih docenata, njihovu položaju, njihovim dužnostima i pravima na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogostvojlje i nastavu, od 13. travnja 1879. br. 651.*)

1. Tko želi biti osposobljen za ^{docenta} docenta na kojem fakultetu sveučilišta, ima podnijeti profesorskomu zboru istoga:

a) doktorsku diplomu o naucima istoga fakulteta ~~ili druga dokazala o svojoj vještini u dotičnim naucima~~; 1 §. 4/

b) opis svoga života (curriculum vitae); § 5a.

c) prijegled kolegija;

d) ~~pisanu ili tiskanu~~ raspravu o onom nauku, koji namjerava predavati (§. 24. zakona od 5. siječnja 1874.); kod habilitacije iz latinske filologije treba da bude rasprava napisana latinskim jezikom.

Na bogoslovnom fakultetu može biti docentom jedino katolički svećenik.

Habilitacijom iz struka ^{hemiostruktura} prirodoslovnih ne dobiva docenat jošte pravo, rabiti zbirku ili drugi zavod one struke, za koju se je habilitirao, bez izrične dozvole) profesora, kojemu je zbirka ili zavod povjeren.

2. Prijegled kolegija valja tako sastaviti, da se iz njega jasno vidi predmet i način postupka.

Profesorski zbor ima prema prijegledu kolegija prosuditi, spadaju li namjeravana predavanja s gledišta znanstvenoga na sveučilište, kao na zavod posvećen njegi znanosti, a po predmetu svom na fakultet, na kojem ih molitelj želi držati.

3. Isto tako prosuđuje profesorski zbor znanstvenu vrijednost predložene rasprave. U tu svrhu pobrinut će se dekan fakulteta, da svaki član profesorskoga zbora dobije za vremena raspravu na proučenje; osim toga imenovat će između članova profesorskoga zbora jednoga ili prema okolnostima dva izvjestitelja, po

*) Preinačena u točkama 4., 5., 7. i 12. sveučilišnim zakonom od 6. listopada 1894.

1) Tome nagutak prema § 5. ab. b.

§ 3.

§ 5 ab. b.

§ 6. Anno 1879.

6
[]

§ 7.

mogućnosti strukovnjake, koji će profesorskomu zboru podnijeti svoje vještačko mnijenje o raspravi.

4. Ako profesorski zbor radnju odobri i iz prijegleda kolegija uvidi, da predmet spada u dotični fakultet, tad će profesorski zbor unutar roka od jedne godine iza podnesene molbe pozvati molitelja na razgovor, za koji će odrediti po mogućnosti tri profesora, koji će se s njim pred cijelim profesorskim zborom razgovarati o pismenoj radnji i o prijegledu kolegija.

49al.2

5. Ako je profesorski zbor zadovoljan s uspjehom razgovora, ima molitelj držati javno pokusno predavanje o predmetu spadajućem u dotičnu struku. Profesorski zbor određuje molitelju predmet toga predavanja, pa mu ga ima osam dana unaprijed priopćiti, da se može pripremiti. Pokusno predavanje drži se u nazočnosti profesora dotičnoga fakulteta (§. 25. s. z.) u jednoj od sveučilišnih dvorana.

4/10

6. Na temelju pokusnoga predavanja, razgovora i znanstvene radnje, uvjeriv se k tomu drugim putem o čudorednosti i čestitosti karaktera molitelja, profesorski zbor zaključuje, bi li se mogla dati molitelju dozvola za predavanje ili ne. U jesnom slučaju predložit će profesorski zbor preko akademičkoga senata banu, da podijeli molitelju dozvolu za predavanje (venia legendi); u drugom slučaju izdaje mu u vlastitu djelokrugu uskratnu odluku (§. 26. s. z.). Ako se radi o podijeljenju dozvole za predavanje na bogoslovnom fakultetu, podnijet će dotični profesorski zbor svoj predlog banu, koj će se poskrbiti za privolu nadbiskupskoga ordinarijata.

na pohodu

7. Od dužnosti, da podnesu iskaze, naznačene u točki 1., i da se podvrgnu po točki 4. znanstvenom razgovoru i pokusnom predavanju, mogu se izuzeti oni, koji su sposobnost svoju dovoljno dokazali znanstvenim književnim radom u struci, koju namjeravaju predavati.

4/12

Za takav zaključak profesorskoga zbora potrebne su dvije trećine glasova.

Pokusno predavanje može se u ostalom svagde napustiti, gdje je profesorskom zboru već od drugud poznata vještina dotičnika u usmenom predavanju.

namirnom

8. Tko bi želio držati samo tako zvana collegia practica na pravo- i državoslovnom fakultetu, mora se ipak podvrći habili-

Ar. 205.

taciji prema ovom propisu, dakako iz one struke, u koju zasijecaju collegia practica.

9. Privatni docenat može predavati samo o onoj struci i u onom obsegu, koji si je u prijegledu kolegija sam opredijelio i na onom fakultetu, za koji je osposobljen. — Privatni docenat, osposobljen po profesorskom zboru jednoga fakulteta, ne može se tim već smatrati osposobljenim za drugi fakultet; isto tako ne mora profesorski zbor priznati docenta, došavšega s inoga sveučilišta, nego se ima prepustiti rasudi njegovoj, hoće li priznati valjanim akt onaj ili ne.

Ako osposobljeni privatni docenat želi raširiti obseg svojih predavanja, ima se obratiti na profesorski zbor, te predložiti u točki 1. sl. a, b, c, d, navedene isprave i dokazala; pokusnoga predavanja ne treba u ovom slučaju, a prepušta se rasudi profesorskoga zbora, hoće li zahtijevati, da se drži s moliteljem znanstveni razgovor ili ne. *Hoće li veniam legendi ban.*

10. Privatni docenti, osposobljeni načinom gore navedenim, vlasni su izdavati svjedodžbe o polasku i napretku slušalaca. Takove svjedodžbe jednako su valjane kao i svjedodžbe pravih profesora, pretpostaviv ipak, u koliko se radi o obligatnim predmetima, da su predavanja privatnih docenata po obsegu i svrsi jednaka onima pravih profesora. Jesu li takova, o tom ima odlučiti i nad tim bditi profesorski zbor fakulteta. Nu ako koja učevna struka iziskuje posebitih učevnih sredstva (učila), svjedodžbe privatnih docenata samo su onda jednake onima pravih profesora, ako dokažu, da imadu takovih učila.

Osposobljenje kandidata za privatnu docenturu nema zavisiti o iskazu, da ima gore pomenutih učila, nu privatui docenti nemaju nikakova prava rabiti po državi nabavljene te javnim profesorom opredijeljene zbirke i učila.

11. Ako se privatni docenat, stekav veniam legendi, ne posluži tim ovlaštenjem tri uzastopce slijedeća semestra, ima se lišiti stečene povlasti, pa ako bi opet htio kao privatni docenat na sveučilištu djelovati, mora se pravilno podvrći novoj habilitaciji; nu te dužnosti može ga ipak riješiti ban na predlog profesorskoga zbora.

Dekan, opaziv, da privatni docenat nije već za dva prva semestra prijavio nikakova predavanja, ima ga shodnim načinom upozoriti na gore navedeni propis.

Ako je privatni docenat oglasio predavanje, ali ga nije mogao držati, jer se ni jedan slušatelj nije upisao, zadovoljio je svojoj dužnosti i ne može on biti kriv, da predavanje nije držano.

12. Privatni docenti biraju između sebe svoje zastupnike u zbor profesorski, ako ih nema više od tri, jednoga, ako ih ima više, dvojicu. Izberivi su samo oni privatni docenti, koji su bar četiri semestra habilitirani.

Ovi zastupnici imaju u sjednicama ista prava, koja i ostali članovi profesorskoga zbora s jedinim ograničenjem, da nemaju sudjelovati kod stvaranja predloga za popunjivanje profesorskih stolica.

Ako su na fakultetu samo dva ili samo jedan privatni docenat, više oba odnosno jedan pravo i dužnosti u §. 15. i 16. s. z. navedene.

13. Profesorski zborovi, kojima je povjereno neposredno ravnanje fakulteta i nadzor kolegija (§. 21. s. z.), odgovorni su za to, da i privatni docenat, kao što mora svaki profesor, drži svoja predavanja prema svrsi visokoga učevnoga zavoda i da prema tomu položaju svomu udesi i svoj postupak prema slušaocima. Predavanja dakle njegova ne smiju biti po sadržaju svom kakova duhovita zabava, niti se izvrći u govorničke deklaracije, nego moraju sadržavati znanost, jer će samo tako pobuditi znanstveni mar u slušaocima. Ona imaju buditi duh prave slobode, ali zajedno i zakonitosti, u koliko to spada u njegov predmet.

14. Profesorski zborovi vlasni su i dužni ozbiljno na sve ovo paziti, te prema potrebi udariti proti docentu i disciplinarnim putem: opomenom, ukorom, pače i suspenzijom prava predavanja; ali ovo potonje imaju prijaviti odmah i kr. vladinom odjelu za bogoštovlje i nastavu.

Glava devetnaesta.

Propisi o nostrifikaciji doktorata, stečenoga na kojem sveučilištu izvan austro-ugarske monarhije.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoslovlje i nastavu, od 16. kolovoza 1882. br. 7624.

§. 1. Ako je tuzemac ili inozemac stekao doktorat bogoslovlja, pravo- i državoslovlja, filosofije (ili prirodnih znanosti ili koje god nauke mudroslovnoga fakulteta) na kojem sveučilištu izvan austro-ugarske monarhije, pa želi steći nostrifikaciju toga doktorata t. j. njegovu akademičku krepost za kr. sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu u svrhu, za koju se po §. 24. zakonskoga članka od 5. siečnja 1874. i po §§. 1. a) i 7. naredbe od 13. travnja 1879. o habilitaciji docenata zahtijeva doktorski diplom o naucima bogoslovnoga, pravo- i državoslovnoga ili mudroslovnoga fakulteta, to se ima on molbenicom za nostrifikaciju obratiti na profesorski zbor dotičnoga fakulteta, te se njemu službenim ispravama iskazati *a)* o svojim sveučilišnim i njima pretšasnim naucima, i *b)* o načinu, kojim je stekao diplomu doktora bogoslovlja, pravo- i državoslovlja te filosofije (ili prirodnih znanosti ili kojegod nauke mudroslovnoga fakulteta).

§. 2. Profesorski zbor dotičnoga fakulteta ima prosuditi, da li je molitelj u pogledu točke *a)* §. 1. zadovoljio u dolikujućem načinu i mjeri onim zahtjevima, koji su propisani za postizanje odnosnoga doktorata na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 3. Glede točke *b)* §. 1. može dotični profesorski zbor zahtijevati od molitelja, da popuni stroge ispite prema zahtjevima, koji su propisani za polučenje doktorata odnosnoga fakulteta, a to redovito bar jednim strogim ispitom. Drži li profesorski zbor, da se iznimice može molitelj posvema riješiti od zahtjeva popunjenja, ima o tom odobrenja radi podnijeti izvještaj s razlozima kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskom vladinom odjelu za bogoslovlje i nastavu.

§. 4. Pošto je molitelj ili ispunio naložene mu uvjete ili dobio od njih oprost, izdati će mu rektor sveučilišni bez pro-

mocije i bez izdavanja nove diplome potvrdu, da se njegovoj doktorskoj diplomi, izdanoj od kojega sveučilišta izvan austro-ugarske monarkije, priznaje na prosto ili uslijed ispunjenih naloženih mu uvjeta ista akademička valjanost i krepost, koju imaju diplomi doktorata, izdani po kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 5. Samim namještenjem nekoga po predlogu profesorskoga zbora bogoslovnoga, pravo- i državoslovnoga i mudroslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu za profesora na kojem fakultetu, ima se smatrati nostrificiranom njegova doktorska diploma, polučena na kojem sveučilištu izvan austro-ugarske monarkije.

Glava dvadeseta.

Polazak sveučilišta i ispiti slušalaca iz kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vijeću.

Previša rješidba od 25. listopada 1878., proglašena naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 15. studena 1878. br. 6338.

1. Previše se riješenje od 19. rujna 1868., kojim bijaše dopušteno, da absolvirani slušaoci pravoslovne akademije zagrebačke mogu biti bez zapreke pripušteni k strogim ispitima i promociji na svakom sveučilištu kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vijeću, i da je prelaz slušalaca pravoslovne akademije na sveučilišta pod uvjet zakonito svršenoga godišnjega tečaja dozvoljen, — tako tumačiti ima, da ova odredba ima nepromjenjeno valjati za juridički fakultet, koji je stupio na mjesto pravoslovne akademije.

2. Ustanove se ovoga previšega riješenja protežu i na slušaoce prava iz Istre i Dalmacije, koji zagrebačko sveučilište polaze, nu naročito se primjećuje, da se takovi đaci, ako u kraljevinama i zemljama, zastupanim u carevinskom vijeću, zadobiti žele osposobljenje za državnu perovodnu službu ili javnu ju-

ispitača, koji je kao prisežni povjerenik na redu, nadalje činovnik sveučilišne pisarne, i napokon dotični kandidat.

§. 7. Nakon toga uručit će predsjednik kandidatu diplomu.

Glava dvadeset četvrta.

Poraba biblioteke.

Izvadak iz pravila, propisanih za biblioteku kr. sveučilišta Franje Josipa I. naredbom kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 15. ožujka 1876. br. 541. (Od §. 42 do §. 75.)

§. 1. Kr. sveučilišna biblioteka ima dvije čitaonice; jedna od ovih služi ponajprije sveučilišnim đacima, pa onda u koliko prostor i količina sjedala dopušta, obrazovanomu općinstvu uopće.

§. 2. Čitaonice biblioteke imadu biti svaki dan 4 do 6 sati za čitanje otvorene. Bibliotekar će u sporazumku s akademičkim senatom ustanoviti te ure i obznaniti čitateljstvu. Zatvorene su pako čitaonice biblioteke izim običnih školskih velikih praznika: 1. svake nedjelje i sveca, 2. od 24. do 31. prosinca uključivo, 3. mesopusnoga ponedjeljka, utorka i srijede, 4. od cvijetnice prije pa do uključivo četvrtka poslije uskrsa, 5. utorkom i srijedom poslije duhova, 6. na rođen i imendan Njegova Veličanstva našega kralja.

§. 3. Čitatelji se imadu u čitaonicama pristojno ponašati, ne smiju razgovorom, neprestanim gibanjem i t. d. drugih u čitanju buniti, paziti da knjige ne oštete ili čak ne odnesu, te se uopće strogo držati za biblioteku izdanih propisa.

Ako se koji čitatelj nepristojno u čitaonicama ponaša, ili se naredbama biblioteke ne pokori, dužan ga je činovnik u čitaonici boraveći opomenuti, i ako ne posluhne, naložit će mu po slugi, da izađe iz čitaonice.

§. 4. Bibliotekaru prosto stoji, ako pronade za nužno, izdati posebne propise za čitaonice i uopće izraditi kućni red, koji će se pribiti u čitaonicama na shodnom mjestu i koji će svatko morat točno vršiti.

§. 5. Tko želi u čitaonici knjigu kakovu čitati, ima se obratiti na činovnika u čitaonici, napisat na cedulju za to priređenu olovkom željenu knjigu, svoje ime i stališ svoj. Zahtijevana knjiga predat će mu se odmah, ako je pri ruci, dotično ako je u priručnim ormarima u čitaonici, ili ako ju ne upotrebljuje već koji drugi čitalac.

Nema li tražene knjige pri ruci, počekat će čitalac, dok se potraži u katalogu i donese.

Ako je zahtijevana knjiga komu posuđena, a čitalac bi ju prešno trebao, naznačit će mu činovnik vrijeme, kad će knjiga natrag stići. Od dana, kad se povrati knjiga, čekat će ona na dotična čitaoca tri dana u čitaonici; kad mine ovo vrijeme, ne će se više na dotičnika obzir uzeti.

§. 6. Pô sata prije nego li se čitaonica pred podne zatvori, zatim poslije podne ne mogu se dobiti druge knjige za čitanje do onih, koje su u čitaonici. Ako tko poželi čitat i poslije podne knjigu, koje nema u čitaonici (gdje su samo priručne školske knjige, enciklopedije, riječnici raznovrsni, zbirke zakona, atlanti i t. d.), neka to javi činovniku u čitaonici još tečajem pretpodnevno čitanja, pa će mu se knjiga za popodne u čitaonicu donijeti.

Ako tko želi i drugoga dana čitati knjigu, koju je dan prije rabio, pričuvat će mu se u čitaonici na posebnom za to opredijeljenom mjestu; nu ako dotičnik ne dođe dva dana uzastopce, odnijet će se knjiga na svoje mjesto natrag.

Ovo pričuvanje knjiga ne vrijedi o knjigama priručnim ili đačkim, koje leže u čitaonici, te o kojima valja opće načelo: tko prije dođe u čitaonicu, taj dobiva zahtijevanu knjigu.

§. 7. Čitatelj ne smije obično tražiti više od jedne knjige na jedanput, istom nakon jednoga sata može ju drugom zamijeniti. Izuzimlju se slučajevi, gdje se čitatelj ne bi mogao okoristit jednom knjigom, ako nema i ostalih svezaka istoga djela, ili pako druga razna djela.

§. 8. Zabavna djela i političke novine, kao i politički spisi, koji nemaju znanstvene vrijednosti, ne smiju se davati na čitanje, ako toga naročito ne dozvoli bibliotekar, a ovaj će dozvolit to samo onima, koji čitajuć ova djela idu za ozbiljnom naukom.

Djela još nepotpuna te nevezana obično se nemaju davati na čitanje; nu ako to bibliotekar i dopusti komu, smiju se ova,

kao i rukopisi te skupocjena djela čitati samo u za to opredijeljenoj čitaonici (što naznačuje bibliotekar) i pod paskom bibliotečnog činovnika.

§. 9. Strogo se zabranjuje prerisivanje bakroreza i slika, osobito pomoću tako zvana nauljena papira, piskaranje i črčkanje u knjige, prelamljanje listova i nepravilno pregibanje tablica u knjigama, poraba knjige za podlogu pri pisanju i slične zlorabe.

Tko bi unatoč višekratnim opomenama proti ovoj zabrani griješio, ne će mu se više davati knjige za čitanje bar neko vrijeme.

§. 10. U općoj čitaonici ležat će po strukama sastavljeni mali katalog knjiga, koje se nalaze u čitaonici, pa se odnose većinom na one struke znanosti, koje sveučilišni đaci na sveučilištu slušaju. Taj katalog može svaki čitatelj pregledati. Katalog pako cijele biblioteke ne može nitko bez dozvole bibliotekara pregledavati. Ako bibliotekar i dopusti, moći će se taj katalog pregledati samo u čitaonici za to određenoj i uz nadzor bibliotečnoga činovnika.

§. 11. U krugu sveučilišnom knjige iz kr. sveučilišne biblioteke posuđivati, te ih kući nositi slobodno je:

1. na sveučilištu imatrikuliranim slušaocima i to za vrijeme jednoga školskoga semestra:

a) ako su zemaljski stipendiste, te donesu od svog dekana potvrdu, da su stipendiste i preporuku, da im se mogu posuđivati knjige, te polože u biblioteci kao jamstvo svoj indeks predavanja u originalu;

b) ako nisu stipendiste, ali se iskažu svjedodžbom, da su ispit zrelosti ili posljednjega semestra dva kolokvija iz dvaju glavnih predmeta, ili posljednji državni ispit s vrlo dobrim uspjehom napravili; ako se iskažu preporukom dvaju profesora, koji predavaju dva glavnija predmeta i ako polože kao jamstvo svoj indeks predavanja u originalu;

c) ako nisu stipendiste i ako nema kod njih uvjeta gore pod b) ovoga §. navedenih, al se iskažu, da su položili u sveučilišnoj kvesturi 10 for. a. vr. jamčevine, i ako ostave svoj indeks predavanja u originalu u biblioteci. Položene jamčevine ne smije kvestor povratiti bez dozvole kr. sveučilišne biblioteke;

d) bogoslovima u sjemeništu boravećim, ako jamči jedan njihovih predstojnika sjemenišnih;

2. doktorandima, koji su barem posljednji semestar svojih studija slušali predavanja na zagrebačkom universitetu, ili su položili prvi strogi ispit na ovom sveučilištu. Knjige posuđivat će im se prije prvoga strogoga ispita, ako donesu preporuku od svoga dekana i polože kao zalog svoj absolutorij; poslije prvoga strogoga ispita, ako su posljednji strogi ispit s uspjehom svršili, i ako uz preporuku dekana polože za sjegurnost svjedodžbu o posljednjem rigorozu.

Ova dozvola traje dva školska semestra.

3. Kandidatima učiteljskim poslije svršena četverogodišta, ako su barem posljednjega semestra slušali predavanja na zagrebačkom sveučilištu, i ako donesu preporuku od dotičnoga dekana i polože u biblioteci svoj absolutorij. Dozvola daje se na dva semestra.

§. 12. Osobama u točkama 1., 2. i 3. predidućega §. navedenim može bibliotekar, ako se ne drže propisanoga reda, ovu blagodat posuđivanja uskratiti. O tom izvijestit će on, ako se radi o kandidatima učiteljskim ili o štipendistima, kratkim putem dotični dekanat.

§. 13. Svaka od osoba u točkama 1., 2. i 3. §. 11., hotec prvi put uopće ili nakon utrnula već jedanput prava, posuditi knjige iz biblioteke, predstaviti će se sveučilišnomu bibliotekaru i dokazati svoje pravo na posudbu knjiga.

Učiniv to, dobit će pojedinac od ureda bibliotečnoga kralj. sveučilišnim bibliotekarom potpisanu knjižničku posudbenu cedulju, na kojoj će biti naznačeno pravo ili jamstvo, na temelju kojega je dotičnik stekao pravo posuđivati knjige, trajanje ovoga prava, kao i vlastoručno potpisano ime, prezime, stališ i stan dotičnika.

Činovnik bibliotečni napisat će na toj cedulji tekući broj ovakvih cedulja, popuniti pod istim brojem sve rubrike u posudbenoj knjizi biblioteke, te označiti istim brojem i položeno jamstvo. Ovo potonje vratit će se, kad dotičniku istječe vrijeme prava, ili kad to sam ustraži, pod uvjetom, da nema više kod sebe nijedne knjige iz biblioteke.

§. 14. Tko, imajući pravo posuđivati knjige, poželi kakovu iz biblioteke ove, potražiti će ju od činovnika boravećega u općoj čitaonici propisanim načinom (§. 5.).

Ako se knjiga može dati, tražilac će na zahtjev činovnika bibliotečnoga spomenutom ceduljom iskazati svoje pravo na posuđivanje knjiga i rubrike predložene mu prijavnice ispuniti i vlastoručno se potpisati.

§. 15. U interesu je svakoga pojedinca, da posuđivajući knjige dobro pazi, kakova je knjiga, koju iz biblioteke prima. Ako je oštećena, neka se to na prijavnici zabilježi; inače ako povrati knjigu oštećenu a na prijavnici nije zabilježeno, da je oštećenu već dobio, tražit će se od njega otšteta.

§. 16. Za svaku uzetu knjigu odgovara posudnik dotle, dok je njegova prijavnica u biblioteci.

S toga je u interesu posudnika, da vraćajući posuđenu knjigu traži: neka mu se izda vlastoručnim potpisom providena prijavnica. Činovnik biblioteke ne smije tomu zahtjevu zadovoljiti, dok nije i u posudbenoj knjizi zabilježio, da je posuđena knjiga povraćena.

§. 17. Knjige iz kr. sveučilišne biblioteke posuđene ne smiju se dalje drugima posuđivati, pa to ni onda, ako bi ovi potonji imali pravo na posuđivanje knjiga iz kr. sveučilišne biblioteke. Tko više puta proti ovomu sagriješi, može mu bibliotekar oduzeti pravo posuđivati knjige.

§. 18. Knjige posuđuju se pravilno na mjesec dana, u koliko o nekim djelima i u pojedinim slučajevima bibliotekar drukčije ne odredi. Posuđena knjiga može se i na dalji mjesec dana zadržati, ako to čitalac naročito ustraži, a nije nitko tečajem minula mjeseca iste knjige tražio. Nu ova dalja posudba smatra se kao nova; zato je potrebno obnoviti prijavicu i uvrstiti istu iznovice kao prvi put u posudbenu knjigu.

§. 19. Tko u vrijeme naznačeno ne povrati knjige, opomenut će se tri dana poslije izmakla vremena najprije nefrankiranim pismom.

Ako ne zadovolji ovoj opomeni za tri dana, odnijet će mu bibliotečni sluga osobno opomenu, a za to će mu dotičnik morat u ime truda platiti 10 nov. austr. vrijed.

Ako ne zadovolji ni ovoj opomeni, poslat će mu se poslije osam dana od dana predane prve opomene druga po bibliotečnom slugi, kojemu će sada platiti za trud 20 novč. a. vr.

Ne uvaži li dotičnik ni ove opomene, dužan je bibliotekar shodnim putem svojinu biblioteke utjerati.

§. 20. U svim ovim slučajevima, kada bibliotečni sluga nosi pismene opomene dotičnicima u kuću, zabranjuje se slugi strogo zahtijevane knjige primati i nositi u biblioteku.

§. 21. Svršetkom školske godine moraju se bez iznimke sve iz biblioteke posuđene knjige ovoj radi revizije biblioteke povratiti.

§. 22. Tko kani na dulje od mjesec dana iz Zagreba otići, ima posuđene iz biblioteke knjige vratiti. Isto tako dužan je svatko, promjeniv svoj stan, a imajući posuđenih knjiga, prijaviti svoj novi stan u biblioteci činovniku, koji mu je izdao knjige, da uzmože ovaj novi stan i na posudbenoj cedulji dotičnika, i u posudbenoj knjizi biblioteke zabilježiti.

Tko jedno ili drugo zanemari, a u to mu vrijeme bibliotečni sluga donese slučajno opomenu kakovu, dužan je ovomu za trud platiti 25 nov. a. vr.

§. 23. Tko knjigu oštetiti, zamaže ili izgubi, mora drugi potpuno neoštećeni ili novi primjerak iste knjige vratiti. Ako se takova knjiga ne može više dobiti, dužan je dotičnik platiti za nju onoliko, koliko ju ocjeni bibliotekar, koji će se pri tom držati pravila, kako se obično ovakove knjige cijene.

Dok ne nabavi nove knjige, ili ne plati ustanovljene joj cijene, može mu bibliotekar uskratiti porabu biblioteke.

§. 24. Ako se na opomenu knjižničara ne naknadi knjiga biblioteci, dužan je bibliotekar bez okljevanja, ako je položena jamčevina, ovu u kvesturi dignuti i za onaj novac kupiti novu knjigu.

Ako posudnik bere kakovu plaću, potporu, honorar ili stipendij iz javne blagajne, pobrinut će se bibliotekar shodnim putem, da mu se toliko odbije od plaće, honorara itd., koliko stoji nova knjiga.

U biblioteci kao jamstvo položeni indeks ima se u ovom slučaju dobro čuvat i neizdat, dok se šteta ne naknadi.

§. 25. Rukopisi, dragocjena i rijetka djela, priručne bibliotečne knjige ne smiju se nikomu, priručni pako riječnici i školske knjige smiju se posuđivati po rasudi bibliotekara samo sveučilišnim đacima, ako ih knjižnica ima u više eksemplara.

Glede rukopisa i dragocjenih djela dopušta se samo onda iznimka od ovoga pravila, ako mogu osobe, kojima se ova posuđuju, dati biblioteci svako jamstvo za to, da će rukopis ili dotično rijetko djelo onako vratiti, kako su ga primile.

§. 26. Bibliotekar odlučuje, koliko da se djela komu posudi, pri čem će se obazrijeti na potrebe ostalih čitatelja, kao i na sigurnost, koju pojedini daje.

§. 27. Izvan Zagreba mogu iz biblioteke posuđivati knjige kandidati učiteljstva, koji prave ispите.

§. 28. Knjige izvan Zagreba posuđuju se na četiri nedjelje.

§. 29. Čim isteče posudbeni rok, zatim u slučaju reklamacije, i pod svršetak školske godine imadu se sve izvan Zagreba posuđene knjige bez iznimke biblioteci povratiti.

Glava dvadeset peta.

Iskaznice za sveučilišne slušatelje.

Naredba kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 30. kolovoza 1887. br. 6952.

Da se zapriječi pristup nepozvanim elementima u sveučilišne prostorije, te da se ovi u javnosti ne uzmagu izdavati za sveučilišne građane, obnašla je kr. zem. vlada gornjom naredbom uvesti za sveučilišne slušatelje svjetovnih fakulteta počev od naukovne godine 1887./88. iskaznice, ter odrediti što slijedi:

§. 1. Rektorat kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu ima sveučilišnim slušateljima svjetovnih fakulteta izdavati iskaznice u svrhu, da se pravovaljano kao sveučilišni slušatelji iskazati uzmagu.

§. 2. Boja iskaznica je za redovite slušatelje juridičkoga fakulteta crvena, mudroslovnoga fakulteta modra, a za izvanredne slušatelje ma kojega fakulteta bijela.

§. 3. Iskaznice, malena četvero-uglata oblika, imaju ovaj sadržaj:

Na prednjoj je strani napis „iskaznica“, zatim fakultet, koji slušatelj polazi, ime i prezime njegovo uz naznaku stana, dan izdatbe, i vlastoručni potpis slušatelja. Uz to je na prednjoj strani još sveučilišni pečat i vidljivo naštampano „kr. sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu“, kao i vrijeme, dokle iskaznica valja.

Na drugoj strani naštampane su važnije ustanove ove naredbe, te ostavljeno prosto mjesto za bilježenje eventualne promjene stana.

§. 4. Svaki slušatelj svjetovnih fakulteta dobiva besplatno prigodom svoga upisa od kr. sveučilišne kvesture iskaznicu.

Modaliteti, pod kojima će se izdavati iskaznice, ima rektorat svake godine objaviti slušateljima na crnoj ploči.

§. 5. Iskaznica, kojoj je valjanost istekla, ima se vratiti kr. sveučilišnoj kvesturi, te ova prije toga ne smije nijednomu slušatelju izdati niti nove iskaznice, niti absolutorija, niti odlazne svjedodžbe.

§. 6. Duplikate iskaznica izdaje kvestura uz pisarsku pristojbu od 50 nč. samo na temelju naročite ovlasti rektorata, koja se zatražiti ima pismenim i biljegovanim podneskom.

§. 7. Slušatelji dužni su iskaznice vazda kod sebe imati, da se uzmogu njom iskazati, dotično predati je oblastima ili njihovim organima, kad god bi ovi to zatražili.

Svaku promjenu svoga stana ima slušatelj u posebnoj za to opredijeljenoj rubrici točno označiti.

§. 8. O izdanim iskaznicama kao i o njihovim duplikatima ima kvestura alfabetski popis voditi.

§. 9. Zloporaba ili krivotvorenje iskaznica kazniti će se kao zloporaba ili krivotvorenje javnih dokaznica, a preko toga postupat će akademičke oblasti proti krivcu još i putem disciplinarnim.

§. 10. O uvedenju iskaznica, kao što i o modalitetima, pod kojima se izdavaju, ima rektorat obavijestiti redarstvenu oblast.

Glava dvadeset šesta.

Pogodnosti za jednogodišnje dobrovoljce.

Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 13. listopada 1889. br. 6426.

Ustanovom §. 25. zak. čl. VI. od god. 1889. o obranbenoj sili pridržano je vrijeme djelatne službe jednogodišnjih dobro-

voljaca isključivo samo vojničkoj naobrazbi, s toga oni u buduće ne će moći istodobno nauke nastavljati na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

Kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, želeći takovim slušateljima dozvoliti neke pogodnosti, odredila je glede istih slijedeći iznimni postupak:

I. Glede imatrikulacije.

§. 1. Svim onima, koji su na temelju zakonskoga članka od 5. siječnja 1874. o ustroju sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu na istom sveučilištu kao slušaoci imatrikulirani, a obavljaju kao jednogodišnji dobrovoljci svoju djelatnu službu, dozvoljuje se, da učinjena imatrikulacija pridržaje valjanost na dva dotično četiri semestra djelatne službe, no uz tu stegu, da se oni ne mogu u pojedine naučne predmete upisati.

Spomenutim imatrikuliranim ali neupisanim slušateljima prinadleže za ovo vrijeme — ne obziruć se na njihov vojnički odnošaj — sva prava i dužnosti sveučilišnih građana (odsjek II. Glava II. sveučilišnoga zakona od 5. siječnja 1874.). Ovo vrijeme ipak nije uračunano u propisano doba naukovanja.

§. 2. Da uz mogu i oni slušatelji, koji svoju djelatnu službu nastupaju iza kako su s uspjehom položili ispit zrelosti, uživati prava i dužnosti sveučilišnih građana poput onih slušatelja, spomenutih u §-u 1., to im se dozvoljuje, da se imatrikuliraju na sveučilištu nu ipak tako, da se ne mogu upisati u pojedine naučne predmete.

Ovakova imatrikulacija pridržaje valjanost na dva dotično četiri semestra djelatne službe.

§. 3. Naročito pako zahtijeva se imatrikulacija onih, koji žele uživati u srednjim školama podijeljeni im stipendij i za vrijeme, dok obavljaju jednogodišnju djelatnu službu, ili koji za vrijeme djelatne službe kane moliti stipendij.

§. 4. S obzirom na to, što novi zakon o obranbenoj sili ne daje jednogodišnjim dobrovoljcima više slobodan izbor glede mjesta njihovoga službovanja, te što se slučiti može, da će imati udovoljiti prezentnoj službi i izvan Zagreba, u kojem je sjedište sveučilišta, dozvoljuje se jednogodišnjim dobrovoljcima, da mogu i putem pošte nebiljegovanom molbenicom, obloženom propisanim ispravama, ishoditi imatrikulaciju.

Slušatelji, koji na novo dolaze na sveučilište, imaju molbenici priložiti i propisane pristojbe.

II. Glede štipendija.

§. 5. Na sveučilištu imatriculirani slušatelji ostaju za prvu godinu prezentne jednogodišnje dobrovoljačke službe u uživanju podijeljenih im stipendija.

§. 6. Vršenje jednogodišnje djelatne službe nije zaprekom za polučenje stipendija.

§. 7. Onim jednogodišnjim dobrovoljcima, koji su na temelju §. 25. zak. čl. VI. g. 1889. dužni još i drugu godinu djelatno služiti, uskraćuje se za to vrijeme uživanje stipendija, nu oni pridržavaju pravo na stipendij za preostalo vrijeme naukovanja, ako odmah nakon izminuća prezentne službe nastave svoje nauke.

§. 8. Stipendisti, koji svoje djelatno službovanje nastupaju iza dovršenja sveučilišnih nauka, pridržavaju pravo na uživanje još i za vrijeme prve godine vojničke službe.

§. 9. Doznaku stipendija za jednu godinu dobrovoljačkoga djelatnoga službovanja imaju stipendisti kod kr. zemaljske vlade zamoliti putem onoga naučnoga zavoda, na kojem su prošle godine polazili nauke uz naznaku blagajne, kod koje žele dizati stipendij.

§. 10. Namiru na I. obrok stipendija imade za vrijeme djelatne službe stipendistâ uz vojničko zapovjedništvo vidimovati i akademička oblast u dokaz, da je stipendista propisanim načinom imatriculiran (§. 3.). Za ostale namire dosta je, da ih neposredno vojničko zapovjedništvo vidira.

§. 11. Glede produljenja štipendija na jednu godinu nakon dovršenih nauka u svrhu polaganja učiteljskoga ili strogih ispita, odlučivati će se kao što i dosele od slučaja do slučaja.

§. 12. U ostalom ostaju propisi odnoseći se na podjelbu i uskratu stipendija i glede jednogodišnjih dobrovoljaca netaknuti s tom jedinom preinakom, što će se kod njih ocjena iz napretka i vladanja prosuđivati po posljednjoj godini nauka, minuloj prije nastupa prezentne službe.

§. 13. Ove ustanove glede stipendista imadu ipak samo u toliko valjanost, u koliko se možda ne protive posebnim ustanovama dotičnih zaklada.

III. Glede ispita.

§. 14. Kandidatima teoretičkih državnih ispita pravno-povjesnih, koji nakon svršenoga drugoga dotično četvrtoga semestra nastupaju dobrovoljačku službu izvan sjedišta sveučilišta i ovu okolnost vjerodostojnim načinom dokažu, ima se za polaganje rečenoga ispita, ako to zamole, mjesto listopadskoga roka, dozvoliti rok između 20. i 28. rujna.

Dozvola za polaganje ispita u tom izvanrednom roku ima se tražiti načinom propisanim za listopadski rok.

§. 15. Kod kandidata, koji pravno-povjesni državni ispit žele polagati za trajanja prezentne službe, ima se glede opredjeljenja dana za ispit unutar redovitoga roka mogući obzir uzeti na njihov vojnički odnošaj te na njihove opravdane želje.

Nu ovakov obzir mogu tražiti samo oni kandidati, koji u molbenici za dozvolu polaganja ispita naročito dokažu tu okolnost, da su u prezentnoj službi ili da takovu nastupaju.

Dekan imade ovakove kandidate u posebni iskaz uvrstiti, ter isti kratkim putem dostaviti predsjedniku ispitnoga povjerenstva.

§. 16. Kandidati za učiteljski ispit na srednjim školama, koji su djelatnu službu kao jednogodišnji dobrovoljci obavili, mogu već početkom sedmog semestra svojih nauka, propisanih u članku II. propisa o ispitivanju kandidata za gimnazijsko i realačko učiteljstvo u Hrvatskoj i Slavoniji, izdanoga naredbom kr. zemalj. vlade od 1. rujna 1885. broj 8876. (Službeni Glasnik br. 9. god. 1885.), zatražiti domaće radnje, ako su u ostalom zadovoljili zahtjevima rečenoga propisa glede dozvole polaganja učiteljskoga ispita.

Klauzurnim radnjama i usmenomu ispitu mogu se ovakovi kandidati ipak samo onda pripustiti, ako se iskažu, da su dovršili nauke, propisane citiranim ispitnim propisom.

IV. Prelazna ustanova.

Ova naredba stupa u krepost danom svoga proglašenja.

